

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

ХІІ^{то} Обикновено Народно Събрание

(първа редовна сесия).

XXIV заседание, понеделникъ, 18 ноемврий 1902 г.

(Отворено въ 2 ч. и 50 м. послѣ пладнѣ подъ прѣдседателството на прѣдседателя г. Д. Цанковъ.)

Прѣдседателъ: (Звъни.) Г-нъ секретарьтъ ще прочете имената на г. г. народнитѣ прѣдставители.

Секретарь П. Шоповъ: (Прочита списъка. Отсъствуватъ г. г. прѣдставителитѣ: Х. Бакаловъ, М. Балтовъ, С. С. Вобчевъ, Т. Бурмовъ, И. Василевъ, Д. Вълчевъ, К. Господиновъ, В. Димчевъ, Д-ръ К. Милановъ, К. Досевъ, Л. Дуковъ, И. Еневъ, Я. Забуновъ, Г. Згуревъ, К. Калчовъ, А. Каназирски, М. Каравасилевъ, В. Кобуровъ, П. Ковачевъ, Г. Константиновъ, П. Марковъ, С. Митовъ, Т. Михайловъ, Х. Бей Мустафа Бейовъ, С. Недевъ, Г. Пеневъ, Д. Петковъ, И. Пъневски, В. Статковъ, Т. Теодоровъ, Х. Тоневъ, Д. Филовъ, М. Хюсеиновъ и Б. Якововъ.)

Прѣдседателъ: Отъ 188 народни прѣдставители отсъствуватъ 34. Има законното число и заседанието се отваря.

Г-да народни прѣдставители! Отъ вѣстниците се научихме, че за пръвъ пътъ въ България се чува нѣкой си анархистъ, и чудно е да се чуе — ако не е побърканъ въ ума, трѣбва да се надѣваме, че ще да е поврѣденъ въ ума, — но както и да е, като се е случило това въ градината на Евксиноградския дворецъ, менѣ ми се струва, че Народното Събрание трѣбва да направи двѣ заявления: едното е, да кажемъ на Княза, че благодаримъ на Бога, че го варди отъ напасти, а второто е, да съжаляваме, че ако въ Европа фабрицитѣ произвеждатъ анархисти, у насъ гимназиитѣ произвеждатъ анархисти.

Г. Кирковъ: У насъ старитѣ хора произвеждатъ анархисти! Вие сте старъ анархистъ, когато правихте комплоти противъ Княза, а това е едно дѣте!

Прѣдседателъ: Г-да народни прѣдставители! Искамъ вашето пълномощие да телеграфирамъ на Негово Царско Височество. (Гласове: Прието, прието!)

(Прѣдседателското мѣсто заема подпрѣдседателъ г. А. Франгя.)

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Г-да народни прѣдставители! Прѣдседателството има да направи слѣдующитѣ съобщения: разрѣшени сж отпуски на Тутраканския народенъ прѣдставителъ г. И. Еневъ 5 дена; на Ловчанския народенъ прѣдставителъ г. Я. Забуновъ 10 дена; на Ескиджумайския народенъ прѣдставителъ М. Хюсеиновъ 10 дена; на Прѣславския народенъ прѣдставителъ г. Д-ръ К. Милановъ 6 дена; на Провадийския народенъ прѣдставителъ г. Х. Бей Мустафа Бейовъ 5 дена; на Търновския народенъ прѣдставителъ г. И. Пъневски 10 дена и на Царибродския народенъ прѣдставителъ г. Е. Начевъ 10 дена.

Г-нъ Емануилъ Начевъ, който се е ползувалъ вече, съгласно правилника, отъ 10 дена отпускъ, дава едно заявление съ удостовѣрение отъ нужното мѣсто, съ което се удостовѣрява, че има смъртъ въ къщата му, и затуй иска 10 дена отпускъ. Остава на Народното Събрание, понеже това не влиза въ дискреционнитѣ права на прѣдседателството, да разрѣши на г. Начева 10-дневенъ отпускъ, по уважителни причини. Турямъ на гласуване, г-да прѣдставители; които приематъ да се разрѣши тоя отпускъ на г. Емануила Начевъ, да си вдигнатъ рѣката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Прѣдседателството има да направи други съобщения постъпили отъ Министерството на Финанситѣ: първо, прѣдложение за освобождение отъ

мито и общински налогъ вносимитѣ отъ странство материали за парното отопление на строищата се край столицата отъ Св. Синодъ духовна семинария; второ, предложение за освобождение отъ мито и общински налогъ подаренитѣ отъ Императорското руско дружество за спасяване по водитѣ на Русенското гимнастическо-плавателно дружество „Юнакъ“ единъ комплектъ прибори за спасяване давящитѣ се; трето, прѣписи отъ Височайшиятѣ укази и съответствующитѣ доклади за разрѣшенитѣ на разнитѣ министерства свръхсметни кредити прѣзъ текущата година отъ прѣдвидената сума въ чл. 126 отъ конституцията и за прѣнесенитѣ суми отъ запазенния фондъ за попълване кредититѣ на нѣкои параграфи, и, четвърто, предложение отъ Габровския народенъ прѣдставителъ, г. И. Цецовъ, относително събирането данъка върху занятията за текущата 1902 г. по миналогодишнитѣ оклади.

Има и едно запитване, което г. секретарьтъ ще прочете.

Секретарь П. Шоповъ: (Чете.)

„Запитване

отъ Шуменския народенъ прѣдставителъ Мустафа Дюпатакъ къмъ Министра на Външнитѣ Работи и на Изповѣданията.

Както ви е извѣстно, г-да народни прѣдставители, г. Такевъ на 13 того, като прочете чл. 131 отъ конституцията, питаше г. Министра на Външнитѣ Работи и на Изповѣданията вѣрно ли е, че нѣкои отъ турцитѣ депутати и български подданици сѫ ходили въ тукашното турско комисарство по случай рождения денъ на Султана и изказали вѣрно-подданически чувства къмъ него, и съвмѣстно ли е съ клетвата, която сѫ дали за вѣрностъ къмъ България и Българския Князь. Г-нъ Министърътъ отговори, че не знае за това нѣщо, че мюсюлманитѣ депутати ще знаятъ своитѣ длѣжности да не прѣминаватъ своитѣ граници и първо ще сѫ прѣдачи на България; иначе, крайно ще съжалява, защото такова поведение, наистина, не било съвмѣстимо съ законитѣ на страната.

Всѣки вижда, че това запитване на г. Такева е насочено явно противъ нази, които, както други пжтъ, едно, да обвини народнитѣ прѣдставители въ измѣна на клетвата и, друго, да изкаже своята зла воля къмъ мюсюлманитѣ български подданици. Азъ протестирамъ най-енергически противъ подобна една бѣда. Всѣки знае, че отъ освобождението на България досега вѣрнитѣ и прѣдани подданици на Княза и на отечеството сѫ турцитѣ, които желаятъ да живѣятъ мирно и тихо. Това е признато отъ Негово Царско Височество Княза и такова е желанието на нашия духовенъ началникъ. (Обаждатъ се: Кой е той? — М. Такевъ: Халифътъ ли?) „На нази диктуватъ общитѣ интереси да живѣемъ братски и да работимъ за

благого на отечеството, а не да сѣемъ раздоръ и умраза помежду си.

Колкото за ходенето и поздравлението въ императорското комисарство, вамъ е извѣстно, г-да народни прѣдставители, че споредъ религиозния нашъ законъ, Шерията, Негово Императорско Величество Султанътъ е халифъ на венчии мохамедани въ цѣлия свѣтъ, които сѫ длѣжни да го уважаватъ въ религиозно отношение, нѣщо, което е признато и прието въ чл. 42 отъ конституцията и чл. 5 отъ Берлинския договоръ, както е и практикувано досега. Слѣдователно, не може по никой начинъ да се счита осждително, ако нѣкой мохамеданецъ поздравя духовния си началникъ, по какъвто и да е било случай.

Неоспорима истина е, че колкото сѫ добри отношенията ни не само съ Турция, съ която сѫ есраздѣлни интереситѣ ни, но и съ всичкитѣ съседни държави, толкова по-добъръ ще бѣде и за самото Княжество, което е признато и съ тронното слово. Слѣдователно, става явно, че г. Такевъ е съвсѣмъ ялнѣшъ и несправедливо обвинява послѣжката на нѣкои народни прѣдставители мюсюлмани, дѣто сѫ ходили въ императорското комисарство.

Ето защо моля г. Министра на Външнитѣ Работи и на Изповѣданията да ми отговори: 1) нѣматъ ли право мохамеданитѣ да се сношаватъ съ духовния си началникъ — халифътъ и неговитѣ органи, и 2) какви сѫ отношенията понастоящемъ на Княжеството съ Турция — сюзерена.

Ст. София, 19 ноемврий 1902 г.

Шуменски народенъ прѣдставителъ:

М. Доспатски.

Прѣседателствующъ А. Франгя: На врѣмето си министерството ще отговори.

Г-нъ Такевъ има думата.

М. Такевъ: Прѣди всичко бихъ задалъ едно питане къмъ г. Министра на Войната — не знаа дали е тукъ. (Министъръ М. Сарафовъ: Тукъ е.) Азъ бихъ молитѣ г. прѣдседателя да повика г. Военния Министъръ.

Министъръ П. Абрашевъ: Г-да народни прѣдставители! Ози денъ г. Такевъ, Пещерскиятъ народенъ прѣдставителъ, ми отпрати едно питане: извѣстно ли ми е, какво Министерството на Търговията и Земледѣлието, върхуки това, че въ страната вече сѫществуватъ фабрики на каси, си е позволило да купи 8 такива каси отъвнѣ. Азъ направихъ нужнитѣ справки и ето какво мога да отговоря на това питане на г. Такева.

Истина е, че централното управление на земледѣлческитѣ каси — не Министерството на Търговията и Земледѣлието, защото самото Министерство на Търговията и Земледѣлието нѣма пузда отъ такива каси или, ако има, то отъ твърдѣ ограничено количество — е порѣчило 8 каси въ Германия за пазене въ тѣхъ пари и цѣнии княжа,

и свѣдѣния, които ми се дадоха отъ централното управление на земледѣлческитѣ каси, е това, защото каситѣ, които изработва г. Бурджевъ тукъ, се оказали повече пригодни за пазене на тефтери и регистри и защото нѣмало секретъ, съ липсата на който сѣ се обяснявали по нѣкога недочетитѣ или недостизитѣ въ каситѣ. Това е, което мога да кажа по даденитѣ ми отъ централното управление на земледѣлческитѣ каси свѣдѣния. Оплакването собствено е направено не отъ самия г. Бурджевъ, а отъ нѣкой си Стубленски отъ Враца. По наведенитѣ справки се оказа, че г. Стубленски дори нѣмалъ работилница за каси; той едва сега е започналъ да изработва такива. Въ всѣки случай, азъ взимамъ актъ отъ питането на г. Такева и ще въведа занаятъ тая практика, щото, при купуването на такива каси, най-напрѣдъ една комисия да се произнася, дали подобни каси не се изработватъ въ страната и, ако комисията се произнесе, че такива не се намиратъ въ страната, тогава само да ги поръчваме въ странство.

М. Такевъ: Къмъ г. Военния Министъръ ще отправя въ единъ отъ слѣдующитѣ дни слѣдующитѣ питання — не сега, но да бѣде извѣстенъ. Извѣстно ли му е, че командирътъ на 11 пѣши резервенъ полкъ е купилъ за 430 л. файтонъ съ нѣкакви си домакински суми — търсихъ въ бюджета да намѣря откъдѣ сѣ тѣзи суми, но не можахъ да намѣря, — който файтонъ петъ пѣти е поправялъ въ полковата майстерска и съ който файтонъ се возятъ на разходка домашнитѣ на г. командира — тогазъ когато въ полка нѣма достатъчно дърва за отопление на войницитѣ, 430 л. сѣ били дадени за да се купи този файтонъ, — и питамъ г. министра: необходимъ ли е такъвъ файтонъ, тия суми откъдѣ сѣ се взели, въ какво качество тѣ фигуриратъ въ книгитѣ на полка и могълъ ли е полковиятъ командиръ да се разпорежда съ такива суми?

Ще отправя къмъ г. Министра на Войната въ единъ отъ слѣдующитѣ дни още слѣдующето питане. Неотколѣ четохме въ мѣстната преса, че при Гурмазовското депо се устройвала нѣкаква си мѣлница, съ нѣкакви си европейски камъни, нѣкакъвъ си даракъ за влачене; правѣло се е въ-обще едно заведение, дѣто и частни хора могли да си услужатъ, слѣдъ плащане на уемъ. Ще питамъ г. Военния Министъръ: съвмѣстна ли е военната служба съ воденичарлъка, даракчилъка, тепавичарлъка, дѣто войницитѣ прислужватъ на частни хора и специаленъ офицеръ се занимава съ тая индустрия?

Още едно питане къмъ г. министра: извѣстно ли му е, че въ Радомиръ военната властъ станала баняджия и тамъ експлоатирала нѣкаква си баня, и съвмѣстимо ли е военното звание на войника съ експлоатирането на една баня и то не само за войницитѣ да се къпятъ, но и частни хора, срѣщу извѣстно възнаграждение?

Да се приготви министърътъ.

К. Мирски: Едно питане къмъ г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи, макаръ че отсъствува, на което, разбира се, може да отговори и утрѣ. Тѣй като у насъ нѣма още законъ за общеполезнитѣ дружества, станало е обичай, щото образователнитѣ дружества да искатъ утвърждение на уставитѣ си отъ Министра на Просвѣщенiето; онѣзи, които искатъ да работятъ за повдигане на нѣкоя индустрия или на земледѣлието, да искатъ потвърждение на уставитѣ си отъ Министра на Търговията и Земледѣлието; а онѣзи, които се съставятъ съ благотворителна или взаимноблагодѣтелна цѣль, да се обръщатъ къмъ Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи да имъ утвърди устава, ако и да не е задължително да се утвърждаватъ тѣзи уставы, съгласно чл. 83 отъ конституцията. Затова азъ моля г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи, или другъ членъ на почитаемото правителство, да ми отговори: защо, когато още на 24 септемврий тая година Варненското работническо-печатарско дружество „Защита“ е било пратило устава си на утвърждение на г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи, той и досега нито е отговорилъ нѣщо — дали затова, защото счита, че не трѣбва да се утвърждаватъ такива уставы?

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Министърътъ на Пжтищата и Съобщенията има думата.

Министъръ Д. К. Поповъ: Г-да народни прѣдставители! Г-нъ Кирковъ въ мое отсъствие ми е отправилъ едно дълго питане, въ което е казалъ, че съмъ направилъ цѣль редъ уволнения на чиновници по телеграфо-почтенското вѣдомство. Не обича ли г. Кирковъ да ми изброи този редъ на уволнения, защото досега такъвъ не ми е извѣстенъ, и, ако не може да направи това, то да ми каже колко чиновници съмъ уволнилъ.

Г. Кирковъ: Точното число не бихъ могълъ да Ви кажа, но мога да покажа ревизора по линията, единъ, слѣдъ това отъ Ябланица нѣкой си Аневъ, слѣдъ това има въ Свищовъ. Не помня сега лицата, имахъ телеграми, но, за жалостъ, нѣма ги у мене, за редъ чиновници, които сѣ уволнени затуй, защото сѣ подали молба до Народното Сѣбрание.

Министъръ Д. К. Поповъ: Азъ ще помоли г. Киркова да ми позволи да му отговоря въ едно отъ слѣдующитѣ засѣдания, понеже съмъ наредилъ разслѣждане по тая работа.

Колкото се отнася до другитѣ питання, отправени къмъ мене, ще помоля също да ми позволите да отговоря и на тѣхъ въ едно отъ слѣдующитѣ засѣдания, защото свѣдѣнията, които съмъ поискалъ, не сѣ още пристигнали.

П. Вжжаровъ: Г-да прѣдставители! Станалъ да поискамъ отъ г. Министра на Търговията и Земледѣлието отговоръ на питането ми, направено

на 7 текущи месеца относително чиновника въ земеделческата каса въ Трънъ, който отговоръ той ми дължи. Доста време мина. Готовъ ли е г. министърътъ да ми отговори?

Министъръ П. Абрашевъ: Г-да народни прѣдставители! Наистина, още по-рано бѣхъ готовъ да отговоря на това питане, но забравихъ. Вѣрно е това, което казва г. Вжжаровъ, че въ Трънската земеделческа каса е назначенъ като книговодителъ нѣкой си Петъръ Стоилковъ и че този Петъръ Стоилковъ, вслѣдствие на това, че той не отговарялъ на изискуемия се отъ закона цензъ, билъ уволненъ отъ централното управление на земеделческите каси, но не подъ името Петъръ Стоилковъ, а Георги Стоилковъ. Съобщенъ билъ приказътъ на този Петъръ Стоилковъ подъ името Георги Стоилковъ и отъ датата, когато му е съобщенъ приказътъ, е прѣстаналъ да изпълнява каквито да било служебни обязанности въ касата. Кой знае кой го научилъ, но слѣдъ изтичането на двѣтъ недѣли, г. Стоилковъ е прѣдвиль единъ курьозенъ искъ прѣдъ Трънския мирови съдия и претендира да му се заплати плата като чиновникъ за два месеца, защото, казвалъ, той не билъ уволненъ, а уволненъ билъ нѣкой си Георги Стоилковъ, тогава когато той се именувалъ Петъръ Стоилковъ. Мировиятъ съдия разгледалъ дѣлото, намѣрилъ го за основателно и му присъдилъ двумѣсечна заплата. Централното управление на каситѣ е подало апелативна жалба прѣдъ окръжния съдъ, дѣлото е висяще и азъ не се съмнѣвамъ, че това рѣшение на мировия съдия ще бѣде непрѣмънно отмѣнено, защото отъ една фактическа грѣшка, дѣто вмѣсто да се съобщи на Петра Стоилковъ, че е уволненъ, съобщило се, че Георги Стоилковъ е уволненъ, съ това не могатъ да се създадатъ никакви права за лицето, на което името погрѣшно било отбѣлявано въ приказа. Азъ пакъ регистрирамъ рѣшението на мировия съдия като единъ съдебенъ курьозъ и азъ вѣрвамъ, че той ще прѣстане да съществува въ момента, когато бѣде разгледано и свършено дѣлото въ окръжния съдъ.

Н. Константиновъ: Моля г. Министра на Обществениятъ Сгради да ми отговори съ намѣрение ли е да отговори на запитването направено отъ г. Вжжарова прѣди нѣколко време, върху което самъ г. Министъръ-Прѣседателътъ говори при дебатитѣ по отговора на тронното слово?

Министъръ Д. К. Поповъ: Не ми е извѣстно такова запитване, г-нъ Константиновъ!

Н. Константиновъ: За нѣкои пѣтица.

П. Вжжаровъ: Азъ направихъ запитване.

Министъръ-Прѣседателъ Д-ръ С. Даневъ: Запитването ще се тури на дневенъ редъ и тогава ще се отговори.

Министъръ Д. К. Поповъ: На туй запитване ще отговори, когато се тури на дневенъ редъ. За сега, ако желае г. Константиновъ, азъ мога да отговоря на едно негово запитване, което ми бѣше отпратилъ по-рано, именно по изтълненето на чл. чл. 55 и 56 отъ конституцията.

Я. Сакжзовъ: Говорѣте по-високо, за да се слуша!

Прѣседателствующъ А. Франгя: Г-да народни прѣдставители! Ако искате да се слуша, моля казѣте тишина.

Министъръ Д. К. Поповъ: На питането на г. Константинова имамъ да отговори слѣдующото. Въ дирекцията на желѣзницитѣ имаме 6 души чиновници иностранци, чужди подданици, и още други троица по тракционното отдѣление. (К. Мирски: Съ или безъ разрѣшението на Народното Собрание?) Тѣзи чиновници сж служили по 14 години и никой мой прѣдшественникъ не е намѣрилъ за нужно да иска разрѣшението на Народното Собрание за тѣхното служене у насъ. Тѣзи сж слѣдующитѣ: Францъ Майнхардъ, контролоръ по взаимното употрѣбление на вагонитѣ, служи отъ 12 години и е билъ по-рано на служба при австрийскитѣ и ромѣнскитѣ желѣзници; Едмондъ Викторинъ служи отъ 12 години; Стефанъ Згодзински, писаръ по иностранната кореспонденция, служи отъ 8 месеца. Този чонѣкъ замѣства единъ българинъ чиновникъ, който е отишълъ да отбие военната си повинностъ. На тази служба, която той занимава сега, се изисква чонѣкъ, който да знае добръ френски и нѣмски; по досега не е билъ намѣренъ такъвъ чиновникъ за да го замѣсти, така щото той ще изпълнява длѣжността докато се завърне онзи българинъ, когото той замѣства. Четвъртиятъ е В. Переходовъ, руски подданикъ, служи отъ 6 години; Стати Атанасовъ служи отъ 9 години; А. Минасовъ, прѣносвачъ, служи отъ 7 години; Ж. Дешампенъ служи отъ 14 години и 3 месеца; А. Лека, чиновникъ при тракционното отдѣление, служи 7 години и 8 месеца, и Х. Ротхолцъ, водоснабдителъ, служи 14 години и 4 месеца. Ако монѣ прѣдшественници не сж вземали мѣрки, за да се съобразятъ съ чл. чл. 55 и 56 отъ конституцията, тѣ сж имали твърдѣ основателни причини, защото тѣзи чиновници занимаватъ такива длѣжности, че не е било възможно да се замѣтятъ съ наши българи. Отъ моя страна, азъ въ 15 деа не можехъ да помисля да взема мѣрки противъ тия чиновници, докато не намѣри други, съ които да ги замѣсти. Заявявамъ на Народното Собрание, че ще дамъ всичкото време и всичката възможностъ на тия чиновници да се отнасятъ по надлежния редъ, за да могатъ да урегулировать своето служебно положение, а срѣщу онии, които не пожелаатъ да направятъ това, ще взема мѣрки само тогава, ко-

гато намѣря хора, съ които да ги замѣстя. (М. Такевъ: Даже и прѣносвача!) За прѣносвача и въпросъ не може да става.

Н. Константиновъ: Ще обърна питането си на запитване затова, защото държавата нѣма нужда отъ такива специалисти.

Сега, второ питане. Моля г. Министра на Обществения Сгради да обади: истина ли е имало дадено телеграфическо разпореждане, окръжно, отъ дирекцията на пощитѣ и телеграфитѣ недавно, съ което се заповѣдава да се подаватъ каквито и да е молби и прошения до нашия достоенъ прѣседателъ? Именно, по отношение на телеграфо-пощенскитѣ чиновници, азъ знамъ, че е послѣдвало таква разпореждане и, ако е послѣдвало, на какво основание и кой ли е позволилъ да липси българскитѣ граждани отъ това имъ право?

Министъръ Д. К. Поповъ: Това е служебна работа, г-нъ Константиновъ. (Н. Константиновъ: Съвсѣмъ не е служебна.) Азъ не съмъ заповѣдалъ на хората да подаватъ заявления къдѣто желаятъ; но докато единъ чиновникъ служи при мене, азъ искамъ да се отнесе най-напрѣдъ до мене и, ако азъ го не удовлетвори, той може да се отнесе къмъ когото обича.

М. Такевъ: Азъ поддържамъ питането на г. Константинова и отъ своя страна правя слѣдущото питане къмъ г. министра. Съществувало едно циркулярно по телеграфитѣ и пощитѣ, чрезъ което се заповѣдава, подъ страхъ на уволнение отъ служба, за тежкото прѣстѣпление, че нѣкои телеграфо-пощенски чиновници се адресирали до народното прѣдставителство, възъ основа на единъ изриченъ текстъ отъ нашата конституция и възъ основа на едно циркулярно пакъ отъ това вѣдомство, да просятъ разпореждането на това народно прѣдставителство да подобри материалното положение на тѣзи служаци. Питамъ г. Министра на Обществения Сгради: таква циркулярно издадено ли е въ тѣзи термини, въ които азъ казахъ, че който си позволи да пише петиция до Народното Собрание, ще бѣде уволненъ отъ служба — едно, и второ, не намира ли за добръ, това циркулярно разпореждане, което всецѣло се намира подъ контрола на народното прѣдставителство — понеже се касае до едно административно разпореждане на министра, — не намира ли за добръ въ едно отъ слѣдующитѣ засѣдания да даде съобщение на народното прѣдставителство по неговото съдържание?

Министъръ Д. К. Поповъ: Азъ казахъ, че съмъ наредилъ разслѣждане по тая работа, и ще отговоря на г. Киркова, защото това е свързано съ питането на г. Киркова. (Н. Габровски: Това е ново питане.) Като отговоря на г. Киркова, ще отговоря и на това питане.

М. Такевъ: Моля г. Министра на Просвѣщеніето, въ единъ отъ слѣдующитѣ дни ще го питамъ: извѣстно ли му е, че въ мѣстната гимназия нѣкои учители сж си присвоили Ланкастерската система за възпитанието на българското юношество, т. е. побой? Ако туй е вѣрно, смѣта ли да вземе мѣрки, за да се прѣкрати тая система?

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Нѣма съмнѣние, г-нъ Такевъ. — Такава варварщина поне азъ нѣма да допуска. (М. Такевъ: Тукъ има такава.) Ще направя справка. Колкото такива случаи, отъ нѣколко дена, ми сж се удали въ министерството, азъ съмъ наложилъ най-строги наказания. И тона нѣма да остави така. Бѣдѣте увѣрени.

Д. Колевъ: Имамъ да отправя едно питане къмъ г. Министра на Финанситѣ. Извѣстно Ви е, г-да народни прѣдставители, че нѣколко години подъ редъ Поповската околия почти бѣ съснапа отъ градушка, а особено тази година свършено бѣха съснапани с. с. Кьосе, Кочашлий и Дралфа. Жителитѣ на тѣзи села не дължатъ данъци за миналитѣ години, съ изключение за настоящата година, а бирникътъ на Къджанларския участъкъ, въ района на който се впадатъ тия села, е почналъ да събира данъцитѣ по екзекутивенъ начинъ, за което сж отправили къмъ Васъ, г-нъ министре, телеграма. Затуй моля да ми обясните, не мислите ли да вземете нѣкои мѣрки, да прѣдупрѣдите участъковия бирникъ поне засега да не ги екзекутира тия нещастници?

Министъръ М. Сарафовъ: Всички села, които сж пострадали отъ градъ и сж подали заявление въ министерството, сж получили облекчение. Това мога да кажа. (Д. Колевъ: Бирникътъ е почналъ да екзекутира.) Всички села, които сж пострадали отъ градъ и сж подали заявление въ министерството, сж удовлетворявани.

Министъръ П. Абрашевъ: Г-нъ Колевъ, всички заявления отъ пострадалитѣ отъ градобитияната земледѣлци сж минали прѣзъ моето министерство; винаги тѣзи заявления сж били отправяни незабавно до Министра на Финанситѣ и тѣзи молби винаги сж били удовлетворявани, и г. министърътъ винаги е билъ прѣдписвалъ на бирникитѣ да не пристѣпватъ къмъ екзекутиране. Азъ бихъ желалъ, когато правите тѣзи запитвания, да показвате имена — Иванъ, Драганъ, Стоянъ, — бирникътъ ги екзекутира, а не така да правите питаніята си изобщо.

Д. Колевъ: Азъ Ви посочихъ селата Дралфа, Кьосе и Кочашлий; мога да Ви посоча и имена на хора, дѣто бирникътъ е почналъ да ги екзекутира — ето имамъ и двѣ писма отъ тия села, които мога да Ви дамъ.

Д. Драгиевъ: Като е редъ за питаніята, отговорътъ на г. Министра на Финанситѣ ми дава по-

водъ да направя едно питане. Г-нъ Министерътъ на Финансите, като отговаряше сега на г. Деня Колевъ, каза, че всички села, които сж пострадали отъ градобитнина, се удовлетворявали въ молбата си, да имъ се отложи събирането на държавните данъци. Азъ имамъ свѣдѣние, че жителитѣ на с. Радне-махле, Старозагорска околия, сж подали телеграфически оплакване неотдавна въ повѣреното Ви министерство и че въ това си оплакване тѣ твърдятъ, че прѣзъ 1901 г. сж убити отъ градъ, данъцитѣ за нея година сж си изплатили; градобитнината, обаче, не имъ е платена, а бирникътъ и тамъ, както и на други мѣста, продължава да събира данъцитѣ и за 1902 г. Данъкоплатитѣ се оплакватъ и молятъ едно облекчение въ случай да имъ се направи, прѣдъ видъ на туй, че посѣвитѣ имъ, както казахъ, прѣзъ 1901 г. сж били убити отъ градъ, а градобитнината и досега не е имъ платена. И понеже Вие, г-нъ министре, казахте, че всички такива села се удовлетворявали, азъ Ви питамъ: защо молбата на данъкоплатитѣ отъ с. Радне-махле не е удовлетворена? Отъ справката, която направихъ въ повѣреното Ви министерство, и азъ това узнахъ, — че има села да се удовлетворяватъ, а молбата на това село не е удовлетворена.

Министъръ М. Сарафовъ: Азъ не мога да Ви кажа, дали е удовлетворена или не е удовлетворена. Вие казвате, че на скоро е дадена, може досега да е удовлетворена. Но, ако искате да имъ правимъ облекчение за данъцитѣ отъ текущата година, по причина на градобитнина прѣзъ минали години, това не го уважавамъ. Уважавамъ ходатайства за годината, въ която сж пострадали.

Д. Колевъ: Едно питане имамъ да отправя къмъ г. Министра на Вътрѣшнитѣ Работи, понеже сега дойде тукъ, което се състои въ слѣдующето. Прѣзъ м. септемврий т. г. въ Поповската околия станаха нѣколко кражби на едъръ добитъкъ, между които кражби сж откраднати два коня и една кобила съ конче на Д. х. Обретиновъ отъ с. Зараево, 1 конъ на Афуса Ахмедъ Садиналъ отъ с. Кочилеръ, 2 коня на Ивана Недѣлчевъ, 1 жребецъ на Мехмеда Караоглу и една кобила на Цоне Керчевъ отъ с. Рагово. Отъ тѣзи нещастници, именно Цоне Керчевъ и Мехмедъ Караоглу, слѣдъ нѣколко дневно скитане по селата изъ Русенския окръгъ да си дирятъ откраднатитѣ добитъци, се отправятъ за въ Тутраканската околия къмъ с. Старо-село, називаемо още Ески-смиль. По пътя ги настига конниятъ старши-стражаръ при Тутраканското околийско управление, Марковъ; разираватъ му тѣзи хора какво дирятъ и заедно съ него отиватъ въ Старо-село, намиратъ цигани, називаеми още пърчовци, у които хванатъ едната кобила; слѣдъ това намиратъ още и единия конъ на Ивана Недѣлчевъ, заедно съ конния старши-стражаръ взиматъ циганитѣ и ги завеждатъ въ Тутраканското око-

лийско управление и ги прѣдаватъ. Тутраканскиятъ околийски началникъ праща хората да прѣдставятъ удостовѣренія отъ надлежното общинско управление, че дѣйствително сж имали изгубени добитъци; тѣзи нещастници си идватъ въ село Рагово, взиматъ си свидѣтелство, че дѣйствително иматъ изгубенъ добитъкъ, и отиватъ обратно въ Тутраканското околийско управление; прѣдаватъ имъ се конетѣ и кобилата отъ околийския началникъ. Когато направо запитали околийския началникъ, кадѣ сж циганитѣ, околийскиятъ началникъ имъ казаль: то не е ваша работа; ако искате да опитате и вие дунката (затвора), тогава питайте; ако ли не, отивайте си на работата, и хората се връщатъ. А съ циганитѣ какво е станало, не се знае, а сега имамъ свѣдѣния, че пакъ се разхождали изъ селата въ Поповската околия свободно, безъ да ги хванатъ и прѣдадатъ на съдъ — защото има още и други добитъци крадени. Затуй питамъ г. министра: извѣстно ли му е за това и, ако му е извѣстно, не мисли ли да вземе въконъ мѣрки срѣщу Тутраканския началникъ, за да не покровителствува крадцитѣ, защото въ такъвъ случай той, околийскиятъ началникъ, компрометира не само себе си, а и самата администрация, въ рацѣтъ на която сж повѣрени имота и живота на българскитѣ данъкоплатци?

Министъръ А. Людскановъ: Азъ не мога да зная за тия кобили или коне, загубени ли сж или откраднати. Оплакали ли сж се тия хора?

Д. Колевъ: Прѣдъ околийския началникъ сж се оплакали и той ги заплашуваль, че ще ги затвори.

Министъръ А. Людскановъ: Нека подадатъ заявление до мене и азъ ще взема мѣрки. Сега Вие изброихте толкова нѣща, които не мога да зная.

Д. Колевъ: Азъ ще Ви дамъ тѣзи свѣдѣния.

Г. Журджиевъ: Още въ миналата извънредна сесия, когато почнаха заседанията, менъ ми бѣше въ ума да повдигна единъ въпросъ за правилника: задължителенъ ли е той за XII-то Обикновено Народно Собрание, или не е задължителенъ; защото смѣтахъ, че каквото рѣшава за себе си за вътрѣшния си редъ, едно законодателно собрание отъ единъ периодъ, не може да бѣде задължително за една камара отъ другъ периодъ. Тѣй като гледахъ на въпроса, смѣтахъ, че правилникътъ, прѣгледанъ и приетъ отъ миналото Народно Собрание — XI-то, не може да бѣде задължителенъ за сегашното Народно Собрание. Между туй, не се повдигна този въпросъ; прие се, като че ли правилникътъ е единъ видъ конституция, която може да се измѣни само съ едно особено прѣдложение. Тѣй се изтъкува поне последниятъ членъ на правилника — 102, който гласи: (Чето.) „Настоящиятъ правилникъ може да се измѣни, ако $\frac{1}{4}$ отъ всичкитѣ народни прѣдставители направятъ за това писмено прѣдложение,

което трѣбва да мине на три четения.“ Изтълкува се, че едно измѣнение на правилника може да се прокара само по такъвъ начинъ, по какъвто начинъ се прокарава прѣдложение за измѣнение на конституцията. Туй тълкувание не ми се виждаше правилно, но като се изтълкува тъй, азъ се примирихъ съ мисълта, че правилникътъ отъ миналото Народно Събрание остава въ сила и за туй Събрание, и така замълчахъ. Трѣбва да ви кажа, че правилникъ по-свободолюбивъ и по-добъръ отъ този едва ли може да бѣде, и това ме караше да не повдигамъ въпросъ за измѣнението му; защото, макаръ че у насъ болшинството е прогресивно-либерално, свободолюбиво, при всичко туй, опасно е да си играемъ съ уредби, въ които дохожда въпросъ за ограничение на свободата. Затова не повдигна никой въпросъ и примирихме се съ положението, като помислихме, че единъ правилникъ на едно народно събрание за единъ законодателенъ периодъ е задължителенъ и за друго народно събрание отъ другъ законодателенъ периодъ. Сега, обаче, прави се прѣдложение за измѣнение на една точка отъ правилника — туй прѣдложение, което е сега на дневенъ редъ . . .

Прѣседателствующъ А. Франгя: На дневенъ редъ е: избирание комисия за разглеждане на туй прѣдложение. Мисля, че ще бѣде губене на врѣме и излишно да се тълкува туй нѣщо. Прѣседателството е наредило тъй: ще помоли всички парламентарни групи да укажатъ по единъ членъ отъ тия групи и въ тази комисия ще се разисква туй, което Вие искате да изложите.

Г. Кърджиевъ: Азъ мисля, че трѣбва първо да се приеме по принципъ това прѣдложение и тогава да се изпрати въ комисия, както е обикновено прието. Зарадъ това азъ възставамъ противъ това прѣдложение.

Въ туй прѣдложение азъ ще си позволя да укажа нѣкои нецѣлѣсности. Има, напр., една точка, да могатъ комисиятъ да засѣдаватъ и при непълненъ съставъ. Туй ми напомни клаузата въ уставитѣ на разнитѣ ученолюбиви дружества, дѣто е казано, че тѣ може да засѣдаватъ и рѣшаватъ и съ по-малко отъ половината членове на дружеството. Може ли, вмѣсто дванадесетъ души, една комисия съ двама-трима да засѣдава? Отъ една законодателна комисия до едно ученолюбиво дружество, помежду имъ, има една разлика като планина. Това менѣ ми се вижда съвършено неприемливо и неприлично даже.

Втора точка е да се тури клаузата, че тия, които не отиватъ въ комисията да засѣдаватъ, за да се накаратъ да дохождатъ, трѣбва да се глобяватъ съ сума равна на дневнитѣ пари на прѣдставителя. И тази клауза на прѣдложението ми се вижда тъй сѣщо недостолѣнна за Народното Събрание. Г-да народни прѣдставители, ние когато сме тукъ, вѣрвамъ го, убѣденъ съмъ въ това, и вие сте убѣдени, че не дохождаме за нещастнитѣ 20 л., които ни да-

ватъ, и не сж тѣ, които ще ни накаратъ да стоимъ на това мѣсто и да си изпълняваме длѣжността. Когато сме отивали да си излагаме здравето, когато сме се излагали на критика и сме се избирали, това не е било за двадесетѣ лева. Азъ бихъ счелъ за най-недостоеенъ и нещастенъ онзи прѣдставитель, който стои тукъ за двадесетѣ лева. Тѣй щото, да се заплашватъ прѣдставителитѣ съ угроза, че, които отъ тѣхъ не присѣдствуватъ въ комисиятъ, ще бждатъ глобени съ 20 л. на денъ, това е недостолѣнно и неприемливо. Ще ми кажатъ, че не били присѣдствували нѣколко врѣме наредъ нѣкои членове въ комисиятъ, и какво трѣбваше да направимъ при туй положение? Не сж присѣдствували, може би, по важни причини. Азъ бихъ обяснилъ едно. Напоследѣкъ се яви министерска криза и туй нѣщо охлади нѣкои народни прѣдставители, и зарадъ това, до разрѣшението на министерската криза, г. г. прѣдставителитѣ не бѣха спокойни и не дохождаха. Сега вече захванаха да дохождатъ и гледаме всѣки денъ бюфетниятъ салонъ и комисиятъ сж пълни — отиватъ хората. И да бѣха продължавали да не отиватъ, това не значи, че народнитѣ прѣдставители не съзнаватъ длѣжността си: то би се обяснило съ единъ видъ *laissez aller* — нека си върви, както си върви. Това е единъ видъ апатия, за която говориха нѣкои прѣдставители за изборитѣ. Виждатъ, че работата върви добръ, редовно и правилно, тече гладко, и хората нѣма защо да бързатъ, защо да спратъ течението. Та отсѣдствуването е единъ видъ немарение, произхождащо отъ туй, че работата отива добръ. А пъкъ когато видятъ, че има нужда отъ тѣхната дѣятелностъ, тѣ ще се затекатъ на работа.

Понеже ми се вижда туй прѣдложение открай докрай недостолѣнно за народнитѣ прѣдставители и непрактично, зарадъ това моля г. г. народнитѣ прѣдставители да не го приематъ, а да го отхвърлятъ.

Д. Драгиевъ: Азъ ще говоря по единъ въпросъ, който прѣдшествува прочитането прѣдложението, поставено на пръвъ дневенъ редъ, но има свръзка съ това прѣдложение.

Прѣседателствующъ А. Франгя: На дневенъ редъ имаме избирание на комисия, г-нъ Драгиевъ!

Д. Драгиевъ: Въ свръзка съ тоя въпросъ ще говоря, г-да народни прѣдставители!

Прѣседателствующъ А. Франгя: Моля Ви се, г-нъ Драгиевъ!

Д. Драгиевъ: Вие не знаете какво ще говоря. Имайте търпѣние да изслушате и мене, както изслушахте г. Кърджиева.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Прѣседателството мисли да помоли г. г. прѣдставителитѣ отъ разнитѣ групи да прѣдстави всѣка парламентарна група по единъ членъ въ комисията — то-

гава всичките тѣзи въпроси ще се разискватъ въ тази комисия.

Д. Драгиевъ: Азъ имамъ да направя една бѣлѣжка по въпроса, който трѣбва да прѣдшествува разглеждането на това прѣдложение.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Нѣма никакво разглеждане на прѣдложение.

Д. Драгиевъ: Имайте търпѣние.

И. Воденчаровъ: Тукъ има избиране на комисия, а не нѣкакво разглеждане на прѣдложение! Може да говорите по съставянето на комисията, а не по разискване на прѣдложението.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Когато стане избирането на комисията, ще Ви дамъ думата, г-нъ Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Ако Вие позволите на г. Кърджиева да говори по съществото на работата, дайте и на мене да говоря.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Драгиевъ, Вие желаете ли да работимъ тукъ или не? И на г. Кърджиева направихъ бѣлѣжка.

Д. Драгиевъ: Желая да работимъ.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Драгиевъ! Съгласно нашия правилникъ, който всички трѣбва да почитаме, не може да се говори нищо друго, освѣнъ това, което е гласувало Народното Събрание да се тури на дневенъ редъ.

Д. Драгиевъ: На основание на този правилникъ, азъ имамъ да направя една бѣлѣжка, и азъ ще я направя! Г-да народни прѣдставители!..

Прѣседателствующъ А. Франгя: Моля! Нѣма думата.

Д. Драгиевъ: Вие не знаете какво ще говоря! Азъ имамъ да говоря по вашето прѣдложение, по вашата комисия — единъ въпросъ свързанъ съ това. Какъ така ще ми отнемете думата!

Прѣседателствующъ А. Франгя: Имате ли да кажете нѣщо по дневния редъ, по избирането на комисията за разглеждане прѣдложението, направено отъ народния прѣдставител г. Д-ръ Молловъ?

Д. Драгиевъ: Азъ имамъ да говоря по първата точка на дневния редъ.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Драгиевъ! Не Ви давамъ думата!

Д. Драгиевъ: Азъ нѣма да остава да ми отнемете думата безъ всѣкакво основание! Г-да прѣдставители! Г-нъ Кърджиевъ...

Прѣседателствующъ А. Франгя: Нѣма да Ви дамъ думата! Вие не се подчинявате на правилника. (Нѣкъой отъ прѣдставителитѣ: Приложете правилника!)

Д. Драгиевъ: Азъ намирамъ, че нѣмате право...

Прѣседателствующъ А. Франгя: Съ съжаление, правя Ви първа бѣлѣжка! Нѣмате думата! Трѣбва да почитате правилника!

Д. Драгиевъ: Какъ Вие дадохте думата на г. Кърджиева?

Прѣседателствующъ А. Франгя: Послѣ ще Ви дамъ думата; сега Вие нѣмате думата! Трѣбва да се подчинявате на правилника.

На дневенъ редъ имаме: избиране на комисия за разглеждане прѣдложението на г. Д-ръ Моллова.

Д. Драгиевъ: Това прѣдложение, по което Вие комисия ще избирате, не отговаря на чл. 102 отъ правилника. По това искамъ да говоря.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Драгиевъ! Нѣмате думата.

Д. Драгиевъ: Това прѣдложение не подлежи на разглеждане, и Вие нѣмате право да прѣдлагате по него избиране на никакви комисии. Съ това прѣдложение не можемъ да се занимаваме никакъ. Дайте ми думата да се изкажа по този въпросъ!

Прѣседателствующъ А. Франгя: Това е гласувано отъ Народното Събрание. Вие говорите, г-нъ Драгиевъ, противъ едно рѣшение взето отъ Народното Събрание.

Д. Драгиевъ: Вие ще избирате комисия по него. Чл. 102 отъ правилника иска да носи то 47 подписа; вашето прѣдложение носи 39 подписа. Каква комисия ще избирате?

Прѣседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Драгиевъ! Вие говорите противъ едно рѣшение на Народното Събрание!

Д. Драгиевъ: Азъ Ви казвамъ, че нѣмате право да избирате нѣкаква комисия за разглеждане прѣдложението на г. Д-ръ Моллова — то е несъобразно съ правилника.

Министъръ-Прѣседателъ Д-ръ С. Даневъ: Г-нъ Драгиевъ! Понеже тукъ ще се избира комисия, въ която да бѣдатъ прѣдставени всичките парламентарни групи, вие сте сѣщо група и даже нейнъ водителъ, слѣдователно, ще понаднете въ тая комисия. Ако тѣй избраната комисия дойде до заключение, че на прѣдложението не може да се даде никакъвъ по-нататъшенъ ходъ, то нѣма да се разгледа. (Обаждатъ се отъ крайната лѣвица: Не е вѣрно!)

Д. Драгиев: Това е въпросъ, г-нъ Министъръ-Прѣседателю. Моля, прочетѣте самъ хубаво правилника.

Г. Кирковъ: Направено е прѣдложение и трѣбва да се говори по него.

Министъръ-Прѣседателъ Д-ръ С. Даневъ: Ако бѣше дневниятъ редъ друго-иче формулиранъ, съгласенъ съмъ. Азъ допускамъ даже комисията да не направи нищо. Тя може да се раздѣли на двѣ, да има едно меншество, което да бѣде на мнѣние, че не може да става измѣнение въ правилника по този начинъ, и тогава въпросътъ, който повдига сега г. Драгиевъ, ще бѣде, безъ съмнѣние, разгледанъ.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Народното Събрание помни, че тукъ азъ обяснихъ, че се рѣши този въпросъ... (Глъчка.)

Министъръ-Прѣседателъ Д-ръ С. Даневъ: Г-нъ прѣседателю! Искамъ думата.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Имате думата.

Министъръ-Прѣседателъ Д-ръ С. Даневъ: Да се мине на слѣдующия дневенъ редъ. Понеже комисията ще се избира отъ прѣдставителитъ на групитъ, нека разгледването на въпроса остане грижа на бюрото. Изберѣте, прочее, тая комисия, и вижте, можете ли се съгласи. Ако не се съгласите, значи, не трѣбва да се внесе прѣдложението. И тъй, да не губимъ врѣме.

Д. Марковъ: Азъ виждамъ, че тукъ се разнахмемъ и зарадъ туй искаме да влѣземъ въ единъ кривъ пътъ. Тукъ не се възстава противъ друго, освѣнъ дали поставенитъ на дневенъ редъ работи изпълняватъ извѣстни условия, за да се признаятъ за правилни и редовни. Веднажъ турени на дневенъ редъ, трѣбва да бѣдатъ изпълнени, както правилникътъ изисква. Днесъ на дневенъ редъ е турено, на първо мѣсто, да се избере нѣкаква си комисия, която да приеме прѣдложението на почтения г. Моллова, подписано отъ 39 души само, и да разисквала тя по мѣроприятието, което се иска, за да се измѣнятъ нѣкои членове отъ правилника. Това добръ. Но всѣко едно прѣдложение, което се внесе, подписано отъ почитаеми г. г. народни прѣдставители, трѣбва да изпълни други постановления на правилника — то трѣбва да носи извѣстно число подписи, т. е. най-малко $\frac{1}{4}$. Ако е изпълнило това прѣдложение това условие, него ще го признаемъ за законно — първо. Второ, кое е принудило бюрото да прѣскочи голѣмата комисия, която е Народното Събрание, за да се произнесе по надобността: има ли мѣсто да се измѣнява този правилникъ въ чл. 18, или не, и ако Народното Събрание съ единъ вотъ приеме по принципъ прѣдложението на почтения г. Моллова, подписано отъ законното число народни прѣдставители, тогава нека отиде въ комисията

да го редактира, да го прѣредактира и да дойде тукъ на три четения, както прѣдписва самиятъ правилникъ, да ни прѣдстави туй нѣщо, и ние да го приемемъ. Затова мисля, че, както каза и г. Кирджиевъ по този въпросъ, за да се разисква и дебатира по принципъ прѣдложението, както е искането и на други почтени оратори, трѣбва да се види, спазени ли сѣ формалноститъ, изпълнени ли сѣ правилата, които се изискватъ отъ правилника, и тогава да мине въ комисията. Азъ смятамъ, че прѣдложението на г. Моллова не носи нужното число подписи, и като такова, то е nulle et non avenue, че трѣбва да бѣде изчеркнато отъ дневния редъ. Второ, ако вие не признавате, че то е нищожно по съдържанието на подписитъ, по численостъ, вие трѣбва да турите и този въпросъ да се разисква, по принципъ приема ли се туй прѣдложение отъ болшинството на гласовѣтъ или $\frac{2}{3}$, както иска правилникътъ, че тогава да се праща въ комисията. Затуй ние трѣбва да бѣдемъ изслушани въ днешното засѣдание. Освѣнъ ако вие бързате съ останалия дневенъ редъ, тогава туй прѣдложение днесъ още — азъ правя прѣдложение — да се махне и да се тури на дневенъ редъ за по-нататѣкъ и да прѣскочимъ на другитъ въпроси.

Министъръ-Прѣседателъ Д-ръ С. Даневъ: Азъ прѣдложихъ да се оттегли прѣдложението и бюрото да се съгласи съ прѣдставителитъ на парламентарнитъ групи, та ако по него се дойде до съгласие, ще се яви тогава комисията и ще ни направи едно конкретно прѣдложение, по правилата на нашия правилникъ. (Г. Кирковъ: Не може така.) Слушайте! Грѣшката е тукъ, че това прѣдложение не се е внесло по установения редъ. Вие виждате, че азъ искамъ да се изправи грѣшката и се спремъ на това, че нѣкои г. г. народни прѣдставители мислятъ, въ интереса на производителната работа въ Камарата, да внесатъ измѣнения въ правилника. Едно отъ тѣзи измѣнения е и настоящето. Затова, казвамъ азъ, прѣди да го разискваме и прѣди да се считаме, че сме сезирани съ него, нека бюрото назначи комисия отъ прѣдставители на всичкитъ парламентарни групи и, ако тя дойде до съгласие, тогазъ вече ще видимъ какво да правимъ. Но сега да не говоримъ за прѣдложението, защото това е губене на врѣме. Само така ще излѣземъ отъ това положение. (Отъ дѣсницата: Прието!)

Прѣседателствующъ А. Франгя: Прѣседателството има дългъ да направи слѣдующето обяснение. Види се, г. Марковъ не знае какъ е работата. Прѣдложението, прѣдставено отъ г. Моллова, най-напрѣдъ носѣше 39 подписа. Туй прѣдложение му се повърна, за да набави толкозъ подписа, колкото правилникътъ изисква за такива прѣдложения. Това първо. Второ, вие знаете, че по нашия правилникъ сега нѣма комисия, която да засѣдава и да се занимава съ такова прѣдложение, и се

помисли, както казаха много г. г. народни прѣдставители, да се направи най-напрѣдъ една комисиия да съществува, и послѣ това прѣдложение ще бѣде внесено на първо четене и приемане по принципъ и послѣ да се проводи на изучаване. За да не се губи врѣме, азъ ходихъ по групитѣ днесъ и ги молихъ да укажатъ на лицата.

Д. Марковъ: Съгласенъ съмъ и поддържамъ напълно прѣдложението на г. Министъръ-Прѣдседателя въ случая, защото искамъ да излѣземъ отъ единъ импась, но вземѣте си думитѣ назадъ, че Марковъ не си знае думитѣ. Ето че има прѣдложение напечатано съ 39 подписа; слѣдователно, не съмъ азъ, който не си разбирамъ работата, а вие, прѣдседателството, по погрѣшка го внасяте.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Азъ Ви думамъ тъй, както е работата.

Г-нъ Каравеловъ има думата.

П. Каравеловъ: Мене ме очудва даже тоя споръ: обезателенъ ли е правилникътъ или не на едно събрание, даденъ на друго. По моето мнѣние, не. Това го казватъ и нѣкои други. Въ Англия се счита за прѣстѣпление, ако се силавате на рѣшенията на коя да е друга камара. Вие отрицате на съществуващата камара нейнитѣ права, на което нѣмате право. Правилникътъ е правилникъ дотогава, докогато не е унищоженъ. Да. Значи, щомъ азъ прѣдложа какво да е, мога да прокарамъ това положение, не по законодателенъ редъ, както искате да го прѣдставите, защото то не е законъ, а правилникъ. И защо единъ правилникъ, който го създадохъ съ такъвъ единъ гледищъ, (Г. Кирковъ: Прие го Народното Събрание.) съ $\frac{2}{3}$, съ $\frac{3}{4}$, съ всички депутати, да стои въ особено положение, и едно събрание да прѣдписва на друго събрание? Какъ искате? Да ни ограничи комисията? Азъ да ви кажа, че у насъ по-голъмо отъ това прѣстѣпление нѣма: избира се комисия; комисията не ходи и не могатъ да се разглеждатъ законопроектитѣ. Азъ ви казахъ и лани, че ще искамъ своитѣ законопроекти, безъ да ги прѣдставлявамъ въ комисията, да ги разглеждаме тукъ, въ Народното Събрание. Събранието важи повече отъ избранитѣ комисии. Що значи комисия, съставена отъ трима души, да не може да се събере и да прѣчи? И азъ имамъ право да вземамъ мѣрки. Събранието е въ пълната сила да вземе мѣрки и да каже: вие, г-да, сте избрани да разглеждате законопроектитѣ, но вие не ги разглеждате; дайте ги да се разглеждатъ отъ Събранието. И седимъ да плачемъ, като г. Кърджиева: ама, казва, меншеството рѣшава. Събранието рѣшава законитѣ. Ама има комисия. Какво значи „има комисия“? Това е подготовителна работа; тамъ нѣма рѣшения, прѣди всичко. И азъ не мога да позволя, като депутатъ, на една комисия да прѣчи на моето законодателство тукъ. Значи, ние имаме пълно право

да разгледаме това. Унищожили ли сме комисията, днесъ или утрѣ, то не е толкова важно; дали по групи трѣбвало или 40 души, не виждамъ, че това има голѣмо значение. Но азъ отричамъ правото на комисията и отричамъ правото на всички онии, които най-малко знаятъ, а най-много говорятъ. Комисията щѣли да ме плашатъ и да не съмъ могълъ да ги глобявамъ! Азъ бѣхъ лани противъ глобяването, но можемъ да го рѣшимъ: които не ходятъ въ комисията, не трѣбва да получаватъ дневни. То е законно и можемъ да го рѣшимъ. И всѣко народно събрание има право да си изработва правилникъ. Това е право, основно. Всѣкакво отрицаване правото на едно народно събрание да си изработва законопроектъ за вътрѣшния редъ, то е да отрицате неговото право. Че нѣкое си друго народно събрание рѣшило — какво отъ това? И когато нѣкои дрънкатъ за прецеденти на Народното Събрание, това го говорятъ невѣжи. Тукъ нѣма прецеденти. Въ съдилищата може да ги има, но тукъ нѣма. Всѣко народно събрание е равносилно на друго народно събрание; и ако има едно право да рѣшава, и другото има право да рѣшава. Така щото, азъ не виждамъ защо ще се прѣпираме. Ако щете, ще разглеждате по него, а ако не ви харесва, можете да го измѣните. (Д. Цанковъ: Ние имаме право конституцията да измѣняваме, та правилника ли нѣмаме право да измѣняваме!) Азъ и лани говорихъ и сега поддържамъ същото: че е желателно да се избере една комисия и правилникътъ да отиде тамъ и да се измѣни. И което прѣдложи г. Министъръ-Прѣдседателътъ, е най-правилното: разправѣте се вие сами и внесѣте тукъ да го разгледаме.

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Азъ не искахъ да зачеквамъ темата, която изтъкна г. Каравеловъ и която не се различава отъ моето мнѣние. Ако азъ се молихъ по този въпросъ, правилникътъ за вътрѣшния редъ да се разглежда отъ комисия, въ която да има прѣдставители отъ всичкитѣ групи, това го направихъ съ цѣль да се не каже, че се стѣснява свободата на словото, ами всѣки, като знае кои постановления на правилника сѣ непрактични, да прѣдложи самъ да се махнатъ. Но да се говори тукъ по всѣка една материя, нѣма защо; най-хубаво е да се разисква извънъ Събранието. Всѣка една група ще има интересъ, нѣма съмнѣние, да спомогне за да може работата въ Народното Събрание да се кара по-успѣшно. Ето защо като не смѣхъ да отвори този голѣмъ въпросъ, азъ помолихъ бюрото да се съгласи да оттегли прѣдложението и да влѣзе въ прѣдварително споразумѣние съ разнитѣ групи, та дано се дойде до единъ край. Въ противенъ случай, болшинството като види, че работата куца, ще знае какъ да постѣпи.

И. Воденчаровъ: Да се гласува прѣдложението за отлагане!

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Съгласно мнѣнието на г. Министъръ-Прѣдседателя минаваме на втория въпросъ отъ дневния редъ: то е докладъ отъ финансовата комисиия по прѣдложението за унищожаване останалитѣ неоптирани облигации отъ заема за 1892 г.

Докладчикътъ на тази комисиия, г. Абаджиевъ, има думата.

Докладчикъ М. Абаджиевъ: (Чете.)

„Рѣшение

за унищожението на останалитѣ неоптирани облигации отъ 6%-овия ипотекаренъ заемъ отъ 1892 г., на обща сума номинални лева златни 1.135.000.*)

Разрѣшава се на Министра на Финанситѣ да нареди потрѣбното за унищожението на останалитѣ неоптирани облигации отъ 6%-овия ипотекаренъ заемъ отъ 1892 г., на обща сума номинални лева златни 1.135.000.“

Г-да народни прѣдставители! Мотивитѣ, за да се иска да се направи това прѣдложение, за унищожаването на тия облигации, сж ясни: че до миналата година имало е отъ тия облигации неоптирани, или неразмѣнени съ пари, за една сума отъ 14.205.000 л. Когато бившето правителство е сключило договора за аванса отъ 7.000.000 л., е било заложило отъ тия облигации за гаранция една сума отъ 13.070.000 л.; останали сж били за 1.135.000 л. облигации не заложени, които сж били заложени за една друга нужда. Въ чл. 29 отъ договора за заема отъ тая година, за 106-милионния заемъ, е казано, че щомъ се плати тоя авансъ отъ 7.000.000 л.,

*) Ето мотивитѣ на г. Министра на Финанситѣ:

„Изложение на мотивитѣ

върху прѣдложението за унищожение останалитѣ неоптирани облигации отъ заема 1892 г., на сума номинални лева 1.135.000.

Съ рѣшението на VI-то Обикновено Народно Събрание, утвърдено съ Височайши указъ отъ 27 октомврий 1892 г., подъ № 204, и обнародвано въ „Държавенъ Вѣстникъ“ брой 247 отъ 10 ноемврий сжщата година, одобри се сключениятъ отъ правителството съ Императорската Кралевска Привилегирована Банка на Австрийскитѣ земи контрактъ по издаването на единъ 6%-овъ държавенъ заемъ отъ 142.780.000 л. зл. номинални.

Отъ този заемъ, упражнението на който бѣше прѣдвидено да стане посредствомъ 6 опции, контрактующата банка е оптирала досега само номинални лева златни 126.480.000. Излѣзли сж въ погашение отъ неоптираната частъ номинални лева златни 2.095.000, тѣй щото оставатъ неоптирани още номинални лева златни 14.205.000. По-голямата частъ отъ този остатѣкъ или номинални лева златни 13.070.000 служиха досега за залогъ срѣщу аванса отъ 7.000.000 л., който единъ син-

облигациитѣ, заложени за тоя заемъ, трѣбва да се унищожатъ; че тия облигации заложени, щомъ се платятъ 7.000.000 л., трѣбва да се унищожатъ било чрѣвъ перфориране, било по другъ начинъ. Останали сж тия облигации на сума 1.300.000 л. въ Länder Bank и въ Парижъ, които стоятъ не унищожени. Правителството, за да нѣма разпрани по-нататѣкъ по тоя заемъ и за да не остави облигациитѣ да ходятъ нагорѣ-надолу, иска да ги унищожи. И, за да се разчисти съ тоя заемъ отъ 1892 г., прѣдлага да се рѣши отъ Народното Събрание тия облигации да бждатъ унищожени. (Д-ръ П. Нопковъ. Изгорени ли ще бждатъ?) Да, или изгорени, или унищожени по другъ начинъ.

Комисиията намѣри напълно основателно това искане на правителството и ви моли да го приеме.

М. Такевъ: Г-да прѣдставители! Вие помните, че миналата година или, по-право, миналата сесия, когато гласувахме договора за новия заемъ, ние говорихме и върху договора, сключенъ отъ правителството на либералната партия между Länder-Bank и останалитѣ банки: Wiener-Bank-Verein, Deutsche-Bank и др., договоръ, който имаше тѣсна връзка — конверсионниятъ заемъ на Радославовото правителство — съ конвенцията по източнитѣ линии.

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Г-нъ Такевъ! Моля, дръжте се на прѣдмета.

М. Такевъ: Съвършено на прѣдмета съмъ.

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Той е такъвъ въпросъ, че...

дикатъ бѣше отпусналъ на правителството, а останалитѣ 1.135.000 л. сж депозирани въ Виена.

Съгласно чл. 29 отъ договора на българския 5%-овъ заемъ въ злато отъ 1902 г., заложениитѣ облигации срѣщу аванса отъ 7.000.000 л. се унищожиха.

Понеже Императорската Кралевска Привилегирована Банка на Австрийскитѣ земи не се възползува въ прѣдвидения срокъ отъ правото, което ѝ дава чл. 5 отъ контракта по заема 1892 г., да оптира останалитѣ облигации, а договорътъ отъ 1902 г. не прѣдвижда нищо за поменатитѣ номинални лева златни 1.135.000, то тѣ оставатъ въ разпореждане на правителството. Но слѣдъ въвеждането на 5%-овъ типъ държавенъ заемъ, правителството не ще може да емитира самъ, по износенъ начинъ за съкровището, този остатѣкъ отъ 6%-ови облигации, толкозъ по-малко, когато курсътъ на държавнитѣ 6%-ови титри е по-доленъ отъ оная на 5%-овитѣ, та за да се избѣгнатъ неудобствата, които ще причини съхранението на тѣзи пѣнности и разноскитѣ, които би послѣдвали въ тежестъ на хазната, умолявамъ г. т. народнитѣ прѣдставители да гласуватъ и приематъ приложеното тукъ прѣдложение за унищожение остатѣка отъ неоптиранитѣ 6%-ови облигации отъ заема 1892 г., на сума номинални лева златни 1.135.000.

София, 2 ноемврий 1902 г.

Министъръ на Финанситѣ: М. Сарафовъ.“

М. Такевъ: Само двѣ думи ще искамъ отъ г. Министра на Финанситѣ. Понеже въ този договоръ се говори за тия облигации отъ 14.400.000 л., които бѣха заложени срѣщу аванса отъ 7.000.000 л., който влиза въ тоя договоръ, и срѣщу другъ единъ заемъ отъ 10.000.000 л., то тогава питахъ и сега повтарямъ: понеже ние издѣлжихме вече почти всички наши задѣлжения на конверсионния заемъ на либералното правителство отъ 1899 г., то какво става съ този договоръ изобищо, сключенъ между нашето правителство и тия банки — конверсионния заемъ отъ 260.000.000 л., — въ сила ли остава този договоръ или не? И, за да спомня една дума на г. Данева, каза ни се, че не можеше да се отговори на този въпросъ прѣди емитирането на новия заемъ. 1/14 септември мина, нацията заемъ се покри вече тройно и сега мисля, че правителството има напълно развързани ръцѣтъ си и може да ни каже какво е станало съ конверсионния заемъ на бившето правителство.

Министъръ М. Сарафовъ: Това съставлява една отдѣлна материя, върху която може да ми се направи питане или запитване; (М. Такевъ: Мимоходомъ казвамъ.) но азъ сега още мога да Ви отговоря. Щомъ дойде срокътъ, въ който изтичае времето, дѣто можеха да направятъ тѣ послѣдната опция — тритѣ години, слѣдователно, мѣсець юний т. г., — азъ писахъ едно писмо на консорциума, на стария синдикатъ, като му казахъ: тъй като вие не се възползувахте отъ крайния срокъ, който ви се даваше отъ договора, за да направите опцията, то азъ ви заявявамъ, че считамъ договора неспѣтствующъ и ще теглите и вие, както и азъ, послѣдствията.

М. Такевъ: En pendant, запазвамъ си правото въ едно отъ слѣдующитѣ засѣдания да ми отговори г. министърътъ, какво ще стане съ договора за желѣзницитѣ.

Министъръ М. Сарафовъ: То е другъ въпросъ.

Ю. Теодоровъ: Азъ мисля, че сега да говоримъ за желѣзницата, какво става съ нея, то е отдѣлна материя: ще се занимаемъ по всѣка вѣроятностъ съ нея. Но азъ ще попитамъ, защо се унищожаватъ само 1.135.000 л., а 13.700.000 л., които сж били тоже заложени за 7.000.000 л., нѣма да се унищожатъ?

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Тѣ сж унищожени по договора.

Министъръ М. Сарафовъ: На г. Теодорова ще кажа, че въ договора за заема, който се гласува, опредѣлено е кои книжа ще се унищожатъ. Заради тѣхъ азъ не искамъ разрѣшение вече повторно отъ Народното Събрание. Платихъ дълговетъ и направихъ разпореждане за унищожение на съкровищнитѣ бонове и на титритѣ отъ 1892 г. за 13.000.000 л., и може би тѣ досега да сж унищо-

жени. Но тѣзи 1.135.000 л. не влизатъ въ цифритѣ на договора и заради тѣхъ искамъ допълнително отъ насъ разрѣшение, за да се знае, че съ това се туря вече окончателно край на титритѣ отъ 1892 г., които не сж оптирани, а ще останатъ да съществуватъ само оптирани титри, които пъкъ ще се унищожатъ, съгласно договора отъ 1892 г. (Ю. Теодоровъ: Доволенъ съмъ.) За тѣзи азъ направихъ друго нѣщо: ще се прѣгледатъ, ще се констатираатъ и въ присѣствие на мой делегатъ ще се унищожатъ.

Прѣдседателствующъ А. Франтъ: Понеже никой не взема думата, полагамъ на гласуване въпроса. Както знаете, г-да прѣдставители, това рѣшение се гласува единъ пътъ и поименно, и затова ще помоля г. секретаря да прочете имената и г. г. депутатитѣ да гласуватъ за или противъ.

Секретаръ П. Шоповъ: (Чете имената на г. г. народнитѣ прѣдставители и тѣ гласуватъ.)

М. Абаджиевъ — (отсѣтствува);

Н. Абаджиевъ — за;

П. Абрашевъ — за;

И. Арнаудовъ — за;

А. Арсениевъ — (отсѣтствува);

С. Арсениевъ — въздържа се; (Смѣхъ.)

Н. Бадински — за;

Х. Бакаловъ — (отсѣтствува);

Т. Балабановъ — за;

М. Балтовъ — (отсѣтствува);

Н. Беневъ — (отсѣтствува);

Д. Благоевъ — (отсѣтствува);

А. Блажевъ — за;

И. Бобековъ — за;

С. С. Бобчевъ — (отсѣтствува);

М. Божковъ — за;

Х. Боневъ — за;

Т. Бурмовъ — (отсѣтствува);

С. Бурмовъ — за;

А. Буровъ — за;

П. Бѣчваровъ — за;

Г. Бѣльовъ — за;

Г. Василевъ — (отсѣтствува);

И. Василевъ — (отсѣтствува);

Кара Хр. Василевъ — за;

И. Веселиновъ — (отсѣтствува);

Т. Влайковъ — (отсѣтствува);

И. Воденчаровъ — за;

Д. Вълчевъ — (отсѣтствува);

Х. Върбенковъ — за;

П. Вжжаровъ — (отсѣтствува);

Н. Габровски — (отсѣтствува);

А. Геневъ — (отсѣтствува);

И. Георговъ — (отсѣтствува);

И. Георгиевъ — за;

М. Георгиевъ — за;

И. Гешовъ — (отсѣтствува);

Н. Гимиджийски — за;

К. Господиновъ — (отсѣтствува);

А. Груевъ — за;
 И. Гърковъ — за;
 Н. Дечевъ — (отсѣтствува);
 К. Диловски — (отсѣтствува);
 В. Димчевъ — (отсѣтствува);
 В. Димитровъ — за;
 Д-ръ Г. Гаговъ — за;
 Д-ръ Н. Геннадиевъ — (отсѣтствува);
 Д-ръ П. Гудевъ — (отсѣтствува);
 Д-ръ С. Даневъ — за;
 Д-ръ К. Икономовъ — за;
 Д-ръ К. Милановъ — (отсѣтствува);
 Д-ръ Д. Милковъ — (отсѣтствува);
 Д-ръ С. Мирковъ — за;
 Д-ръ Д. Молловъ — за;
 Д-ръ П. Ношковъ — за;
 Д-ръ А. Радевъ — за;
 Д-ръ А. Ходжевъ — (отсѣтствува);
 К. Досевъ — (отсѣтствува);
 М. Доспатски — (отсѣтствува);
 Д. Драгиевъ — за;
 П. Драгулевъ — за;
 Л. Дуковъ — (отсѣтствува);
 Д. Дяковъ — за;
 И. Еневъ — (отсѣтствува);
 Я. Забуновъ — (отсѣтствува);
 Г. Згуревъ — (отсѣтствува);
 П. Златаровъ — за;
 Д. Зографски — за;
 М. Игнатовъ — за;
 Д. Икономидисъ — за;
 С. Ицковъ — за;
 П. Калинковъ — (отсѣтствува);
 К. Калчовъ — (отсѣтствува);
 С. Калчовъ — за;
 Х. Камбуровъ — за;
 А. Каназирски — (отсѣтствува);
 М. Каравасилевъ — (отсѣтствува);
 П. Каравеловъ — (отсѣтствува);
 Д. Карамановъ — за;
 А. Каранешевъ — за;
 И. Карастояновъ — за;
 К. Кафеджийски — (отсѣтствува);
 О. Кечели — за;
 Г. Кирковъ — (отсѣтствува);
 В. Кобуровъ — (отсѣтствува);
 П. Ковачевъ — (отсѣтствува);
 Д. Колевъ — за;
 Ан. Коновъ — за;
 Ат. Коновъ — за;
 Г. Константиновъ — (отсѣтствува);
 Н. Константиновъ — (отсѣтствува);
 В. Кръстевъ — за;
 Г. Кутичевъ — за;
 Г. Кърджиевъ — за;
 Н. Лазаровъ — за;
 С. Лафчиевъ — (отсѣтствува);
 Н. Лефтеровъ — (отсѣтствува);
 А. Людскановъ — за;
 М. Маджаровъ — (отсѣтствува);

К. Малевъ — (отсѣтствува);
 Х. Мановъ — (отсѣтствува);
 Д. Манчовъ — за;
 Д. Марковъ — за;
 Н. Марковъ — за;
 П. Марковъ — (отсѣтствува);
 С. Махмудовъ — за;
 М. Месудовъ — (отсѣтствува);
 М. Милевъ — (отсѣтствува);
 Б. Минчовъ — (отсѣтствува);
 К. Мирски — за;
 С. Митовъ — (отсѣтствува);
 Т. Михайловъ — (отсѣтствува);
 Х. Бей Мустафа Бейовъ — (отсѣтствува);
 Н. Мушановъ — (отсѣтствува);
 В. Наковъ — за;
 Е. Начевъ — за;
 Н. Начовъ — (отсѣтствува);
 Т. Начовъ — за;
 С. Недевъ — (отсѣтствува);
 Х. Неджибъ Бей — (отсѣтствува);
 И. Нейчовъ — (отсѣтствува);
 Т. Орловъ — за;
 М. Павловъ — за;
 П. Пановъ — (отсѣтствува);
 Г. Пасаровъ — за;
 Г. Пеневъ — (отсѣтствува);
 Д. Петковъ — (отсѣтствува);
 И. Петровъ — за;
 П. Петринъ — за;
 И. Пецовъ — (отсѣтствува);
 П. Пешевъ — (отсѣтствува);
 С. Пипевъ — (отсѣтствува);
 Т. Пиралковъ — (отсѣтствува);
 В. Поповъ — за;
 Вен. Поповъ — (отсѣтствува);
 Д. Поповъ — (отсѣтствува);
 И. Поповъ — за;
 Н. Поповъ — за;
 И. Пъневски — (отсѣтствува);
 Н. Рашеевъ — (отсѣтствува);
 С. Савовъ — за;
 Н. Савчевъ — (отсѣтствува);
 Я. Сакжзовъ — за;
 О. Бей Сали Бейовъ — за;
 А. Самоковлийски — за;
 М. Сарафовъ — за;
 Ф. Симидовъ — за;
 С. Славовъ — (отсѣтствува);
 А. Славчовъ — за;
 И. Соколовъ — (отсѣтствува);
 В. Стаменовъ — за;
 А. Станчовъ — за;
 В. Статковъ — (отсѣтствува);
 М. Стояновъ — за;
 Т. Стояновъ — за;
 А. Страшимировъ — (отсѣтствува);
 М. Такевъ — за;
 Ц. Таслаковъ — за;
 П. Тенчевъ — за;

Т. Теодоровъ — (отсъствува);
 Ю. Теодоровъ — за;
 П. Тодоровъ — за;
 Х. Тодоровъ — (отсъствува);
 Д. Тоневъ — за;
 Х. Тоневъ — (отсъствува);
 Д. Тончевъ — за;
 Г. Трифоновъ — за;
 И. Тянковски — за;
 Н. Узуневъ — за;
 А. Урумовъ — за;
 Т. Фератовъ — за;
 Г. Филиповъ — за;
 Д. Филевъ — (отсъствува);
 А. Франга — за;
 Е. Хасановъ — за;
 В. Христовъ — за;
 Д. Христовъ — за;
 Н. Христовъ — за;
 М. Хюсеиновъ — (отсъствува);
 Д. Цанковъ — (отсъствува);
 Н. Цановъ — (отсъствува);
 П. Чаушовъ — (отсъствува);
 Н. Шивачевъ — за;
 Т. Шипковъ — за;
 П. Поповъ — за;
 Ю. Юсуфовъ — (отсъствува);
 Д. Яблански — (отсъствува);
 В. Яковевъ — (отсъствува).

Прѣседателствующъ А. Франга: Резултатътъ на поименното гласуване е слѣдующиятъ: 99 души гласуватъ за; 88 отсъствува; единъ се въздържа. Народното Събрание рѣшава унищожението останалитѣ неоптирани облигации отъ заема 1892 г., на сума номинални 1.135.000 л.

Пристъпва се къмъ втория дневенъ редъ: докладъ отъ финансовата комисия по прѣдложението за отпускане 4.300 л., съ които да се изплатятъ дълговетѣ на покойния Василъ Кжичовъ.

Докладчикъ Н. Абаджиевъ: (Чете.)

„Прѣдложение

за отпускане 4.300 л., съ които да се изплатятъ дълговетѣ на покойния Василъ Кжичовъ.*)

Разрѣшава се на Министра на Финансите да изплати дълговетѣ на покойния Василъ Кжичовъ, въ размѣръ на 4.300 л.

Тая сума да се впише въ бюджета на Финансовото Министерство за идущата 1903 г.“

*) Ето мотивитѣ на г. Министра на Финансите:

„Изложение на мотивитѣ

върху прѣдложението за отпускане 4.300 л., съ които да се изплатятъ дълговетѣ на покойния Василъ Кжичовъ.

Г-да народни прѣдставители!

На 24 януарий т. г., както ви е извѣстно, бившиятъ Министъръ на Народното Просвѣщение,

Както сте чели, г-да народни прѣдставители, мотивитѣ, които придружаватъ това прѣдложение, отъ тѣхъ се вижда, че покойниятъ Василъ Кжичовъ е оставилъ една малолѣтна наслѣдница, която, освѣнъ една малка пенсия, която е ималъ покойниятъ и баща и която сега се дава на нея, има една къща, въ която живѣе, а освѣнъ това има оставенъ единъ борчъ, тукъ-тамъ, отъ 4.300 л., който трѣбва да се плати, а пѣма отдѣ да се плати; защото, ако се продаде къщата, дѣтето ще остане на пѣти. На финансовата комисия се видѣха тѣзи мотиви недостатѣчни да я убѣдятъ, че дѣйствиелно трѣбва да се даде такава помощъ. Комисията отиде по-далече и намѣри, че отъ тази къща не може да има никакъвъ приходъ, защото, освѣнъ за живѣне на дѣтето съ баба си, ти не може да послужи за друга цѣль — толкова е неудобна, — а, ако се даде подъ наемъ, наслѣдницата трѣбва да

Василъ Кжичовъ, биде убитъ въ министерския кабинетъ при изпълнение на длѣжността си. Той остави слѣдъ смъртта си една мома, която нѣма нищѣ никого, освѣнъ близки роднини, и която е единчката негова наслѣдница. Последната, на основаниѣ закона за пенситѣ, получава една пенсия отъ 1.333 л. годишно или 111 л. мѣсечно. Имущественото състояние на покойниятъ Кжичовъ се състои отъ една къщница на стойностъ около 8—10.000 л., въ която остави да живѣе наслѣдницата му. Тая къща и пенсията отъ 111 л. мѣсечно см., наистина, колко-годи достатѣчни да удовлетворятъ всички нейни потребности подъ попечителството на роднинитѣ ѝ, но ако само покойниятъ да не бѣ оставилъ дългове, които прѣдстоитъ да се изплатятъ, разбира се, съ отъ тая пенсия, защото покойниятъ не е оставилъ никакви други имоти или доходи. Ако се допусне кредиторитѣ на покойния да турятъ рака върху частъ отъ пенсията, това ще намали и тѣи скромни размѣръ на тая пенсия и ще лини наслѣдницата на покойния отъ срѣдствата за нейнитѣ насжци нужди. Да се иска отъ Народното Събрание увеличение на пенсията по поводъ на тая дългъ, намирамъ го за неудобно по много съображения, и затова, като събрахъ нужнитѣ свѣдѣния за дълга на покойния, констатирахъ, че той дължи на Българската Народна Банка, по ипотека до 31 декември т. г., 2.670 л. зл. и около 1.630 л. ср. на други кредитори, или всичко 4.300 л. Понеже тази сума не е голѣма, правителството намѣри за справедливо и умѣстно да ходатаѣйствува да се отпуснатъ отъ държавното съкровище тия 4.300 л., за да се покринатъ прѣдметнитѣ дългове и да се улесни съ това поминѣктъ на наслѣдницата на покойния Василъ Кжичовъ въ размѣръ на законно отпуснатата ѝ пенсия.

Моля, прочее, г. г. народнитѣ прѣдставители да разгледатъ и гласуватъ приложеното тукъ прѣдложение.

София, 25 октомври 1902 г.

Министъръ на Финансите: М. Сарафовъ.“

наеме друга къща; тъй щото, отъ къщата не може да има приходъ. Затова пъкъ, защото покойниятъ Кънчовъ е оставилъ дългъ, та правителството е длъжно да го плати, и това не убеди комисията. Но като се взеха прѣдъ видъ особенитѣ заслуги къмъ отечеството на покойния, които не вървамъ никой да оспори, неговитѣ заслуги за изучаването на оная страна, която е на дневенъ редъ и която има нужда най-много отъ изучаване; че той е човѣкътъ, който е далъ „Етнографията на Македония“ и много други книжовни прѣдприятия и трудове, които е принесълъ на българската книжнина, а отъ друга страна, самото това обстоятелство, че той е загиналъ при изпълнение на служебнитѣ си обязанности, значи, ако не бѣха му отнели живота тъй нечаяно, ако не бѣше станалъ жертва на тоя убийца, щѣше да живѣе още малко врѣме и щѣше да има възможностъ непрѣмънно да изплати този малкъ дългъ отъ 4.300 л., които не сж нищо за единъ министъръ, особено въ България, и съ една-двѣмѣсечна заплата щѣше да може да го унищожи; тъй като се разбра, че това е едно изключително обстоятелство и че това не може да послужи за прецедентъ на Народното Собрание за въ бѣдѣ, ако има нѣкой държавенъ мѣжъ борчове, да му ги плаща държавата, комисията намѣри, че това не може да бѣде прецедентъ, и тя ви моли да приемете това прѣдложение на правителството, да се прѣдвидятъ тия 4.300 л. въ бюджета, за да се изплатятъ борchoветѣ на покойния Кънчовъ.

Ц. Таслаковъ: Г-да народни прѣдставители! Ние всички дължимъ почитание къмъ паметта на покойния Василъ Кънчовъ, като хора и като народни прѣдставители, къмъ единъ нашъ другаръ; обаче нашиятъ дългъ като народни прѣдставители не ни дава право да отидемъ по-далечъ. Азъ мисля, че е доста опасенъ тоя прецедентъ — да даваме милостина на единъ човѣкъ само затова, че билъ министъръ. Едно врѣме имаше законъ за пенсиитѣ, въ който се прѣдвиждаше, че ако нѣкой е стоялъ единъ день министъръ, даватъ му огромна пенсия. Противъ това възстана цѣлъ народъ и биде най-послѣ измѣнено.

Сега, като разгледаме обективно въпроса, който ни занимава, ще дойдемъ до заключение, че като че държавата е длъжна на г. Кънчова за неговитѣ услуги къмъ нея. Какви сж тия услуги? Г-нъ Кънчовъ, дѣйствително, бѣше даровитъ писателъ, той е изнесълъ нѣкои изслѣдвания по положението на Македония доста важни, не безъ интересъ за общото отечество, но отъ всичкия този трудъ прѣзъ живота си успѣ да се изхрани и да остави на своята наслѣдница една къща, която, споредъ доклада на г. министра, струва 10.000 л. Въ София една къща съ стойностъ 10.000 л. може да даде 100 л. мѣсеченъ наемъ. Но независимо отъ това има и една пенсия за неговата наслѣдница отъ 111 л. Единъ дългъ отъ 4.300 л., при такова съ-

стояние, не е никакъвъ дългъ, и азъ считамъ, че е твърдѣ нелѣпо да се занимаваме съ такива въпроси и да мислимъ, че даваме нѣкаква милостина, нѣкаква помощ на наслѣдницата на нѣкой човѣкъ. Дѣйствително, не ще бѣде безъ значение прецедентътъ, който ще се създаде тукъ, ако ние отпуснемъ тази помощ. Азъ я считамъ за нищожна, непотрѣбна при това положение, но считамъ, че пъкъ прецедентътъ толкова же е опасенъ, че надминава всичкото ѣ значение, и затова моля да гласувате противъ и да не рѣшавате, като имате прѣдъ видъ, че тая наслѣдница съ една къща отъ 10.000 л. и съ пенсия 111 л. ще бѣде въ положение да изплати малкия дългъ отъ 4.300 л. Заради това не дѣйте дава поводъ за въ бѣдѣ и на други, които ще дойдатъ на наше мѣсто, да направятъ нѣщо по-голѣмо за по-малки заслуги отъ побуждения, които не биха заслужили вниманието, което днесъ може да заслужи този въпросъ. Ето защо азъ ще гласувамъ противъ.

С. Арсениевъ: Г-да народни прѣдставители! Като членъ на финансовата комисия, когато се разискваше това прѣдложение, азъ по съображения, които изброи г. Таслаковъ, останахъ самитѣкъ противъ. Сега, вънъ отъ тия, които г. Таслаковъ каза, въ допълнение ще кажа и слѣднитѣ свои съображения. Прѣди всичко, ако и да има заслуги покойниятъ Василъ Кънчовъ, за да може народното прѣдставителство да се убѣди, че дѣйствително има такава сума дългъ, трѣбваше да има за това доказателства. Колкото се касае до сумата 2.670 л., тукъ вече ипотекарниятъ заемъ говори, че той дължи, но за другитѣ суми — отдѣ-накъдѣ да знаемъ? Като че г. министърътъ е отишълъ по бакалицитѣ да събира свѣдѣния и идва тукъ, та ни казва: 1.600 л., дължими на различни кредитори. Че това бакалицина ли е, или народно прѣдставителство? Трѣбва да имаме най-напрѣдъ документи, че дългува толкозъ. Така че, колкото за слугитѣ на покойния да сж такива голѣми, сѣ пакъ по съображенията, които ни се казаха отъ г. Таслакова, и тия, които азъ казвамъ, азъ ще ви моля, г-да народни прѣдставители, да отхвърлите настоящето прѣдложение, защото има опасностъ всѣка властующа партия, когато ще даде курбанъ, по една или друга причина, сѣмейството му ще се храни отъ държавата.

Г. Кърджиевъ: Г-да народни прѣдставители! Покойниятъ Василъ Кънчовъ е лице знаменито, неговитѣ заслуги сж твърдѣ голѣми за общото наше отечество и нѣма нужда да ги изброяваме една по една. Той работи въ литературата, образованието, за просвѣтното дѣло, а особено работи за просвѣщението на нашитѣ брати подъ турското робство. Тази негова дѣятелностъ се е оцѣнила твърдѣ добръ отъ всички ни; за нея историята ще запише Васила Кънчовъ като единъ голѣмъ дѣецъ, като единъ великъ нашъ човѣкъ. Вънъ отъ това, той падна на поста си. Човѣкъ, който било съ книжовенъ

трудъ, било съ умственъ трудъ можеше да си набави срѣдства да живѣе дълго и щастливо, — този човѣкъ, като единъ добъръ войтъ, на поста си, стана жертва. И сега такъвъ човѣкъ, изложенъ на прѣмеждие, падналъ при поста, на единъ човѣкъ, изпъленъ съ заслуги, да отречемъ да му платимъ единъ нищоженъ дългъ, би било отъ наша страна много осѣдително; то би значило да не зачитаме своитѣ хора, които сж паднали на поста си, като политически лица. Случайно прѣдъ мене се намира главниятъ отчетъ за финансовото положение на държавата прѣзъ 1901 г. Въ списъка на този отчетъ, който азъ разгледахъ, намѣрихъ заслужили лица пенсионирани. Тукъ се показватъ заслужили лица и гледайте какви заслужили лица: Грънчарова Елисавета получава 1.200 л. годишно. Знае ли прѣкой отъ васъ колъ е тази Грънчарова Елисавета и какви заслуги има, та ѝ се плаща отъ толкова години насамъ по 1.200 л.? Нататѣкъ слѣдва Сарафовъ Коста — 1.200 л. Какви особени заслуги има и кѣдѣ: въ обществена дѣятелностъ ли, въ книжовна дѣятелностъ ли, въ политическа дѣятелностъ ли сж излѣзли тѣзи хора, та да имъ се дава 1.200 л. годишна пенсия? Тукъ се касае за нищожна сума отъ 4.000 л. да се дадатъ на едно лице, което е имало възможностъ да събере тая сума и да се разплати, но, като добъръ стражъ на поста си, падналъ и му се отне тая възможностъ. Сега се иска отъ държавата, която дава толкова жертви, често пкти даже не намѣсто, както тукъ изброихъ, иска се да се плати дълга на едно лице заслужило, на едно лице, което е могло само да изплати дълга си и да не стане потрѣба да му го изплати държавата. Вие знаете, че държавата е погребала Кънчова, държавата е похарчила извѣстна сума, почти половината отъ това, което се иска. Какво значи сега да се дадатъ още 4.000 л.? Казватъ, че ималъ къща за 10.000 л. Азъ знамъ къщата и намирамъ, че тя не струва 10.000 л. — колкото и да не разбирамъ отъ тая материя, мога да ви кажа, че не струва толкова. 5.000—6.000 л. я струва, я не. Послѣ, казватъ, че дѣтето му имало пенсия. То има тая пенсия на туй основание, че покойниятъ Кънчовъ е работилъ; той имаше пенсия за изслужено врѣме. Той е плащалъ въ Екзархията, дѣто е служилъ, и досега отъ лихвитѣ, отъ дохода на този капиталъ, дѣто е внесълъ, дѣтето има нѣкаква пенсия. Както и да бѣде, менѣ ми се струва, че Народното Сѣбрание ще докаже още веднажъ, че зачита лицата, които работятъ за народното добро, ако гласува тая сума отъ 4.000 и толкова лева, които сж една малка сума въ сравнение съ жертвитѣ, които дава държавата чисто и просто на лица, като нѣкоя си Грънчарова Елисавета, Сарафовъ Коста и др., които нѣматъ почти никакви заслуги. Та азъ вѣрвамъ, че нѣма да се подвоумите всички, г-да народни прѣдставители, да гласувате тая сума.

П. Каравеловъ: Тукъ се говори, че покойниятъ Кънчовъ ималъ пенсия. Азъ бихъ желалъ да

знамъ чиновническа ли, или инвалидна е тая пенсия, защото има малка разлика (Министъръ М. Сарафовъ: Той имаше инвалидна пенсия отъ 1.300 л.) Г-нъ Кърджиевъ говорѣше, че била чиновническа пенсия. Тя не е чиновническа, погрѣшно е. Малко измѣнява въпросътъ. Азъ да ви кажа, че заслугитѣ на покойния Кънчовъ сж дѣйствително голѣми. Той бѣше единъ почтенъ човѣкъ. Само че единъ човѣкъ, който е ималъ инвалидна пенсия, не знаа доколко можеше да бѣде подиръ това министъръ. То е сериозенъ въпросъ. Значи, не е била съвсѣмъ инвалидна. Но не е тукъ въпросътъ. Азъ бихъ поддържалъ това прѣдложение само на едно основание, че той е убитъ не по лична вина, а отъ единъ лудъ човѣкъ. Защото азъ познавамъ убиеца. При мене се дохождатъ 20 пкти, дадохъ му служба и той сѣ отказваше. Просто лудъ човѣкъ и го уби съвършено случайно — защото Кънчовъ е билъ министъръ. Азъ бихъ желалъ да се помогне на неговото дѣте, защото, ако бѣше живъ, щѣше да го обезпечи новече. (С. Арсениевъ: 111 л. пенсия сж достатъчни.) 111 л. дѣйствително сж достатъчни, но трѣбва да знаете, че сѣ такъ е български министъръ. Азъ ще ви кажа едно нѣщо, че великитѣ народи знаатъ да възнаграждаватъ своитѣ хора. Въ Англия на Питъ 200.000 фунта стерлинги му заплатиха, а нѣкъ ние ще треперимъ, когато рѣшаваме да се отпусне таква нищожна сума. Човѣкътъ е убитъ като нсе отъ единъ лудъ, а нѣкъ сега ще прѣсѣмѣтаме 3.000 и 2.000 л. Азъ поне ще гласувамъ за тая сума. Менѣ е по-неприятно, че пенсията, собствено онаа, която по-рано е получавалъ, е инвалидна. И това за мене е малко характерно, неприятно, но 4.000 л. че давате на едно дѣте сираче, което е останало безъ баща, не значи нищо. Азъ бихъ далъ тия пари, за да се помогне на това сираче (Ръкоплескание отъ дѣбницата. — Гласове: Да се гласува!)

Министъръ М. Сарафовъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ мислѣхъ, че въ Народното Сѣбрание, когато се говори за покойния Василъ Кънчовъ, нѣмаше да става дума, да се прѣцѣнява на колѣмъ колко да се даде и дали ще стигне туй, което ще му се даде, или не. Азъ и другаритѣ ми, когато рѣшаваме да се направи този подарѣкъ на сѣмейството на покойния, на дѣтето на покойния Кънчовъ, водихме се отъ заслугитѣ, които той е прѣнесълъ и въ Княжеството, и въ онаа страна, дѣто остави аслк здравето си. Инвалидна пенсия на покойния Кънчовъ се даде на полѣ-брани — трѣбва това да се помни. Нему се даде пенсия не за заслугитѣ му въ Княжеството толкова, колкото за ония изгезания, на които той бѣше изложенъ въ страната отвѣдъ Рила. И ония, които сж живѣли съ него заедно въ онаа нещастна страна, тѣ знаатъ какво пати покойниятъ и че той заслужи тая инвалидна пенсия. Ако имате прѣдъ видъ, г-да народни прѣдставители, само тия заслуги на покойния Кънчовъ, вие нѣма да се скъпите, когато прави-

телството ви предлага да дадете възможност на туй дѣте, което е останало само — нѣма майка, нѣма никого, — пъкъ и роднини, освѣнъ баба си, нѣма. Съ убиването на покойния Кънчовъ дѣтето се лиши отъ най-естествения му покровител. Малката пенсия, която има дѣтето, ако вземете да я считате, само на едно дѣте не му ли е достатъчна, може би ще я намѣрите за достатъчна. Но повтарямъ да ви кажа, че то нѣма защитници други, освѣнъ една баба, и ако на тази баба се случи нещастие, не знамъ какво ще стане съ дѣтето. Ние рѣшихме да дадемъ тази сума, за да можемъ да осигуримъ на дѣтето къщата, която му остава, и пенсията, която му се дава. Пенсията не е доживотна; вие знаете, че по закона пенсията е до омжжването ѝ; твърдѣ въ-роитно е, че когато настѣпи тази възраст, момата да се лиши отъ пенсия; но ще ѝ остане една малка къщичка, която има три или четири стаи — азъ зная три стаи, — които сж малки съвършено и въ които тя живѣе сега. Къщата не е пригодна за даване подъ наемъ, да може да взема приходъ. А пъкъ трѣбва дѣтето или като дава подъ наема къщата да взима приходъ и да погасява ипотекарния дългъ — защото $\frac{2}{3}$ отъ дълга, който плаща, той е ипотекаренъ дългъ сръбцу къщата, — или пъкъ ако остане да живѣе въ къщата, тогава нѣма отъ да взима приходи за погашение. Отъ пенсията нѣма какво да отдѣли, за да плаща дългове — лихви и погашения; и ако се върже съ лихвата 8%, тя е доста голѣма, и въ течение на 8—10 години дѣтето не може да се освободи отъ тия дългове. Азъ моля г. г. народнитѣ прѣдставители да приематъ прѣдложението, което правимъ, и да се отдаде съ това почитъ на онѣи, на които трѣбва да отдаваме почитъ: трѣбва да уважаваме нашитѣ заслужили хора, за да уважаватъ и насъ.

Д. Тончевъ: Г-да народни прѣдставители! Покойниятъ Кънчовъ, понеже е убитъ на своя постъ, заслужава вниманието и помощта на държавата; затова, вѣрвамъ, повечето отъ г. г. народнитѣ прѣдставители, ако не и всички, ще се съгласятъ. Но не е ли възможно, да помолимъ г. Министра на Финанситѣ да направи прѣдложението си въ такава форма, която не би противорѣчила на нѣкой скъпствующъ законъ. Азъ мисля, че ако би трѣбвало, и трѣбва, да се даде тази помощъ отъ 4.300 л. на сирака на покойния Василъ Кънчовъ, ти да се поиска въ форма на една помощъ и, разбира се, ние ще знаемъ, че тази помощъ ще отиде за изплащане дълговетѣ на покойния Кънчовъ. Защото, ако се даде въ такава форма, въ каквато изисква г. министърътъ „за изплащане дълговетѣ“ на покойния, ние ще дойдемъ въ съгласие съ чл. 62 отъ закона за настоянничеството, който казва, че само онѣзи дългове на малолѣтни се изплащатъ по доброволенъ начинъ, които се укажатъ достовѣрни и по постановление на роднинския съвѣтъ, одобрено отъ окръжния съдъ. Роднинскиятъ съвѣтъ се събира, разглежда дълговетѣ на покойния и

намира, дали извѣстни дългове сж достовѣрни или не сж достовѣрни, и само достовѣрнитѣ дългове се плащатъ доброволно, но пакъ съ разрѣшението на роднинския съвѣтъ, одобрено съ опрѣдѣление на окръжния съдъ, а другитѣ кредитори прѣпращатъ на съдилищата. Тукъ, понеже г. министърътъ казва, че е констатиранъ, че, безспорно, дългове има, еднѣколько, не ще съмнѣние, той присвоилъ правата на роднинския съвѣтъ, който само има право да констатира безспорността на дълговетѣ. За да не става такава неформалностъ, за да не отиваме въ разрѣзъ съ нѣкои членове отъ закона за настоянничеството и за да не излѣзе, че се разрѣшава на Министра на Финанситѣ да изплати дълговетѣ на покойния, достовѣрността на които не е констатирана отъ компетентното мѣсто, г. Министърътъ на Финанситѣ може да направи едно малко видоизмѣнение въ своето прѣдложение, въ което да се каже, напр., че се отпуска една помощъ отъ 4.300 л. на малолѣтното дѣте на Кънчова; тѣзи пари ще се прѣдадатъ на роднинския съвѣтъ, който, слѣдъ като провери достовѣрността на тия дългове по установения отъ закона редъ, ще ги изплати. Ипотечниятъ дългъ, не ще съмнѣние, е достовѣренъ; може би и другитѣ дългове да сж достовѣрни, но трѣбва да се спазятъ формитѣ на закона за констатиране достовѣрността на дълговетѣ — чл. 62 отъ закона за настоянничеството.

Министъръ М. Сарафовъ: Цифритѣ, които споменахъ, сж приблизително 4.300 л.; тѣ сж взети отъ роднинския съвѣтъ. Тѣ се състоятъ отъ ипотечния дългъ, данѣци на общината, данѣци на държавата, дългъ на единъ търговецъ и една смѣтка, която дължи на единъ бакалинъ. Тѣзи нѣща сж установени. Азъ поискахъ отъ роднинския съвѣтъ да ми прѣдстави материалното състояние на покойния. А понеже това ще бѣде едно законодателно рѣшение, то ще трѣбва да се гласува поименно.

Д. Драгиевъ: Г-да прѣдставители! Както виждате, съ това прѣдложение се иска да се отпуснатъ 4.300 л. отъ държавното съкровище за изплащане нѣкакви дългове на покойния Кънчовъ. Менѣ ми се вижда нѣкакъ странно това прѣдложение. Държавата сега-засега има нѣколко начини, чрезъ които да се отплаща, така да се каже, материално на онѣзи хора, които, смѣта се, сж ѝ заслужили съ нѣщо: на едни тя отпуска пенсии за изслужено врѣме; на други дава пенсии инвалидни, сѣ въ името на нѣкакви заслуги, разбира се, направени ней; други се погребватъ на държавна смѣтка; на нѣкои се отпускатъ пъкъ било еднорѣмни помощи, било пъкъ пенсии пожизнени — изобщо тия сж начинитѣ, установени досега, да се отплати държавата на хората, които, казва се, сж ѝ направили нѣкакви услуги; други начини поне нѣма. Азъ отъ изложениитѣ мотиви на туй прѣдложение не виждамъ да се иска отпушането на тая сума

въз основа на единъ отъ тия начини и не се иска, види се, затуй, защото държавата е направила вече нѣкаква отплата къмъ покойния, а тази отплата — малка или голѣма, то е другъ въпросъ — се състои въ това, че както други държавни наши хора, така и той биле погребенъ на държавни разходи. Вънъ отъ това, г-да прѣдставители, плащано му е приживѣ нѣкаква пенсия, която остава да се плаща и на неговата наследница. Азъ ако правя това въпросъ, да не се смѣта, че прави натикване за похарченитѣ тия суми; азъ искамъ просто да посоча, че нѣкакво отплащане що-годѣ е станало. На и въ самото прѣдложение се казва, че е нѣкакъ неудобно вече да се иска отъ Народното Собрание по други нѣкакви мотиви изплащането на тая сума, заради туй тя се иска по тѣзи съображения: „понеже тази сума не е голѣма, то правителството намѣри за справедливо и умѣстно да ходатайствува да се отпуснатъ и тия пари, да се улесни съ това поминѣтка на наследницата на покойния Василъ Кънчовъ“. Значи, да отпуснемъ сумата, защото не била голѣма и за да имало съ какво да се поминува останалата наследница. Тия съображения не сж такива, щото да ни убѣдятъ да гласуваме за сумата. Казва се, че имало една кжщница за 8—10 хиляди лева и че дългѣтъ е 4.300 л., а пенсия има 1.300 л. Азъ мисля, че единъ човѣкъ, чийто синъ и да бѣде, или чийто дѣщеря и да бѣде, може да живѣе въ една кжща отъ 5.000 л. Има сума хора (Глъчка.) на този свѣтъ и въ тази страна, (Прѣдседателствуващъ А. Франгя: Моли тишина!) които съставляватъ, тѣй да се каже, по-голѣма челядь и живѣятъ въ кжщи, що коштуватъ едва 4—500 л. Та менѣ ми се струва, че тая кжща отъ 10.000 л. може да бѣде продадена и замѣнена съ една друга отъ 5.000 л., а съ остатѣка да се изплати дълга. Въ една кжща отъ 5.000 л. могатъ да живѣятъ 5—10 и повече души, камо ли единъ човѣкъ? На може и частъ отъ пенсията да се употреби за погашение на тия дългове. Но по никой начинъ, азъ мисля, ние не трѣбва да създаваме такъвъ единъ прецедентъ, да отпущаме пари, защото сумата била малка и за да се улеснѣтъ поминѣктѣ на този или онзи наследникъ; не бива да отидемъ да плащаме тия дългове, защото това може далечъ да ни заведе. Утрѣ, прѣдставѣте си, ще дойде на властъ друга нѣкоя партия, която може да има тоже нѣкой покоенъ държавенъ мъжъ, който така също да е оставилъ дългове, и да бѣде пакъ поискано, поради тоя вече прецедентъ, да се платятъ дълговетѣ и на тоя покойникъ, бивши държавенъ мъжъ, за улеснение на наследниците му. И тогава, казвамъ, това далечъ ще ви заведе: ще трѣбва да направите тогавъ единъ списѣкъ да изплатите дълговетѣ на всички покойни държавни мъже. Утрѣ може да ни се поиска да изплатимъ дълговетѣ и на днешнитѣ, че и на бившитѣ живи държавни мъже. Сетѣ, ще поиска нѣкой да изплатимъ дълговетѣ на депутатитѣ, а че най-сетѣ може да ни се поиска да изплащаме и дълговетѣ

на нашитѣ избиратели. Та азъ съмъ противенъ, да отпускамъ тукъ суми за подобно изплащане на чийто и да било дългове, и ще гласунамъ противъ.

Прѣдседателствуващъ А. Франгя: Полагамъ на поименно гласуване слѣдующето рѣшение: (Чете.)

„Рѣшение

за отпускане 4.300 л., съ които да се изплатятъ дълговетѣ на покойния Василъ Кънчовъ.

Разрѣшава се на Министра на Финанситѣ да изплати дълговетѣ на покойния Василъ Кънчовъ, въ размѣръ на 4.300 л.

Тая сума да се впише въ бюджета на Финансовото Министерство за идущата 1903 г.“

Секретаръ П. Шоповъ: (Чете поименния списѣкъ и г. г. народнитѣ прѣдставители гласуватъ.)

М. Абаджиевъ — (отсѣтствува);
Н. Абаджиевъ — за;
П. Абрашевъ — за;
И. Арнаудовъ — за;
А. Арсениевъ — противъ;
С. Арсениевъ — (отсѣтствува);
Н. Бадински — за;
Х. Бакаловъ — (отсѣтствува);
Т. Балабановъ — за;
М. Балтовъ — (отсѣтствува);
Н. Беневъ — (отсѣтствува);
Д. Благоевъ — (отсѣтствува);
А. Блажевъ — за;
И. Бобековъ — за;
С. С. Бобчевъ — (отсѣтствува);
М. Бошковъ — за;
Х. Боневъ — (отсѣтствува);
Т. Бурмовъ — (отсѣтствува);
С. Бурмовъ — за;
А. Буровъ — (отсѣтствува);
П. Бѣчваровъ — за;
Г. Вѣльовъ — за;
Г. Василевъ — (отсѣтствува);
И. Василевъ — (отсѣтствува);
Кара Хр. Василевъ — за;
И. Васелиновъ — (отсѣтствува);
Т. Влайковъ — (отсѣтствува);
И. Воденчаровъ — за;
Д. Вълчевъ — (отсѣтствува);
Х. Върбеновъ — за;
Т. Вѣжаровъ — (отсѣтствува);
Н. Габровски — (отсѣтствува);
А. Геневъ — за;
И. Георговъ — (отсѣтствува);
И. Георгиевъ — противъ;
М. Георгиевъ — за;
И. Геншовъ — (отсѣтствува);
Н. Гимиджийски — (отсѣтствува);
К. Господиновъ — (отсѣтствува);
А. Груевъ — за;
И. Гърковъ — за;

- Н. Дечевъ — (противъ);
 К. Диловски — за;
 В. Димчевъ — (отсѣтствува);
 В. Димитровъ — (отсѣтствува);
 Д-ръ Г. Гаговъ — за;
 Д-ръ Н. Геннадиевъ — за;
 Д-ръ П. Гудевъ — за;
 Д-ръ С. Даневъ — за;
 Д-ръ К. Икономовъ — за;
 Д-ръ К. Милановъ — (отсѣтствува);
 Д-ръ Д. Милковъ — (отсѣтствува);
 Д-ръ С. Мирковъ — (отсѣтствува);
 Д-ръ Д. Молловъ — за;
 Д-ръ П. Ношковъ — за;
 Д-ръ А. Радевъ — за;
 Д-ръ А. Ходжевъ — (отсѣтствува);
 К. Досевъ — (отсѣтствува);
 М. Доспатски — (отсѣтствува);
 Д. Драгиевъ — противъ;
 П. Драгулевъ — за;
 Л. Дуковъ — (отсѣтствува);
 Д. Дяковъ — за;
 И. Еневъ — (отсѣтствува);
 Я. Забуновъ — (отсѣтствува);
 Г. Згуревъ — (отсѣтствува);
 П. Златаревъ — (отсѣтствува);
 Д. Зографски — за;
 М. Игнатовъ — за;
 Д. Икономидисъ — за;
 С. Ицковъ — за;
 П. Калинковъ — за;
 К. Калчовъ — (отсѣтствува);
 С. Калчовъ — за;
 Х. Камбуровъ — за;
 А. Каназирски — (отсѣтствува);
 М. Каравасилевъ — (отсѣтствува);
 П. Каравеловъ — за;
 Д. Карамановъ — противъ;
 А. Каранешевъ — (отсѣтствува);
 И. Карастояновъ — за;
 К. Кафеджийски — (отсѣтствува);
 О. Кечели — за;
 Г. Кирковъ — (отсѣтствува);
 В. Кобуровъ — (отсѣтствува);
 П. Ковачевъ — (отсѣтствува);
 Д. Колевъ — (отсѣтствува);
 Ап. Коновъ — (отсѣтствува);
 Ат. Коновъ — противъ;
 Г. Константиновъ — (отсѣтствува);
 Н. Константиновъ — (отсѣтствува);
 В. Кръстевъ — за;
 Г. Кутийчевъ — за;
 Г. Кърджиевъ — за;
 Н. Лазаровъ — (отсѣтствува);
 С. Лафчиевъ — (отсѣтствува);
 Н. Лефтеровъ — (отсѣтствува);
 А. Людскановъ — за;
 М. Маджаровъ — (отсѣтствува);
 К. Малевъ — противъ;
 Х. Мановъ — за;
 Д. Манчовъ — за;
 Д. Марковъ — (отсѣтствува);
 Н. Марковъ — (отсѣтствува);
 П. Марковъ — (отсѣтствува);
 С. Махмудовъ — (отсѣтствува);
 М. Месудовъ — за;
 М. Милевъ — противъ;
 Б. Минчовъ — противъ;
 К. Мирски — (отсѣтствува);
 С. Митовъ — (отсѣтствува);
 Т. Михайловъ — (отсѣтствува);
 Х. Бей Мустафа Бейовъ — (отсѣтствува);
 Н. Мушановъ — (отсѣтствува);
 В. Наковъ — за;
 Е. Начевъ — (отсѣтствува);
 Н. Начовъ — (отсѣтствува);
 Т. Начовъ — за;
 С. Недевъ — (отсѣтствува);
 Х. Неджибъ Бей — (отсѣтствува);
 И. Нейчовъ — за;
 Т. Орловъ — за;
 М. Павловъ — (отсѣтствува);
 П. Пановъ — противъ;
 Г. Пасаровъ — за;
 Г. Пеневъ — (отсѣтствува);
 Д. Петковъ — (отсѣтствува);
 И. Петровъ — за;
 П. Петринъ — за;
 И. Пецовъ — (отсѣтствува);
 П. Пешевъ — за;
 С. Пипевъ — (отсѣтствува);
 С. Пиралковъ — (отсѣтствува);
 В. Поповъ — за;
 Вен. Поповъ — за;
 Д. К. Поповъ — за;
 И. Поповъ — за;
 Н. Поповъ — за;
 И. Пъневски — (отсѣтствува);
 Н. Радеевъ — (отсѣтствува);
 С. Савовъ — за;
 Н. Савчевъ — (отсѣтствува);
 Я. Сакъзовъ — (отсѣтствува);
 О. Бей Сали Бейовъ — (отсѣтствува);
 А. Самоковлийски — за;
 М. Сарафовъ — за;
 Ф. Симидовъ — за;
 С. Славовъ — за;
 А. Славчовъ — за;
 И. Соколовъ — (отсѣтствува);
 В. Стаменовъ — за;
 А. Станчовъ — противъ;
 В. Статковъ — (отсѣтствува);
 М. Стояновъ — за;
 Т. Стояновъ — за;
 А. Страшимировъ — (отсѣтствува);
 М. Такевъ — за;
 П. Таслаковъ — (отсѣтствува);
 П. Тенчевъ — (отсѣтствува);
 Т. Теодоровъ — (отсѣтствува);
 Ю. Теодоровъ — за;

И. Тодоровъ — за;
 X. Тодоровъ — за;
 Д. Тоневъ — за;
 X. Тоневъ — (отсъствува);
 Д. Тончевъ — (отсъствува);
 Г. Трифоновъ — за;
 И. Тянковски — (отсъствува);
 Н. Узуновъ — за;
 А. Урумовъ — за;
 Т. Фератовъ — (отсъствува);
 Г. Филиновъ — за;
 Д. Филовъ — (отсъствува);
 А. Франга — за;
 Е. Хасановъ — (отсъствува);
 В. Христовъ — (отсъствува);
 Д. Христовъ — за;
 П. Христовъ — за;
 М. Хюсеиновъ — (отсъствува);
 Д. Цанковъ — за;
 Н. Цановъ — (отсъствува);
 П. Чаушовъ — (отсъствува);
 Н. Шивачевъ — за;
 Т. Шипковъ — за;
 П. Шоповъ — за;
 Ю. Юсуфовъ — (отсъствува);
 Д. Мблански — (отсъствува);
 В. Якововъ — (отсъствува).

Прѣседателствующъ А. Франга: Резултатътъ на поименното гласуване е слѣдующиятъ: 85 сж за, 92 отсъствува и 11 противъ. (Болшинство.) Народното Собрание разрѣшава отпускането на 4.300 л., съ които да се изплатятъ дълговетъ на покойния Василъ Кжичовъ.

Министъръ-Прѣседателъ Д-ръ С. Даневъ: Понеже по слѣдующитъ въпроси отъ дневния редъ, които ще минатъ само на първо четене, финансовата комисия не се е произнесла, а да захванемъ съ проекта за горитъ не ще можемъ, защото г. министърътъ отсъствува по една сѣщна работа, то ще моля да се пристъпни къмъ второто четене на законопроекта за измѣнение закона за градскитъ общини. (Гласове: Прието!)

Прѣседателствующъ А. Франга: Имаме второ четене законопроекта за градскитъ общини. (Гласове: Дайте отиди.)

Давамъ 5 минути отиди.

(Слѣдъ отиди.)

Прѣседателствующъ А. Франга: (Звъни.) Засѣданието продължава.

Докладчикътъ г. Вобековъ има думата.

Докладчикъ И. Вобековъ: Завчера бѣхме се спрѣли, г-да народни прѣдставители, по законопроекта за измѣнение закона за градскитъ общини, на § 6. Сега ще чета него: (Чете.) „§ 6. Къмъ чл. 24, слѣдъ думитъ „сѣдебни засѣдатели“, се прибавя: на-

родни прѣдставители и членове на окръжния съвѣтъ, а къмъ чл. 26 се прибавятъ слѣдующитъ двѣ нови алинеи: Когато се разисква въпросътъ за недоверие, заинтересованиятъ кметъ или помощникъ може да присѣдствува въ засѣданieto и да взема участие въ прѣвѣния и гласуването, но не може да прѣседателствува.

„Изказването недоверие се счита правилно, ако за него сж подали гласъ повече отъ половината на всички членове отъ съвѣта.“

Този параграфъ се прие отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ А. Франга: Има ли пѣткой да говори по § 6? (Никой не се обажда.)

Полагамъ на гласуване и моля онии г. г. прѣдставители, които приематъ § 6 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Народното Собрание приема.

Докладчикъ И. Вобековъ: (Чете.) „§ 7. Чл. 27 се измѣнява така: Възбужданieto углавно прѣсѣдване срѣщу кметъ, кметски помощникъ, кметски намѣстникъ и общински съвѣтникъ за прѣстанеления и нарушения, относими се до тѣхната служба, както и даването имъ подъ сждъ, става по реда посоченъ въ закона за углавното сждопроизводство, безъ да се иска разрѣшение отъ министра или друго пѣкое началствующе лице.“

Сжщо и този членъ се прие отъ комисията безъ измѣнение.

М. Такевъ: Г-да прѣдставители! Тукъ е очевидно, че г. министърътъ иска да се освободи вече министерството отъ задължението, то да се произнася дали трѣбва да се даде единъ кметъ или съвѣтникъ подъ сждъ или не. Съ една рѣчь, иска да ги направи лесно достъпни отъ сждебната власт. Въ това отношение разногласие не може да има, но има въ едно само разногласие. Тамъ е казано: „съгласно закона за углавното сждопроизводство“. Законътъ за углавното сждопроизводство още не е измѣненъ; има едно прѣдложение, дѣйствително, внесено, но още е съмнително ще стане ли законъ или не, а пѣкъ този проектъ ние всички, както виждате, държимъ да стане законъ; днесъ е второто му четене и, щомъ се свърши второто четене, ще стане и третото, което е само една формалност, ако обичате. Струва ми се, че желанието на г. министра и народното прѣдставителство е да станатъ кметоветъ и общинскитъ съвѣтници лесно достъпни отъ сждебната власт. Тогава нека се съсрѣдоточи въ самия законъ всичката тази материя. Като искаме да намѣримъ материята по въпроса за общинскитъ съвѣти, да знаемъ, че има законъ за общинитъ, всичко, което трѣбва. Нефѣйте праца хората въ углавното и гражданското сждопроизводство и т. н. Ето защо бихъ молитъ г. министърътъ да се съгласи и народното прѣдставителство сжщо, въ този текстъ да се каже: „кметътъ

и съветниците за прѣстѣпления извършени по службата — защото за прѣстѣпленията, извършени вънъ отъ службата, за тѣхъ никой не иска разрѣшение — „се прѣслѣдватъ, безъ да се иска разрѣшение отъ кого и да е, на общо основание.“ Да не се споменува оня законъ, понеже не знаемъ до колко онуй измѣнение въ него ще се приеме. Нека се турне тукъ, че еди-кой си членъ отъ закона за градскитѣ общини се измѣнява въ смисълъ, че кметътъ и съветниците се прѣдаватъ на съдъ на общо основание, безъ да се иска разрѣшение отъ когото и да е. И менѣ ми се струва, че тогава ще достигнемъ цѣльта, който се гони.

П. Пешевъ : Азъ мисля, че § 7 трѣбва свършено да се изхвърли; да не съществува, затуй именно, защото същиятъ този § 7 се позовава на углавното сѣдопроизводство; а пъкъ има вече едно прѣдложение за измѣнение на съществуващитѣ членове отъ углавното сѣдопроизводство — за реда, по който трѣбва да се възбужда углавно прѣслѣждане срѣщу длъжностнитѣ лица. Щомъ веднажъ материята за възбуждане углавно прѣслѣждане и за даване подъ съдъ чиновницитѣ отъ административното и други вѣдомства се урежда въ углавното сѣдопроизводство, мисля, че свършено е излишно тукъ да повтаряме същото нѣщо. Ето защо азъ мисля, че въпросътъ за даване подъ съдъ каквито и да сѣ чиновници трѣбва да се разрѣши еднакво за всичкитѣ чиновници въ углавното сѣдопроизводство, за което има вече надлежно прѣдложение отъ г. Министра на Правосѣдието. Зарадъ туй повторението на същото разпореждане въ закона за общинитѣ считамъ за свършено излишно и, поради това, считамъ § 7 за свършено излишенъ и предлагамъ да бѣде той изхвърленъ свършено.

М. Такевъ : Да не остане старата редакция!

Прѣдседателствующъ А. Франгя : Моля тишина, г-да народни прѣдставители!

Г-нъ Воденчаровъ има думата.

И. Воденчаровъ : Азъ мисля, г-да, че материята, която се урегулира въ чл. 20 отъ закона за градскитѣ общини, трѣбва да си остане въ тая редакция, въ която е § 7 въ внесенния законопроектъ. Страхътъ, който изтъкна г. Такевъ, ще се прѣмахне, разбира се, съ послѣдната фраза на този членъ. Тамъ е казано, че се даватъ подъ съдъ по реда, указанъ въ углавното сѣдопроизводство, безъ да се иска разрѣшението на който и да било власт — на общо основание се прѣслѣдва. Слѣдователно, редътъ, указанъ въ углавното сѣдопроизводство, е онзи, който се отнася къмъ всички прѣстѣпници, каквито да сѣ чиновници. Слѣдователно, редакцията, споредъ мене, е правилна и азъ съмъ на мнѣние да се приеме така, както я е приела комисията.

Н. Мушановъ : Г-да народни прѣдставители! Азъ съмъ съгласенъ съ принципа, прокаранъ въ

§ 7, т. е. кметовѣ или тѣхнитѣ помощници да се даватъ подъ съдъ отъ прокурорството, безъ да се иска надлежното разрѣшение. Но тъй като тоя принципъ противорѣчи на оня, който сега се иска да се прокара въ углавното сѣдопроизводство, то затуй азъ мисля, че най-добръ е ние да рѣшимъ сега, че тѣ се даватъ подъ съдъ, безъ да се иска разрѣшение отъ министра или друго нѣкое началствующе лице, като се извади само това, писано въ § 7 — „посоченъ въ закона за углавното сѣдопроизводство“. Туй ще ви напомня ето защо, г-нъ Такевъ. Азъ съмъ въ комисията на правосѣдието. Ние искахме вчера да започнемъ да измѣняваме ония членове отъ углавното сѣдопроизводство, дѣто се третира тази материя, обаче казаха ни, че г. Министрътъ на Правосѣдието е оттеглилъ туй прѣдложение и, слѣдователно, въ углавното сѣдопроизводство ние нѣма да имаме измѣнения сега, а пъкъ ще имаме измѣнения въ закона за градскитѣ общини. Ето защо азъ мисля, че ние нѣма да събереме, ако прокараме принципа въ пунктъ 7, а по-диръ, когато ни се прѣдстави туй законоположение въ новото углавно сѣдопроизводство, да го приемемъ и за всичкитѣ други чиновници; още повече че даже въ проекта за измѣнение на тия членове отъ углавното сѣдопроизводство не се приема тоя принципъ, ами тамъ ще се иска разрѣшение отъ окръжнитѣ сѣдилища или отъ апелативнитѣ сѣдилища. Значи, пакъ противорѣчи на тоя принципъ, който ще приемемъ въ пунктъ 7. Ето защо азъ мисля, че най-хубаво ще направимъ, ако приемемъ, че тѣ се даватъ подъ съдъ, безъ да се иска разрѣшение отъ министра или друго началствующе лице, като извадимъ отъ тоя параграфъ думитѣ: „става по реда, посоченъ въ закона за углавното сѣдопроизводство“, и да остане: „ще се сѣдятъ, безъ да се иска разрѣшение отъ министра или друго нѣкое началствующе лице“.

Н. Шивачевъ : Бѣлѣжката, г-да прѣдставители, която направи г. Мушановъ, е свършено справедлива. И дѣйствително, когато се е съставявалъ законътъ, вѣроятно г. Министрътъ на Вжтрѣшнитѣ Работи е ималъ прѣдъ видъ тия измѣнения въ углавното сѣдопроизводство, които почитаемиятъ Министръ на Правосѣдието, бившиятъ, по-добръ казано, прѣдполагаше да въведе въ нашето углавно сѣдопроизводство. Прѣдъ видъ на обстоятелството, че той е оттеглилъ това свое прѣдложение, менѣ ми се чини, че измѣнението, което направи г. Мушановъ, като подчърта думитѣ: „по реда, указанъ въ углавното сѣдопроизводство“, е свършено основателно и азъ ще моля г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи да се съгласи параграфътъ да се приеме безъ тия думи.

Министръ Д-ръ А. Радевъ : Г-да! Вижда се, че всички сме съгласни, но иска се редакцията да направимъ така, както е по-удобно. Първо, въ законопроекта, внесенъ по-рано отъ мене, за измѣ-

нение на чл. чл. 44 и 45 отъ углавното сждопр-изводство, се прѣдвизда, че за даване подъ сждъ чиновницѣтъ отъ административното вѣдомство ще се иска разрѣшеніе само отъ окръжния сждъ въ разпоредително засѣданіе отъ гражданското отдѣленіе, както е казано. Прочее, ако се прокара той принципъ съ измѣненіето на чл. чл. 44 и 45 отъ углавното сждопроизводство, най-удобната редакция тукъ ще бѣде слѣдующата: да си остане фразата „по реда, посоченъ въ закона за углавното сждопроизводство“ и да се прѣмахне свършено другата частъ — „безъ да се иска разрѣшеніето отъ министра или друго нѣкое началствующе лице“, защото послѣдната фраза ще бѣде повторение. Щомъ се казва: „по реда, посоченъ въ закона за углавното сждопроизводство“, въпросътъ изчерпателно е разрѣшенъ. Кой е редътъ на углавното сждопроизводство? (Н. Поповъ: Ами ако не се прокара?) Моли Ви се. — Това е едно положение. Ако се запази, казвамъ, този принципъ въ углавното сждопроизводство — „да се иска разрѣшеніе отъ окръжния сждъ“, достатъчна е тази редакция — „по реда, посоченъ въ закона за углавното сждопроизводство“ и нѣма нужда отъ фразата „безъ да се иска разрѣшеніе отъ Министра на Вѣтрѣшнитѣ Работи“ и пр. Ако се прокара, обаче, въ законопроекта за чиновницѣтъ другиятъ принципъ, че не се иска никакво разрѣшеніе отъ началството — понеже, по мое ходатайство и съ съгласието на Народното Собрание, проектътъ за измѣнение на чл. чл. 44 и 45 остана да се разгледа слѣдъ законопроекта за чиновницѣтъ, — тогавъ тамъ, въ углавното сждопроизводство, ще кажемъ: „никакво разрѣшеніе не се иска за даване“, т. е. така: „измѣняватъ се чл. чл. 44 и 45 въ смисълъ: никакво разрѣшеніе не се иска отъ когото и да е за даване подъ сждъ чиновницѣтъ отъ административното вѣдомство“. Като ще имаме тази фраза тукъ, хармонията пакъ ще я имаме напълно; т. е. ще се каже, че „не се иска никакво разрѣшеніе“. Затова ви моля, недѣйте бърза тукъ още да се урегулира този принципъ, че безъ разрѣшеніе на министра и пр.; оставѣте го да се урегулира този принципъ тѣй или иначе въ закона; оставѣте го да се урегулира отъ надлежни законопроекта за чл. чл. 44 и 45 отъ углавното сждопроизводство. Това е най-хубавото, което можемъ да направимъ, за да имаме пълна хармония.

Н. Мушановъ: Той е оттерленъ отъ Васъ.

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Не е оттерленъ.

Н. Мушановъ: Тѣй се рѣши въ комисията. Казани прѣдседателството: оттегли се отъ г. министра и нѣма да го гледаме.

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Имате грѣшка. Азъ сега ви давамъ потребнитѣ свѣдѣния и вие можете да сезирате вашата комисия наново. Азъ

заявихъ тукъ и въ дневницѣтъ стои тѣй. Азъ не съмъ прѣгледалъ въ дневницѣтъ моето заявление и не ми е прѣставено. Туй е моето заявление. (М. Такевъ: Ама Вие не сте министъръ на Правосъдието!) Азъ да ви кажа какво направихъ. Азъ се споразумѣхъ съ г. Тодорова и той ще поддържа напълно това. Азъ заявихъ тогава слѣдующето — защото се говори за оттегляне на законопроекта, нѣма такова оттегляне, — азъ казахъ: този законъ да се изнади отъ дневния редъ и да се тури въ дневния редъ слѣдъ законопроекта за чиновницѣтъ. Туй е заявлението ми и туй трѣбва да бѣде записано.

Н. Мушановъ: Ама г. прѣдседателътъ Бобчевъ е правилъ справка въ стенографическитѣ протоколи и тамъ му казали, че г. Министерътъ на Правосъдието е оттегилъ законопроекта.

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Азъ ще заявя, че въ стенографическитѣ протоколи, ако е така, има грѣшка. Венчикѣтъ мои другари знаятъ, че азъ заявихъ да се оттегли отъ дневния редъ и да се остави за разглеждане слѣдъ законопроекта за чиновницѣтъ.

Министъръ А. Людскановъ: Г-да народни прѣдставители! Менѣ ми се струва, не си струва труда да говоримъ толкова много за редакционната бѣлѣжка. Въпросътъ, който ни занимава, се третира въ три законопроекта: единъ този, единъ законътъ за чиновницѣтъ и единъ за измѣнение нѣкои членове отъ углавното сждопроизводство. Сега съществува едно положение много консервативно; консервативно е въ смисълъ, че е оставено на произволъ на Министра на Вѣтрѣшнитѣ Работи, ако може тѣй да се каже, да даде или не разрѣшеніе за даването подъ сждъ. Азъ искамъ да направя една либерална реформа, щото туй зависаще отъ мене разпореждане, или отъ мой приемникъ, да го нѣма, за да се изгълни едно желание не еднократно изказвано, — да бѣде свободно отъ всѣкакви прѣчки даването подъ сждъ на общинскитѣ служители. Правимъ тая реформа съ този законопроектъ, защото, докато се измѣни законътъ за углавното сждопроизводство, докато се измѣни законътъ за чиновницѣтъ, той законопроектъ ще стане законъ. Ако вие не приемете послѣдната бѣлѣжка, ще бѣдемъ пакъ на старото положение. Ето нуждата отъ послѣдната бѣлѣжка.

Колкото нѣкъ до углавното сждопроизводство, пакъ е нужно това, защото, ако го махнете, вие тогава ще турите на особено положение общинскитѣ служители, или ще турите въ дисхармония този законъ съ бѣднитѣ два законопроекта. Ако оставите тѣй редакцията, ще е отворена пакъ вратата, а ако приемете това, то ще рѣшимъ онова, което проектираме и въ закона за чиновницѣтъ.

Н. Мушановъ: Значи, прѣдрѣшаваме го, и толкова по-хубаво.

К. Мирски: Г-да народни прѣдставители! Азъ съжалявамъ, че, може би, по най-уважителни причини отсъствува г. Министърътъ на Правосъдието, главниятъ поклонникъ на принципа, който сега има да узаконимъ, и настояването върху който принципъ прави честь на г. Министра на Вътрѣшнитѣ Работи. Въ пунктъ 4, буква а, на политическата програма на властующата днесъ партия четемъ: „тегленето на служащитѣ подъ съдъ става безъ позволение на началството“. Това нѣщо не го измукваха отъ прѣститѣ си прогресивно-либералитѣ; то се желаше и желае отъ всички български народъ, защото го има въ всички конституционни и парламентарни страни. Написали сж го хората и толкова го уважаватъ този принципъ, щото го намираме и въ конституциитѣ на нѣкои държави. Напр., чл. 24 отъ белгийската конституция изрично гласи: „Nulle autorisation préalable n'est nécessaire pour exercer des poursuites contre les fonctionnaires publics pour faits de leur administration“. (Нѣкои отъ прѣдставителитѣ: Кажете го на български.) Отъ тамъ власитѣ го прѣвели, прѣди ние да го прѣведемъ, а именно въ чл. 69 на своя основенъ законъ. (Нѣкои отъ прѣдставителитѣ: Четѣте го на ромънски!) Нѣма нужда на ромънски. Прѣводътъ на чл. 69 отъ конституцията на Ромъния така гласи: „Никакво прѣдварително позволение не е нужно, за да се извършатъ углавни прѣслѣдвания срѣщу чиновници за нѣща относително до администрацията имъ, като се пазятъ, обаче, правилата установени за министритѣ.“ Азъ още веднажъ благодаря на г. Министра на Вътрѣшнитѣ Работи, дѣто поддържа по-скоро да се узакони и у насъ тоя принципъ. Той право каза, че у насъ вече три законопроекта сж внесени по тая работа, единиятъ, обаче, иска да се поизплъзне отъ програмата на прогресивно-либералната партия: той е законопроектътъ на бившия Министъръ на Правосъдието, който мисли, че не било достатъчно прокуроритѣ да рѣшаватъ въпроса, да се даде ли подъ съдъ или не единъ чиновникъ, билъ той правителственъ или общински, а трѣбало гражданското отдѣление на окръжния съдъ да рѣши това нѣщо. Не знай, да не е въ Гърция така. (Смѣхъ.) Азъ казвамъ това, защото г. бившиятъ Министъръ на Правосъдието, зашто въ тая Камара въ едно засѣдание, ако помня, заяви слѣдното: не четѣте отъ трибуната и законопроекта ми за измѣнение на углавното сѣдопроизводство, защото по сѣщия въпросъ има наредба въ законопроекта за чиновницитѣ, който е внесенъ, и щомъ въ послѣдния законъ се усвои другъ принципъ, моятъ законопроектъ би останалъ безпрѣдметенъ. И като г. Министърътъ на Вътрѣшнитѣ Работи настоява на туй, което е прокарало въ законопроекта за чиновницитѣ, и днесъ въ комисията се усвои неговата мисль едногласно, съ изключение на единъ членъ отъ комисията, азъ мисля, че и тукъ, за общинскитѣ служащи, трѣбва да узаконимъ сѣщото; защото мѣстото на тази материя, споредъ мене, е за общинскитѣ длѣжностни лица

въ закона за общинитѣ, а пъкъ за държавнитѣ чиновници — въ закона за чиновницитѣ. Затуй да си остане членътъ тѣй, както е редактиранъ отъ г. министра, или, по-добрѣ, да бѣде измѣненъ, както г. Мушановъ прѣдлага.

Прѣседателствующъ А. Франгъ: Г-нъ Такевъ има думата.

И. Воденчаровъ: Стига бе Такевъ!

М. Такевъ: Г-нъ Воденчаровъ! Може би въ цѣлия законъ, който Вие днесъ измѣнявате, този и още единъ членъ да сж сѣщественитъ: този членъ и начинътъ за разтурване на общинскитѣ съвѣти Тѣзи сж двѣтъ основни начала, които трѣбва да се разрѣшатъ сега. Е добрѣ, нека похарчимъ 5 минути време за тая работа. Какво ни прѣдлага министърътъ? Слѣдующето: общинскитѣ съвѣтници сж кмета и помощницитѣ да се прѣслѣдватъ отъ прокурора, безъ ничие прѣдварително разрѣшение. Както всѣки гражданинъ за извършено отъ него злодѣяние ще се хваща за ухото отъ прокурора и ще се тури на скамейката на подсѣдимитѣ, така да се хваща и самиятъ този градски служащъ при перспективата, че който го е наклеветилъ ще отговаря пъкъ за клевета споредъ нашия наказателенъ законъ. Добрѣ, всички сме съгласни върху това начало и г. министърътъ е съгласенъ. Но г. министърътъ това начало го туря въ зависимостъ отъ едно бѣдѣще събитие — ако би да се приеме това начало въ закона за углавното сѣдопроизводство, който има въ бѣдѣще да се гласува и което е въпросъ дали ще стане законъ. Ето кѣдѣ е работата. Сега, ако г. министърътъ е съгласенъ и ние всички приемемъ — това е писано въ тѣхната програма, впрочемъ, — че съвѣтницитѣ и кметовѣтѣ ще се прѣслѣдватъ безъ разрѣшение, моля ви, за Бога, защо тая мѣрка да се не урегулира въ самия законъ за градскитѣ общини? Ако единъ човѣкъ иска да прѣслѣдва кмета, намѣсто да го пратите да търси углавното сѣдопроизводство, да търси гражданското сѣдопроизводство, турѣте му всичката тази материя въ този законъ и кажете: кметътъ и съвѣтницитѣ се прѣслѣдватъ безъ въѣкакво разрѣшение, на общо основание. Добрѣ. Но тукъ има тая фраза, за която ви говори бившиятъ г. Министъръ на Правосъдието. (Н. Мушановъ: Сега не е на общо основание.) Сега гледайте какво се казва: ще се прѣслѣдватъ споредъ закона за углавното сѣдопроизводство, а въ минутата, когато ние говоримъ върху закона за градскитѣ общини, чл. чл. 44 и 45 отъ закона за углавното сѣдопроизводство гласятъ: никой чиновникъ, или общински служащъ — отъ административното вѣдомство, — въ това число и кметовѣтѣ и помощницитѣ, не могатъ да се прѣслѣдватъ отъ прокурора безъ разрѣшението на тѣхното началство. Прочее, ако въ тази минута гласувате члена както го прѣдлага г. министърътъ, вие оставяте положенето та-

кова, каквото бѣше досега: пакъ за да се прѣдаде единъ кметъ утрѣ на съдъ, трѣбва да се иска разрѣшение отъ министра. Но г. министърътъ ви казва: да, днескашното положение е таково, обаче, понеже мой колега отъ правосъдието е внесълъ законъ, споредъ който иска измѣненіето на това положение, то когато този законъ ще се гласува, вие ще бъдете удовлетворени. Виждате каква дѣла и широка манипулация: когато ще настане едно бѣдѣще събитие и ако то настане, само тогава вашето желание и програмни принципи ще се реализиратъ. Но, г-да прѣдставители, казахъ оdevъ — и може би не дадохъ добръ да се разбере, — ние нишемъ единъ законъ върху една специална материя, върху общинските събития; дайте всичко да кондензираме въ този законъ! Това едно. Второ. Ние имаме въ перспектива едно бѣдѣще събитие, което може и да не настане; а че е вѣроятно, че нѣма да настане, вие виждате противорѣчието, което възникна между бившия Министъръ на Правосъдието, сега на Просвѣщеніето, и г. Муханова. Тогава министърътъ е заявилъ и прѣдседателятъ на комисията е казалъ, че този законопроектъ той го оттегля. Пък и азъ бѣхъ въ комисията. (Министъръ Д-ръ А. Радевъ: За комисията не говори; азъ говоря за въ Камарата.) Когато това законоположение се остави на послѣдентъ дневенъ редъ, и понеже виждате, че до края на сесията нямъ остава единъ мѣсець, а като изключимъ празниците, оставатъ, може би, 15—20 дена, и понеже прѣди този законъ имаме и други, напр. закона за отчетността по бюджета, който законъ, вѣрватъ, ние искаме всички да се провара, — то нѣдѣйте остави тази важна материя да бѣде въ зависимостъ отъ едно евентуално събитие, което може и да не настане. И понеже въ принципа нѣма разногласие, дайте да го напишемъ сега още, а когато ще дойде онай материя за углавното сждопроизводство, тамъ ще кажемъ онова, което е необходимо да кажемъ.

Но независимо отъ това, г-да прѣдставители, азъ искамъ още отсега, единъ пътъ завсѣкога, да разрѣшимъ този въпросъ: въобще чиновниците въ България, за да бѣдатъ сждими за тѣхните дѣйствиия при изпълнение на служебните имъ обязанности, трѣбва ли да се иска разрѣшение отъ кого и да е? Азъ по принципъ съмъ, че не трѣбва. Както всѣки гражданинъ въ България за своите прѣстѣпни дѣяния може да бѣде хванатъ отъ прокурорската властъ и да се тури на скамейката да отговаря, така трѣбва и всѣки служащъ да отговаря непосредствено прѣдъ сждебната властъ. Истина е, г-да прѣдставители, че единъ извѣстенъ контролъ на оплакванията, които постигатъ отъ страна на частни лица противъ длѣжностни лица, трѣбва да има, но ако този контролъ трѣбва да бѣде за чиновниците, азъ бихъ желалъ да зная, защо той не трѣбва да бѣде и за гражданите? Защо вие турите единъ почетенъ гражданинъ по-долу въ гаранции, необходими за неговата честъ, отколкото единъ стражаръ, отколкото единъ селски кметъ, отколкото единъ пж-

даринъ? Защо де турите всѣки единъ български гражданинъ, — всички сме почтени, докато не се докаже нашата непочтеностъ, — защо за тѣхъ ние сѣдѣствуемъ по-малка гаранция, отколкото за служащите? Въ другите държави този въпросъ е разрѣшенъ много справедливо. Напр., въ Франция по никакво обвинение не може да се състави обвинителенъ актъ, докато не е прѣминало прѣзъ тѣй наречената *chambre d'accusation* — обвинителна камара. Той е единъ прѣдварителенъ съдъ, който се произнася: прокурорътъ внесе въпросътъ, дали има основание да се прѣсѣдѣва, и този прѣдварителенъ съдъ ще се произнесе има ли основание да се прѣсѣдѣва или не, и тогава дѣлото отива въ слѣдующия съдъ, който ще сѣди. Но това е не само за чиновниците, а за всички граждани да не се прѣсѣдѣватъ току-така à la légère: прокурорътъ му съобщава да напише обвинителенъ актъ, на другия денъ адвокатътъ му го разрушава en brèche и той си взима книгите подъ мишницата и казва, че азъ така мислѣхъ. Мисля, че и въ Гърция има *chambre d'accusation* — не знамъ законодателството имъ, но отъ това, което четохъ за Д-ръ Татарчева, видѣхъ, че прѣдварителниятъ съдъ е намѣрилъ, че Д-ръ Татарчевъ е невиненъ, и го е пусналъ. Въ другите държави сѣдѣствува прѣдварителенъ контролъ на прокурорската властъ, за да не отива леко да дава хората подъ съдъ, макаръ и послѣ да ги оправдава — защото честта на човѣка вече е нахвърлена; седналъ ли си на подеждимата скамейка за едно прѣстѣпление, макаръ да те оправдаятъ, сѣ остава съмнѣние въ обществото; затуй хората се стараятъ да не дохождатъ работата до съдъ, да не дохождатъ работата до разпитване свидетели и т. н. Е добръ, но това пѣщо въ България не сѣдѣствува, у насъ тази прѣдварителна камара, която разрѣшава въпроса, доколко едно дѣяние има елементи на прѣстѣпностъ — (К. Мирски: На crime само!) на злодѣяние, да, — то тѣзи пѣща понеже не сѣдѣствуватъ въ България, трѣбва и чиновници, и граждани да бѣдатъ равни прѣдъ закона. Но, г-да прѣдставители, създаванетоъ привилегии въ това отношение на дадена класа отъ нашето общество е запрѣтено отъ конституцията. Азъ моментално ви бихъ казалъ, защо вие давате правото на прокурора да ме хване по едно заявление на Ивана, Драгана и да прави разслѣждане — ако обичате да взема мѣрка за неотклонение, да ме затвори, — а за единъ кметъ това не правите, ами искате съгласието на министъра или, ако щете, не на министъра, а на единъ прокуроръ, сѣ едно. Значи, на друга почва турите защитата честта на единъ служащъ, отколкото тази на единъ обикновенъ гражданинъ. Е добръ, тогава равни ли сме прѣдъ закона, както ние имаме нашата конституция? Не, има разни привилегии създадени въ обществото. Ето защо азъ, като съмъ партизанитъ на съвършеното отстранение на всѣкакъвъ прѣдварителенъ контролъ отъ който ще би да бѣде властъ, за прѣсѣдѣване на административните слу-

жители, моли г. министра, моли така също и васъ, въ този текстъ да бѣде изрично казано: прѣслѣдването на кмета, на помощникъ-кмета и съвѣтниците става на общо основание, безъ да се иска чието и да е разрѣшение. По този начинъ ще се свърши тази дѣйствително трѣплива материя, която отъ толкозъ години насамъ всички ни безпокои, всички искаме да я уредимъ, а никой не се рѣшава. Добрѣ, че г. министърътъ се рѣшилъ и, както каза г. Мирски, това му прави честь. Да, това му прави честь, ще кажа и азъ, но не дѣйте замѣглява въпроса, ами го разрѣшете още днеска. Ето защо азъ ви моля да се съгласите да се приеме това прѣдложение.

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Както се вижда, тукъ има едно недоразумѣние между насъ и г. Такева, или единъ темпераментъ различенъ по пипането за реформиране нашето законодателство. Той е партизанинъ на този начинъ на реформиране, както нѣкой отъ къща захваната отъ пожаръ бѣга и какъвто багажъ зърне прѣдъ очитѣ си, гледа да го замъкне. Азъ, обаче, съмъ на противното, за спокойното реформиране. Г-нъ Такевъ го е страхъ: кой знае какво ще стане утрѣ, и защото веднажъ сме се застъпили за този принципъ, да го прокараме сега, защото не знаемъ докрая на сесията какво ще стане; тогава ще остане реформата на чл. чл. 44 и 45 отъ закона за углавното сѣдопроизводство непрокарана, а тукъ въ закона на общинитѣ ще имаме придобитъ принципа за безусловното прѣслѣждане на административнитѣ чиновници. Прочее, въпросътъ на схващането положението е тукъ различенъ у мене, различенъ е и у него: азъ съмъ човѣкъ на по-спокойно разрѣшение на тѣзи въпроси и по-системно. Защо, казвамъ, по-систематично? Ако щете, тази материя, за начина, по който се даватъ подъ сѣдъ административнитѣ чиновници, мѣстото ѝ е въ углавното сѣдопроизводство, и ако тамъ се разрѣши принципътъ, който ние всички, безъ изключение, поддържаме тукъ — собствено казвамъ за прѣдставителитѣ отъ болшинството и за министритѣ, — ще го прокараме и въ углавното сѣдопроизводство. Г-нъ Такевъ го е страхъ, мене не ме е страхъ; значи, той може да е правъ, защото това отговаря на неговия начинъ на схващане на работата, и азъ съмъ, обаче, правъ, защото изразявамъ се по начинъ, по който мисля че ще върватъ работитѣ. Ето разликата между мене и г. Такева, а въ принципа нѣма никакво различие. А че нѣма никакво различие, азъ казахъ слѣдующето; че този принципъ, ако го усвоимъ въ закона за чиновницитѣ, само по себе си трѣбва да се прокара това и въ измѣнението на чл. чл. 44 и 45. Измѣнението на чл. чл. 44 и 45 нѣма да стане тогава така, както е внесено отъ Министерството на Правосѣдното, а ще стане свършено друго-яче; ще кажемъ тѣй: чл. чл. 44 и 45 отъ закона за углавното сѣдопроизводство се промѣняватъ свършено, измѣняватъ се, и за даването подъ сѣдъ на административнитѣ чиновници не се иска никакво разрѣшение.

Тамъ е внесено измѣнение, сѣдътъ да дава разрѣшение, но като се установимъ върху този принципъ и сме съгласни, ще прѣмахнемъ и това разрѣшение. (Н. Мушановъ: Е, тогава да го прокараме!)

Сега, пакъ повтарямъ да кажа, разликата между г. Такева и мене е слѣдующата: той иска тукъ да го прокараме, а азъ прѣдложихъ да се прокара тамъ, въ надлежното мѣсто. Но азъ не искамъ да наложимъ мнѣнието си на Народното Събрание, защото, ако щете, говоря като народенъ прѣдставителъ — по моя ресоръ никакъ не ме интересува този въпросъ, — по по-систематично, по-намѣсто е да се прокара това въ углавното сѣдопроизводство. Искате ли отсега да се установите на този принципъ, азъ за това послѣдниятъ ще бѣда да ви прѣпятствувамъ, защото и азъ съмъ поклонникъ на този принципъ. Тѣй щото, както виждате, разликата между мене и г. Такева е за врѣмето, кога трѣбва да се направи промѣнението, за мѣстото и за начина, по който трѣбва да се направи това промѣнение. Азъ мисля, че въ това отношение нѣма да има никакво разногласие.

С. Бурмовъ: И азъ съмъ поклонникъ, г-да прѣдставители, на този принципъ, прокаранъ въ § 7 на законопроекта, макаръ че начина за даването подъ сѣдъ чиновницитѣ, прѣдвиденъ въ чл. чл. 44 и 45 на углавното сѣдопроизводство, не ми се вижда толкозъ лошъ, и ако трѣбваше да отговоримъ на въпроса, дали този начинъ, който се прѣдвижда въ чл. чл. 44 и 45, е по-лошъ отъ този, който се прѣдвижда сега, ще се подвоумимъ, може би, при отговора, защото, по стария законъ, не е собствено министърътъ, който разрѣшава; министърътъ може да не разрѣши и пакъ да се възбуди углавно прѣслѣждане противъ чиновника. Споредъ чл. 45 пъкъ иска се отъ министра разрѣшение и, ако той не разрѣши, прокурорътъ е длъженъ непрѣмѣнно да внесе въпроса въ Касационния Сѣдъ или въ апелативния. (Н. Мушановъ: Ние сме внасяли и знаемъ какво се прави!) Това сѣ, значи, Върховниятъ Касационенъ Сѣдъ и апелативнитѣ сѣдилища, които разрѣшаватъ даването подъ сѣдъ. Нѣмате довѣрие въ сѣдитѣ отъ Касационния Сѣдъ, тогава имате още по-голъмо основание да не вѣрвате на прокуроритѣ при окръжнитѣ сѣдилища, отъ които само ще зависи възбуждането углавно прѣслѣждане споредъ новото измѣнение.

Накжсо, и азъ съмъ за принципа, прокаранъ въ § 7, за който говори г. Такевъ. Въпросътъ е дали мѣстото му е тукъ, или тамъ, където посочи г. Радевъ — въ закона за углавното сѣдопроизводство. Е добрѣ, азъ приемамъ за минута, че се прие прѣдложението на г. Такева и чл. чл. 44 и 45 отъ углавното сѣдопроизводство останаха сѣшитѣ, както сѣ си и сега. Е добрѣ, нѣма да бждемъ прави тогава. Тогава тази система ние прѣдвиждаме само за нѣколко чиновници и, ако

щете, не за всички чиновници отъ едно вѣдомство, не за всички чиновници отъ едно общинско управление. Тукъ е казано: „Възбуждането углавно прѣсѣдване сръшу кметъ, кметски помощникъ, кметски намѣстникъ и общински съвѣтникъ“. Значи, само кметовѣтъ, помощникитѣ имъ, кметскитѣ намѣстници и общинскитѣ съвѣтници ще се даватъ подъ съдъ безъ разрѣшение. Ами общинскиятъ секретаръ, общинскиятъ контролоръ, общинскиятъ бирникъ и сума други служащи при кметствата? Тѣ ще се даватъ подъ съдъ, значи по реда, указанъ въ чл. чл. 44 и 45. Ако вие, г-да, одобрявате новия принципъ, тогава нека го приемемъ за всички чиновници. Е добръ, кѣдѣ му е мѣстото, тукъ ли? Ако го туримъ въ закона за чиновницитѣ, нѣма да бѣде право, защото той не обгръща всички чиновници, напр. общинскитѣ и окръжнитѣ чиновници. Азъ мисля, че най-добръ ще бѣде да остане да се прокара тамъ, кѣдѣто му е мѣстото — въ закона за углавното сѣдопроизводство, и прокаранъ тамъ ще обгръща всички чиновници. По този начинъ ще се даватъ подъ съдъ всички чиновници. Азъ ще гласувамъ за § 7 тѣй, както е редактиранъ въ проекта. Мисля даже, че послѣднитѣ думи „безъ да се иска разрѣшението на министра за даване подъ съдъ на лицето“ сѣ излишни, щомъ чл. чл. 44 и 45 отъ углавното сѣдопроизводство ще се измѣнятъ въ тази смисълъ. Но казва се, че това измѣненіе на тия послѣднитѣ членове може да се не прокара. Когато Министерствътъ на Вътрѣшнитѣ Работи вече го прѣдлага, мисли, че Министерствътъ на Правосѣдието нѣма да бѣде противъ, не може да не бѣде съгласенъ съ него. Но когато болшинството го иска, приемането е осигурено.

Тукъ и азъ ще забѣлѣжа, че г. Радевъ не оттегли законопроекта за измѣненіето на чл. чл. 44 и 45 отъ углавното сѣдопроизводство. Това добръ помня. Г-нъ министрътъ поиска да се остави разглеждането на този законопроектъ за по-послѣ, когато ще видимъ какво ще стане съ закона за чиновницитѣ, въ който се говорѣше и за даването на чиновницитѣ подъ съдъ.

Повтарямъ пакъ, г-да прѣдставители, че ще бѣде най-добръ да се разрѣши въпросътъ за начина на даването чиновницитѣ подъ съдъ тогава, когато ще се поиска измѣняването на чл. чл. 44 и 45 отъ углавното сѣдопроизводство.

М. Такевъ: Г-да народни прѣдставители! Споредъ нашитѣ законоположения, служащитѣ на общинитѣ — кметътъ и пр. — не сѣ чиновници. Тѣ не могатъ да се третираатъ като чиновници.

Министръ Д-ръ А. Радевъ: Четѣте наказателния законъ, г-нъ Такевъ!

Н. Мушановъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ мисля, че ние, въ всѣки случай, не можемъ да бѣдемъ по-консервативни отъ г. Министра на

Вътрѣшнитѣ Работи. Г-нъ министрътъ иде и ви казва: азъ съмъ поклонникъ на този принципъ, който е внесенъ сега, а пъкъ г. Бурмовъ излиза, че го е страхъ. Когато печелинѣ свобода, трѣбва да я уловимъ и приемемъ оттамъ, откъдѣто ти я посочатъ. Когато ни се прѣдстави тоя принципъ въ тоя законъ, ще го приемемъ съ рискъ да не го изгубимъ. Кога ще прокараме закона за чиновницитѣ и пата, питамъ г. Бурмова? Ще ли тази сесия да се прокара? (Отъ дѣйствицата: Щемъ.) Азъ искамъ да не прѣдрѣшавате. Съ какво ние ще си противорѣчимъ, ако прокараме този принципъ? Азъ не намирамъ никакво противорѣчие и ето защо. Ако почитаемото правителство има тоя възгледъ, който имаме ние всички, който има и г. Министерствътъ на Вътрѣшнитѣ Работи, законътъ за чиновницитѣ ще се приеме съ тоя принципъ — да не се иска прѣдварително разрѣшение да се дава единъ чиновникъ подъ съдъ, — съ какво ще противорѣчимъ на туй съ това, което ще приемемъ днесъ? Съ нищо. По § 7 ще направимъ сѣщото, каквото ще се приеме и въ закона за чиновницитѣ. Но ако стане противното? Напр., ако г. Министерствътъ на Правосѣдието поддържа онуй прѣдложение на бившия министръ, да се иска разрѣшение за даване подъ съдъ чиновницитѣ, че ще сме спечелили много повече? Ама, казва г. Бурмовъ, има и други общински служащи. За тѣхъ ще мислимъ въ закона за чиновницитѣ. Но важното е, г-да народни прѣдставители, всички онии, които се възникаватъ отъ тоя принципъ, да го прокаратъ сега, защото поне всички ще имаме надеждата, че парламентътъ се е ангажиралъ и въ бѣдѣния законъ ще прокара тоя принципъ. Азъ нѣма да говоря дали има нужда или не отъ това, защото партията, която управлява, откогѣто го е казала, че има нужда. И азъ сѣщото поддържамъ. Мисли, споръ нѣма. Такътъ, за щастіе, човѣкъ, който да спори, не се е намѣрилъ; ако се намѣри, тогава ще имаме да споримъ за принципа. Ето защо азъ моля г. Министра на Вътрѣшнитѣ Работи да бѣде по-категориченъ и разрѣши спора. Нека приемемъ тази поправка, нѣма нищо да изгубимъ, а, напротивъ, ще спечелимъ и ние, и вие като ще се прокара принципътъ.

Министръ А. Людекановъ: Искамъ да кажа, че г. Такевъ, като говори по-напрѣдъ, като че прави едно смѣшеніе на понятията. Той каза, че азъ, който искамъ тоя членъ, съ едната рѣка давамъ, а съ другата вземамъ. (М. Такевъ: Не, отлагате!) Какво казвамъ азъ? Не трѣбва отсега нататъкъ да се иска разрѣшение отъ министра за даване подъ съдъ на общинскитѣ служащи, изброени тамъ; казвамъ, обаче, че това трѣбва да стане по извѣстенъ редъ. Значи, нѣма никакво противорѣчие. На Васъ отговарямъ сега, понеже вие казахте, че ако се приеме, щѣло да има противорѣчие. Допущалъ съмъ ужъ да се даватъ подъ съдъ, безъ разрѣшение, а пъкъ съмъ го подлагалъ

на онуй условие — ако се приемѣли измѣненіята на чл. чл. 44 и 45 отъ углавното сѣдопроизводство. Нѣма никакво противорѣчие. Каквото и да стане, въ углавното сѣдопроизводство ще стане за всички чиновници. Тамъ се говори за всички чиновници и вие не трѣбва да правите изключение никакво, понеже статия 543 отъ углавния законъ казва коя е публичната властъ. И общинскитѣ служаци сѣ публична властъ; и тѣ подлежатъ на всички наказания, като чиновници, като публична властъ. Вие искате да се създаде особено положение за служащитѣ въ общинитѣ. Азъ не желая тѣй инцидентно да се рѣшава единъ въпросъ принципиаленъ, който ще разрѣшимъ или въ закона за чиновницитѣ, или въ закона за углавното сѣдопроизводство. Тукъ не му е мѣстото. Тукъ азъ ви казвамъ това, че засега нѣма да се иска отъ мене разрѣшение за даванетоъ подъ сѣдъ на изборнитѣ чиновници, обаче, ако стане измѣнение въ углавното сѣдопроизводство, всичкитѣ ще подложимъ на общо основание. Чини ми се, че като даваме такава либерална реформа, трѣбва да я приемете съ двѣтѣ рѣцѣ, а не да възставате.

М. Такевъ: Позволѣте. Днесъ г. Беневъ ми каза, че комисията по Министерството на Вжтрѣшнитѣ Работи рѣшила да се не докладва никаквъ законъ за чиновницитѣ, докато се не внесе законъ за щатовеѣ на чиновницитѣ. Тогава какво ще стане?

Докладчикъ И. Вобековъ: Не е рѣшавано.

Н. Шивачевъ: Менѣ ми се чини, че нѣма защо да се спори, особено отъ тѣзи г. г. адвокати, които сѣ юристи. Г-нъ Радевъ ви каза много добръ, че тукъ не се касае за принципа — ако се касаеше за принципа и азъ имамъ едно мнѣние, което ще кажа, — но въпросътъ е за системата. Питамъ азъ, какво разискваме тукъ? Измѣнение закона за градскитѣ общини, или начина, по който ще се даватъ подъ сѣдъ чиновницитѣ било отъ едно мѣсто, било отъ друго. Защото много добръ забѣлѣжи г. Министърътъ на Вжтрѣшнитѣ Работи, че и градскитѣ служащи, и членовеѣ на окръжнитѣ сѣвѣти сѣ чиновници — даже дума не може да става. Но, казвамъ, тази материя не е на разискване и единъ день, когато дойде да се разисква, ще си кажемъ думата. Сега е въпросъ дали би трѣбвало тѣзи чиновници, въобще кметовеѣ да ги оставимъ на произвола тѣй, както би желалъ Иванъ или Драганъ. Защото, когато единъ народъ дава една властъ на извѣстни лица, естествено, че трѣбва да имъ се дадатъ и извѣстни привилегии. Това равенство, което се въображава отъ всички, то е едно равенство илюзорно, което не може никакъ да бѣде постигнато отъ всички. (Н. Мушановъ: Стара консерваторщина!) Защото, ако вървимъ по тази хлъзгава почва, значи и за насъ нѣма нужната неприкосновеност. Както казва

г. Мушановъ и както казва г. Такевъ, всѣки може да ме хване за ухото. (Н. Мушановъ: Не всѣки — прокурорътъ! Какъ всѣки?) Понеже тукъ имаме работа съ една материя, която се касае до градскитѣ общински управления или по-добръ за градскитѣ общински сѣвѣти, понеже тукъ работата е само да се казва по какъвъ начинъ се избира, какви сѣ функциитѣ и редъ други правила, и дума за даване подъ сѣдъ не може да има. Тази материя е за углавното сѣдопроизводство, специално имаше допълнение на 5—6 и редъ други нѣкои членове отъ закона за углавното сѣдопроизводство, които опрѣдѣляваха начина, по който се прѣдаватъ подъ сѣдъ чиновницитѣ, респективно, разбира се, и кметовеѣ и тѣхнитѣ помощници. Ето защо азъ поддържамъ напълно мнѣнието на г. Радева, че тукъ не му е мѣстото да се третира тази материя.

М. Такевъ: Г-нъ Шивачевъ, има го въ стария законъ.

Б. Мирски: Консерваторитѣ могатъ да говорятъ тѣй!

Н. Шивачевъ: Въ туй положение, въ което се намираме ние, ние имаме едно углавно сѣдопроизводство, въ което не се казва, че за даване подъ сѣдъ на кметове се иска съгласието на надлежния министъръ. Значи, въ този моментъ мѣлчеливо се приема този принципъ. Но, ако, както каза г. Министърътъ на Вжтрѣшнитѣ Работи, при разискването измѣнението на чл. чл. 44 и 45 отъ углавното сѣдопроизводство, ако тогава, когато ще се разисква тази материя всестранно, ще се намѣри, че ще трѣбва и на кметовеѣ и на помощницитѣ да се даде извѣстна гаранция, за да се не влачатъ постоянно по сѣдилища по волята на Ивана или Драгана... (Б. Мирски: По волята на прокурора, а не по волята на Ивана или Драгана.) Моли Ви се. — Така щото, ако се намѣри за необходимо да се тури една гаранция, тогазъ ще се тури. Защо се опасяватъ г. Такевъ и г. Мушановъ? Нали ние сме сѣшитѣ лица, сѣщото Народно Събрание, които ще разискваме, ще се произнесемъ?

Н. Мушановъ: Отъ Васъ ме е страхъ!

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Моли, г-нъ Мушановъ!

Н. Шивачевъ: И ако Народното Събрание намира, че нѣма нужда отъ какви да било гаранции, че трѣбва да остави чиновницитѣ просто на произволъ судби, то въпросътъ е другъ. Азъ поддържамъ, че всѣки законъ трѣбва да третира тази материя, за която е специално прѣдначенъ, а иначе, ще бѣде мишъ-машъ, не ще има никаква система. Какво ще каже, за единъ въпросъ — за даванетоъ подъ сѣдъ на чиновницитѣ — да го третирате въ всички закони въ всѣка смисълъ? Това

нѣма *raison d'être*. Ето защо, азъ мисля, въ туй положение, въ което се намира углавното сѣдо-производство, даже се удовлетворява желанието на г. Такева и на г. Мушанова и трѣбва да приемемъ редакцията тѣй, както я прѣдложи почитаемиятъ г. Министъръ на Просвѣщеніето.

В. Димитровъ : Г-да народни прѣдставители! Азъ нѣмахъ намѣрение да вземамъ думата по този членъ, обаче г. Шивачевъ ме накара. (Отъ дѣсни-цата: А а а!) Право да си кажа, ако дѣйстви-телно има повече лица между болшинството, като г. Шивачева, тогава оправдателенъ е страхътъ на г. Такева и на г. Мушанова, да настояватъ именно тукъ да се прокара този чл. 27, въ закона за градскитѣ общини, затуй, защото отъ туй, което г. Шивачевъ казва, става явно, че въ редоветѣ на болшинството вѣе една мухлисала консерваторщина, а не нѣкакъвъ прогресивенъ либерализъмъ. (Смѣхъ въ лѣвицата и крайната лѣвица. — Отъ дѣсни-цата: Не е истина!) За каква система ни говори г. Шивачевъ, като прогресистъ тукъ, и за какви принципи и по какъвъ начинъ, нѣмамъ се, иска да защити г. Радевъ, който защити много добръ тезата си? Но г. Радевъ не е, като добъръ юристъ, да не знае, че казаниятъ членъ тукъ, въ закона за градскитѣ общини, е материаленъ, а не процесуаленъ. Този членъ, който говори тукъ, че възбужда-нето на углавно прѣслѣждане срѣщу кметоветѣ, срѣщу кметския намѣстникъ, или помощникъ на кмета, става, както искаме ние, безъ разрѣшението на нѣкаква си друга властъ, е единъ материаленъ членъ; то е чисто материално право. Тукъ, въ закона за градскитѣ общини, това е единъ прин-ципъ, а онова, което искате да прокарате въ закона за углавното производство, то е вече процесуаленъ членъ; той указва на формата, по какъвъ начинъ ще стане това прѣслѣждане, т. е. по какъвъ начинъ ще дѣйствува прокурорътъ, когато пристѣпни да хване нѣкой кметъ, който е злоупотѣбилъ. (Ми-нистеръ Д-ръ А. Радевъ: Утрѣ, ако го четете това, пишманъ ще станете! — Смѣхъ въ дѣсни-цата.) Моля Ви се, нѣма да стана пишманъ и мога да споря съ Васъ, колкото обичате. Въ закона за градскитѣ общини има такъвъ членъ, само въ друга редакция. Има чл. 27, който казва: (Чете.) „За обвинение въ прѣстѣпления, неподлежащи на при-мирение и които влѣкатъ наказание повече отъ 3 мѣсеца затворъ, кметоветѣ и тѣхнитѣ помощници се отстраняватъ отъ Министра на Внѣшнитѣ Ра-боти, по искане отъ надлежнитѣ сѣдебни власти“. Това е единъ членъ материаленъ въ закона, мате-риаленъ въ смисълъ, въ какъвто ние го разбираме, който урежува закона за градскитѣ общини. Въ закона за градскитѣ общини, дѣто се урежда адми-нистрацията, финансовата частъ — всичко въобщо за градскитѣ общини, туренъ е и този членъ, за да види всѣки български гражданинъ, че като стане кметъ, какво го очаква, ако той не върви по добрия пътъ. Колкото що се отнася сега до втория въ-

простъ, процесуалниятъ, т. е. какъ ще бѣде той прѣ-слѣданъ, т. е. по какъвъ начинъ ще го хване за ухото прокурорътъ, чл. чл. 44 и 45 отъ углавното сѣдопроизводство ще го уредятъ; и одевѣ, когато г. Радевъ казваше на г. Такева „ние се отли-чаваме само по темпераментъ“, не бѣше право това. Вие не по темпераментъ се отличавате, а по прин-ципъ се различавате. Г-нъ Такевъ е правъ като казва, че материално трѣбва да се уреди, да се установи това въ закона за градскитѣ общини. Всѣки български гражданинъ да знае това.

Министеръ Д-ръ А. Радевъ : Начинътъ за даване подъ сѣдъ кметоветѣ, дали ще бѣдатъ на-право теглени или съ разрѣшението, Вие го казвате материаленъ законъ! Не ща да го квалифицирамъ. Материаленъ законъ наричатъ административния законъ.

В. Димитровъ : Тукъ не говоримъ за начини, г-нъ Радевъ, което Вие знаете много добръ, по Вашето положение е това и затуй говорите така.

Министеръ Д-ръ А. Радевъ : Даже и г. Такевъ не е съгласенъ съ Васъ, че е материаленъ законъ това.

М. Такевъ : А а а!

В. Димитровъ : Моля Ви се, можете Вие да си останете на Вашето мнѣние, г-нъ Радевъ.

Министеръ Д-ръ А. Радевъ : Нѣма съмнѣние!

В. Димитровъ : И азъ бихъ желалъ да поспоря съ Васъ по-надлъжко, обаче не му е мѣстото тукъ да споримъ въ Народното Сѣбрание. Азъ поддър-жамъ, че настоящитѣ членъ е чисто материаленъ, (Н. Шивачевъ: Науката е казала, че не е мате-риаленъ) чисто материаленъ, що се отнася до закона за градскитѣ общини. А щомъ е дума за начина, по който именно ще бѣде езекутиранъ този кметъ или привлеченъ къмъ отговорностъ, тамъ ще се урежда тази материя въ процесуалния законъ за углавното сѣдопроизводство. Поддържамъ, че за насъ става явно, че ние се различавате прин-ципиално — позволѣте да ви кажа — принципиално се различавате съ г. Такева, и още повече ние ще настояваме да се прокара този членъ сега тукъ, защото отъ това, което казва г. Шивачевъ, а и мнозина отъ болшинството сѣ наклонни да се при-държатъ въ тази теза, както и г. Бурмовъ, става явно, че надъли ще прокарате онази реформа въ углавното сѣдопроизводство. (Д. Христо въ: Лѣжете се!) Даже г. Бурмовъ одевѣ идѣше да поддържа такава теза, че по силата на углавното сѣдопроизводство прокурорътъ, като се обърне къмъ надлежния министеръ да иска разрѣшението за даване подъ сѣдъ на единъ чиновникъ и той не разрѣши, може да се обърне къмъ Касационния Сѣдъ той да разрѣши въпроса. Да, г-нъ Бурмовъ, това дѣйствително на теория е вѣрно, но на прак-

тика у насъ досега това нѣщо не е ставало така. Ние сме имали маса случаи, даже въ Варна сме имали случай, прокурорътъ е искалъ отъ надлежния министъръ, въ народняшко врѣме, да се даде подъ сѣдъ единъ чиновникъ, но надлежниятъ министъръ не е разрѣшилъ. Обръща се прокурорътъ къмъ Касацията и слѣдъ това ритватъ едно текме на този прокуроръ, поставятъ на негово мѣсто другъ своего рода прокуроръ, който събира тъкмо противни доказателства за въпросния чиновникъ и Касацията, вслѣдствие на тѣзи фалшиви доказателства, рѣшава въпроса, чиновникътъ да си стои тамъ и той се държи прѣспокойно. Това е на практика, което е ставало у насъ.

Вен. Поповъ: Не е вѣрно!

Н. Мушановъ: Туй е много вѣрно!

Вен. Поповъ: Имате грѣшка; тази работа, ако я изучите, ще видите кой е правъ и кой не.

Н. Мушановъ: И азъ го зная! Вие сте подписали акта.

Вен. Поповъ: И азъ го зная! Ще видимъ кой е кривъ и кой правъ.

Н. Мушановъ: Знаятъ хората кой е кривъ и кой е правъ. По този въпросъ по-добръ е да мълчимъ; но ще ви кажа, че е истина това, което каза г. Владимиръ Димитровъ. (Г-нъ Вен. Поповъ възразява нѣщо.) Той, когото обвиняваха въ фалсификация, го назначиха да прави разслѣдвания.

Д-ръ П. Ношковъ: Въ всѣки случай, Касацията не е виновна.

В. Димитровъ: Азъ моля почтения Варненски народенъ прѣдставителъ г. Венедиктъ Поповъ да се не тревожи, защото азъ не съмъ визиралъ никого.

Вен. Поповъ: Не се безпокоя!

В. Димитровъ: Азъ искамъ да констатирамъ единъ фактъ и да го подчертая, че това твърдение на г. Бурмова, за теорията, не е вѣрно на практика, че въ България, ако ние вървимъ по тоя пѣтъ, начертанъ въ углавното сѣдопроизводство, много мѣчно ще можемъ да вкараме голѣмитѣ плѣхове, които вършатъ най-голѣмитѣ вагабонтства, най-голѣмитѣ прѣстѣпления, въ капана, не можемъ ги постави на сѣдебната скамейка. Заради това и г. Такевъ, и г. Мушановъ, и азъ заедно съ тѣхъ искамъ да бже прокаранъ тоя членъ тѣй, както е редактиранъ, като се изхвърхи фразата: „по реда, посоченъ въ закона за углавното сѣдопроизводство“, толкозъ повече че г. министърътъ е оттеглилъ своето прѣдложение, съ което искаше да се реформира углавното сѣдопроизводство, и толкозъ повече че хора, като г. Шивачева, ни казватъ още сега, че когато дойде да се прокара този принципъ

въ закона за чиновниците, въпросъ е дали ще бждемъ на вашето мнѣние и въпросъ е дали ние ще позволимъ, онзи български гражданинъ, когато сте облѣчени въ мантия на чиновникъ, да го не протезираме. Ето защо азъ настоявамъ, щото този чл. 27 да мине така: „Възбуждането углавно прѣслѣждане срѣщу кметъ, кметски помощникъ, кметски намѣстникъ и общински съвѣтникъ за прѣстѣпления и нарушения относящи се до тѣхната служба, както и даването имъ подъ сѣдъ става, безъ да се иска разрѣшение отъ министра или друго нѣкое началствующе лице“. Другото се подрабира.

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Като свършвате, г-нъ Димитровъ, ще Ви кажа една дума. Слѣдъ категорическото заявление отъ моя страна, че не е билъ оттегленъ моя законопроектъ, а е оставенъ да се разрѣши съ закона за чиновниците, (М. Такевъ: Ad calendas graecas!) съжалявамъ, че Вие твърдите, за да извадите аргументъ, че азъ съмъ го оттегилъ.

В. Димитровъ: Г-нъ Такевъ и г. Мушановъ казватъ, че е оттегленъ и оставенъ ad calendas graecas, на вѣчно забвение въ комисията.

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Вие не слушате азъ какво ви казвамъ за себе си, а слушате г. Такева и г. Мушанова. (Глъчка.)

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Моля ви, г-да!

Н. Мушановъ: Ето г. Министърътъ на Правосѣдието е тукъ — два пѣти искахме да гледаме прѣдложението. . .

Министъръ Х. Тодоровъ: Азъ не съмъ при-
стѣствувалъ.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Аю, г-да, така се разправяте, какъ може да се върши работа?

Н. Мушановъ: Искамъ думата за лично обяснение.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Моля, моля! Г-нъ Каравеловъ има думата.

П. Каравеловъ: За съжаление тукъ му додохъ много ученъ характеръ, особено г. Шивачевъ говори за юристи и пр. Но азъ ви казвамъ: спорътъ е много нелѣпъ. Азъ протестирамъ да се смѣсватъ изборнитѣ учрѣждения съ чиновницѣтъ. И кой ви даде това право да го правите? Това е въ България единствено. Едно е короненъ чиновникъ, какъвто и да е, друго е изборенъ чиновникъ. (Н. Шивачевъ: Наказателниятъ законъ друго говори!) Даже по углавния кодексъ е ясно това! Углавниятъ кодексъ говори за коронни чиновници. Кѣдѣ се казва въ него за общински чиновници?

Министъръ А. Людскановъ: Чл. 543.

Министър Х. Тодоровъ: Въ края на наказателния законъ има особенъ членъ, който опредѣля кой е публична властъ.

П. Каравеловъ: Тукъ се касае само за градските съвѣти. Ами имате ли вие въ закона за окръжните съвѣти казано такова нѣщо? Нѣмате. Моля, въ закона за окръжните съвѣти такава клауза нѣма.

Д-ръ П. Ношковъ: Ще има. (Отъ крайната лѣвица? Ама „ще има“!)

П. Каравеловъ: То ще излѣзе, че едни ще се съдятъ съ разрѣшение на министра, а други — безъ разрѣшение на министра. Това азъ не зная, сега не съмъ правилъ справка; но азъ не виждамъ, защо да смѣсваме изборните учрѣждения съ чиновницѣ и нѣма защо, когато сме за изборни учрѣждения, да чакаме закона за чиновницѣ. Въ закона за чиновницѣ не може да се поменѣ нищо за изборните учрѣждения — никога и никѣдъ! Ще се създаде такъвъ законъ, на който ще се подчиняватъ коронните чиновници, а това сж изборните чиновници. Нищо общо нѣматъ едни съ другитѣ, коронните чиновници съ изборните. И азъ виждамъ, че може тукъ да се турне за тия изборни учрѣждения, защото тукъ му е мѣстото, а тамъ, въ закона за чиновницѣ, ще се говори за коронните чиновници. И трето. Въ углавния кодексъ може да се каже, когато дойде редъ, и за едни, и за другитѣ.

И редакцията на г. Димитрова възбужда съмнѣние. Тя може да се приеме, като се каже, че кметовѣ, помощницѣ и всички наемни службаша. Тогава ще обема всички служащи. И нѣма защо да ги смѣсваме съ коронните чиновници, нито за, нито противъ. Азъ положително бихъ настоялъ — ще ли излѣзе углавнъ кодексъ или не — тукъ да се каже. Ако искате, съвсѣмъ бѣше излишенъ той членъ. Бѣше излишенъ, а даже е безобразенъ. (Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Да се чака углавниятъ кодексъ.) Не да се чака, но този членъ е излишенъ, той не е на мѣстото си. Нѣма защо да чакаме углавното сждопроизводство, а въпросътъ е, че е излишенъ членътъ. Естествено е, че кметовѣ трѣбва да се отдаватъ подъ сждъ и даже въ България особено това трѣбва да става. Азъ не зная какъ ще се прѣдвиди това. И затова менъ ми се струва, че онова, което искаше г. Такевъ и др. по-прѣди, нѣма защо да се не приеме. Ама какво ще правите съ углавния кодексъ, то е друго нѣщо. Законътъ за чиновницѣ нѣма защо да се бърка; той има работа съ коронните чиновници, а не съ кметовѣ. Така щото, да се остави за изборните учрѣждения, както е. (Министъръ А. Людскановъ: За углавния говоримъ.) Да, за углавния може. Но тая редакция е безобразна. Тамъ изрично трѣбва да се каже: „всички коронни и изборни учрѣждения сж подчинени“, за да се

разбира. Но тукъ ако го турите, не виждамъ какво зло ще бѣде; никакво зло, даже да допуснемъ, че не ще може да се прилага.

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Г-нъ Каравеловъ! Ще има една аномалия такава: днесъ ако се приеме това законоположение, утрѣ ще се тури въ сила и за едни ще се иска разрѣшение, а за други не.

П. Каравеловъ: За кои не?

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: За кмета, помощницѣ и съвѣтницѣ нѣма да се иска, а за единъ околийски началникъ, за единъ окръженъ управителъ, изобщо за органитѣ на публичната властъ ще се иска; едни ще се даватъ подъ сждъ безъ разрѣшение, а други съ разрѣшение.

П. Каравеловъ: Азъ не виждамъ въ това нѣкакво зло.

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Има аномалия.

М. Такевъ: Ами че едни получаватъ пенсия, а други не — не е ли това аномалия?

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Като се консултира мнѣнието на Събрането, че за чиновницѣ и за общинските служители не се иска разрѣшение, този въпросъ да се разрѣши въ углавното сждопроизводство общо за всички, защото, доколкото ми е извѣстно, г. Владимиръ Димитровъ е единствениятъ, който поддържа такова мнѣние. Защото, повтарямъ да кажа, мѣстото на тази материя е да се разрѣши въ углавното сждопроизводство.

П. Каравеловъ: Сега азъ ще продължа. Това ще бѣде една дезидерата. Ние всички желаемъ за всички чиновници, когато ще се даватъ подъ сждъ, да се не иска разрѣшение. Но азъ не виждамъ какво зло ще бѣде, че днесъ ще рѣшимъ за едни изборни учрѣждения, а утрѣ ще рѣшимъ за чиновницѣ. Никаква аномалия. Защото азъ казвамъ, че това сж службаша изборни. Въ бѣдѣ ще прокарваме за другитѣ. Азъ вѣрвамъ, че ще го измѣните; но не виждамъ злото, ако се тури тукъ, защото тѣ не сж чиновници. Това е поше за мене ясно. Азъ прѣдполагамъ даже, че има друго — не зная законодателството, ако потърсимъ ще го намеримъ, — че за чиновницѣ се иска разрѣшение, а за чиновницѣ въ изборните учрѣждения не. И тѣ не сж отговорни. Прѣдъ видъ на това, турѣте си онова, което иска опозицията, а нѣкъ когато дойде законътъ за чиновницѣ, тогава ще рѣшаваме какво ще правимъ.

Прѣседателствующъ А. Фраянъ: Има думата г. Такевъ.

М. Такевъ: Отказвамъ се.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Шивачевъ иска думата, но нѣма да му я дамъ, защото трети пътъ я иска.

Н. Шивачевъ: Г-нъ Каравеловъ прокара врѣмениятѣ съдебни правила. . .

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Нѣмате думата, г-нъ Шивачевъ!

Н. Мушановъ: На мене правите бѣлѣжка, а нѣму допущате трети пътъ да говори.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Моля Ви се. Не виждате ли че му прави бѣлѣжка.

Н. Мушановъ: Мжно е, когато нѣма равенство! (Смѣхъ.)

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Има равенство.

Г-нъ Таслаковъ има думата.

Ц. Таслаковъ: Г-да народни прѣдставители! Менѣ ми се вижда, че или едни други се лъжемъ, или себе си лъжемъ. Отъ г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи се изказа мнѣние, че той иска да взведе принципа, да не се иска разрѣшение за даване подъ сѣдъ на кметове, помощници или свѣтници, но иска да се тури въ члена, че даването подъ сѣдъ ще става по реда, указанъ въ углавното сѣдопроизводство. Отъ друга страна пъкъ г. Шивачевъ, като говори — той не искаше да бѣде толкова откровенъ, но се издаде самъ по себе, — каза: ние не можемъ да допуснемъ да се теглятъ чиновницитѣ за ухото, по искането на когото и да е, безъ прѣчка. Отъ това излиза, че не сме всички на еднакво мнѣние, че ние искаме, щото кметовѣтѣ, помощницитѣ и свѣтницитѣ да се теглятъ безъ разрѣшение, и казваме, че днесъ роденото дѣте ще прилича на това, което има да се роди, а ще се роди ли, това никой не знае. Ние не знаемъ какво искаме. Отъ една страна искаме да прокараме принципа, че кметовѣтѣ и кметскитѣ помощници трѣбва да се сѣдятъ безъ разрѣшение, а отъ друга страна го пращаме това сѣдене да става по реда, указанъ въ углавното сѣдопроизводство.

И. Воденчаровъ: Отъ обясненията на г. министра се разрѣшава въпросътъ. А днесъ това углавно сѣдопроизводство съществува и то казва, че не може да се тегли никой подъ сѣдъ, докато не се иска такава и такава разрѣшение. Прѣдставйте си, че нѣма да се измѣни углавното сѣдопроизводство. Не може единъ такъвъ абсурдъ въ едно законодателно тѣло и отъ министерската маса да се разисква, че ние ще направимъ да се прокара принципътъ, щото безъ никаква прѣчка да става сѣденето на общинскитѣ служаци, а пъкъ го пращаме въ онзи законъ, който тура тая прѣграда. Днесъ този законъ си съществува. Днесъ ние рѣшаваме въпроса,

че може да се сѣдятъ служащитѣ безъ разрѣшение, а пъкъ ние ги пращаме тамъ, дѣто се казва, че не може да се сѣди безъ разрѣшение. Като оставяме това положение, както е, ние не сме пророци и не можемъ да знаемъ дали нѣма да осъмнемъ утрѣ при едно друго положение, когато углавното сѣдопроизводство не ще бѣде измѣнено и хората не ще знаятъ какво сме искали да направимъ, когато никаква прѣчка, никакъвъ зараръ нѣма да ни постигне, ако си кажемъ въ члена направо: че кметовѣтѣ, помощницитѣ и свѣтницитѣ ще се сѣдятъ безъ никакво разрѣшение. Това нѣма да ни постави въ никакво противорѣчие, а, напротивъ, ако го оставимъ члена, както е, тогава ще влѣземъ въ противорѣчие. Ето защо азъ, като съзирамъ, както и г. Димитровъ, консервативнитѣ побуждения на г. Шивачева, а, може би, сѣщитѣ побуждения сж и у г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи, който тоже не иска да ги каже, моля да се приеме прѣдложението на г. Такева, защото иначе може да излѣзе, че болшинството да не приема измѣнението на углавното сѣдопроизводство, и тогава тоя принципъ, който ужъ сме искали да прокараме, нѣма никога да го прокараме.

В. Димитровъ: Едно питане по този въпросъ къмъ г. Радева.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Димитровъ, говорѣте по въпроса, а не питайте министра.

В. Димитровъ: За разяснение ще го попитамъ по този въпросъ.

Истина ли е, че г. Радевъ е поддържалъ въ онова законче, което ще измѣни углавната процедура, 45 или 46 членове да се измѣнятъ въ такава смисълъ, че прокуроритѣ направо да нѣматъ право да привличатъ подъ сѣдъ като обвиняеми общинскитѣ и държавни чиновници, а трѣбвало да искатъ разрѣшение отъ сѣдилищата? Ако това е истина, тогава явно е, че принципътъ, който поддържа г. Радевъ, не е като този, прокаранъ тукъ въ чл. 27 отъ г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи. Г-нъ Министърътъ на Вжтрѣшнитѣ Работи тукъ разширява този принципъ и дава пълно право на обвинителната властъ да привлича като обвиняемъ всѣки държавенъ или общински чиновникъ, който направи прѣстѣпление, докато г. Радевъ ограничава този принципъ и казва, че прокурорътъ нѣма право веднага, а трѣбва да иска разрѣшение отъ сѣда. Значи, по-напрѣдъ е било да се иска разрѣшение отъ министра, а сега — отъ сѣда. Азъ питамъ, ако това е истина. . . (Отъ крайната лѣвица: Вѣрно!) Казватъ ми отъ тукъ, че е вѣрно, и щомъ е така, то има една грамаднейша разлика между този принципъ и принципа, който имате Вие.

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Г-нъ Димитровъ нѣмаше нужда да ме пита. Ако си разбѣркаше

чекмеджето, той щѣше да намѣри проекта. (В. Димитровъ: Не съмъ получилъ такъвъ законопроектъ, прѣди всичко.) Тамъ е казано, че ще се иска отъ съда, даже гражданското отдѣление. Но трѣбваше да ме изслуша и тукъ, когато азъ говорихъ. Събранието — и азъ ще бъда съгласенъ съ него — се вижда, че желае да се не тури никаква прѣграда. Азъ съмъ готовъ, казахъ, да приема да се измѣнятъ чл. чл. 44 и 45 така, че, всѣки органъ на публичната властъ за да се тегли подъ съдъ, не се иска никакво разрѣшение.

Сега, защо е внесенъ законопроектътъ, то е много понятно. Дѣйствително, това е единъ принципъ много важенъ. За да се направи тая крачка, всѣки единъ трѣбва да помисли. Прѣди да разрѣшимъ всички този въпросъ — сега за г. г. колегитѣ ми е думата — и да искаме да го прокараме въ закона за чиновницѣтѣ, и както иска г. Министрътъ на Вжтрѣшнитѣ Работи да го прокараме въ закона за градскитѣ общини, азъ бѣхъ прибързалъ още миналата години и тогава бѣхъ се установилъ и за мене туй бѣше разрѣшенъ въпросъ: по-добъръ е съдътъ да дава разрѣшение, не отъ такива консервативни побуждения. Азъ се позовавамъ на миналогодишнитѣ депутати, че не отъ такива побуждения го направихъ, а го направихъ отъ утилитарни съображения: да не би, когато формално единъ прокуроръ ще има право да тегли подъ съдъ единъ чиновникъ, да послѣдва обезателно и уволнението му и да се парализира службата. (Гласове: Не всѣкога!)

М. Такевъ: Утрѣ ще съдятъ Назарджинскии околийски началникъ за злодѣянния и той си е пакъ околийски началникъ.

Министръ Д-ръ А. Радевъ: Азъ ви казвамъ история, а не аргументи — какво говорихъ миналата година като внесохъ тоя законопроектъ. У мене нѣмаше никакво колебание, че този принципъ е противъ моето убѣждение. Азъ се позовавамъ на г. Цанова.

Н. Цановъ: По частна инициатива се внесе, а Вие го възприехте. Това е вѣрно. (Смѣхъ.)

Министръ Д-ръ А. Радевъ: Азъ ще ви кажа и друго, защото не е тукъ лаври да печалимъ. Всѣки може да направи каквито ще прѣдложения и да носи славата имъ. Азъ дѣто внесохъ това промѣнение: отъ съда да се иска разрѣшение, казвамъ, внесохъ го не по убѣждение, че трѣбва да има прѣграда за даването подъ съдъ като консервативна мѣрка, а като утилитарна мѣрка: тона го казахъ и всѣки, който желае, може да провѣри въ дневницѣтъ на Народното Събрание.

Това, което казва г. Цановъ, че тѣ сж внесли първи прѣдложението, та ние послѣ сме го присвоили, (Н. Цановъ: Тѣй бѣше.) фактически ето какъ стои работата. Г-нъ Цановъ, по лични съобра-

жения, само като loi d'occasion искаше да внесе измѣнение на чл. 221 отъ уголовното съдопроизводство, за да се пусне на свобода арестуваниятъ Сафаровъ.

К. Мирски: Така мислите Вие, че хората правятъ закони за себе си. Може би Вие да правите такива закони.

Министръ Д-ръ А. Радевъ: Азъ го знамъ. Нещѣйте Вие като прѣтелъ да ставате.

К. Мирски: Ние повече отъ 10 години се боримъ за този принципъ!

Прѣседателствующъ А. Франгя: Моля, г-да, тишина!

Министръ Д-ръ А. Радевъ: За чл. 221 ви казвамъ, а не за чл. чл. 44, 45 и 46, и покрай него измѣнение, прокара и това на чл. чл. 44, 45 и 46; искаше подъ една благовидна форма да слобни всичко. Азъ бѣхъ тукъ. И въ Народното Събрание дневницѣтъ стоятъ. Вдигна се при разглеждането по принципъ прѣдложението на г. Цанова, че не може да се приеме това прѣдложение и покрай падането на чл. 221, паднаха и чл. чл. 44, 45 и 46.

Н. Цановъ: Не е вѣрно! Прѣдложението се раздѣли на двѣ и чл. 221 се прие, а чл. 44, 45 и 46 паднаха.

Министръ Д-ръ А. Радевъ: Не е вѣрно! И г. шифоннето, дѣто скача тукъ и разправя, че 10 години сж се борили...

К. Мирски: Ти си шифонне, кърначъ, лѣнинецъ!

Прѣседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Мирски, прави Ви бѣлѣжка! Вие оскърбявате цѣлото народно прѣдставителство.

К. Мирски: Работата на единъ български министръ не е да докача депутатитѣ! Искамъ да си оттегли думитѣ. Не го е срамъ!

Прѣседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Мирски, прави Ви втора бѣлѣжка. Да се забѣлѣжи въ протокола.

К. Мирски: Направѣте нему бѣлѣжка!

Прѣседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Мирски, пазѣте достойнството на Народното Събрание!

К. Мирски: Искамъ удовлетворение! Направѣте му бѣлѣжка, да си знае устата! Не го е срамъ! (Шумъ.)

Прѣседателствующъ А. Франгя: Моли г. министра да бѣде по-хладнокрѣвенъ. Моля ви тишина, г-да народни прѣдставители!

К. Мирски: Той трябва да си знае устата! Азъ моля да ме защитите! Азъ не съмъ тукъ Кръстю Мирски; азъ съмъ български народенъ прѣдставителъ!

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Моля, дайте ми думата.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Моля, г-нъ Радевъ, недѣйте оскърбява; пазѣте достойнието на Камарата.

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Азъ нѣма да го оскърбявамъ.

К. Мирски: Най-напрѣдъ оттеглѣте си думитѣ.

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Азъ не искамъ да повтарямъ, ще кажа само едно обяснение, защо му го казахъ. Ето какъ е работата. Азъ като говорихъ за историята на внасянето на законопроекта, безъ да знае тая работа, г. Мирски (К. Мирски: Знаемъ я, г-не, знаемъ!) по единъ грубъ начинъ се обърна къмъ мене. Азъ, естествено, тогава се ан-портирахъ, толкозъ повече че г. Мирски, като депутатъ, даже и мене е оскърбявалъ. Защото завчера, щомъ не се прие едно негово прѣдложение, ако и ние да го поддържахме — азъ го гласувахъ, — той каза: „да живѣе чардата!“ — направи ни говеда. Искамъ да кажа слѣдующето. Азъ съжалявамъ, че съмъ казалъ тия думи, защото не бѣха да се казватъ; но азъ пъкъ разбирамъ и другото, че всѣкога нашето почитание е по-внимателно, по-прѣдупрѣдително къмъ хората, които ни почитатъ.

Азъ това искамъ да релевирамъ прѣдъ васъ.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Сложени сж на прѣдседателската маса три прѣдложения за поправки: първото е на г. Пешева: „§ 7 се отхвърля заедно съ чл. 27 отъ закона за градскитѣ общини.“

П. Пешевъ: Азъ оттеглямъ прѣдложението си.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Пешевъ оттегля своето прѣдложение. Второ прѣдложение отъ г. Мушанова: „да се изхвърлятъ отъ § 7 думитѣ: по реда, посоченъ въ закона за углавното сждопроизводство.“ Моля г. г. прѣставителитѣ, които приематъ поправката, направена отъ г. Мушанова, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Народното Собрание не приема.

Трета поправка отъ г. Такева: „Чл. 7 се измѣнява така: „За прѣслѣждане по углавенъ редъ на кмета, помощника и общинскитѣ съвѣтници и другитѣ общински служащи не се изисква никакво разрѣшение, а става на общо основание.“ Ония, които приематъ поправката на г. Такева тѣй, както я прочетохъ, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Народното Собрание не приема.

Ония, които приематъ § 7, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Собрание приема.

Г-да народни прѣдставители, часътъ е 7.

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Моля да се продължава.

Докладчикъ И. Вобековъ: (Чете.) „§ 8. Чл. 28 се измѣня така: Кметъ или помощникъ, даденъ подъ сждъ за прѣстъпно дѣяние по служба, ако поиска прокурорътъ, отстранява се отъ служба, и това повлича прѣкратаване възнаграждението му за прѣзъ всичкото врѣме, додѣто трае слѣдствието и сжденето. Ако се оправдае, връща се на длъжността си, стига да не е изтекълъ срокътъ, за който е избранъ, а ако се осжди, уволнява се окончателно.

„Отстраняването отъ служба става съ заповѣди отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Работи.“

П. Пешевъ: Г-да народни прѣдставители! § 7 се прие тѣй, както е редактиранъ отъ г. Министра на Вътрѣшнитѣ Работи. Въ § 8 се казва, че отстранението на даденъ подъ сждъ общински кметъ, помощникъ или членъ на съвѣта става по искането на прокурора. Приехме вече даването подъ сждъ да става безъ всѣкакво разрѣшение, тѣй щото отъ волята на прокурора ще да зависи да дава подъ сждъ какъвто и да е чиновникъ отъ общинското управление, особено кмета, помощника и общинскитѣ съвѣтници. Дадени по такъвъ начинъ подъ сждъ, тѣ могатъ да бждатъ отстранявани само по желанието и волята на прокурора, слѣдователно, ще да зависи отъ добрата воля и отъ разположението на единъ прокуроръ, да държи единъ общински съвѣтъ нему угоденъ, или да иска неговото прѣмахване, защото по § 10 се казва....

И. Воденчаровъ: За съвѣтниците не се отнася туй!

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Моля, г-да прѣдставители, не прѣкъсвайте оратора. Искайте думата, на всички я давамъ. По този начинъ се губи врѣме.

П. Пешевъ: Кметътъ и помощникътъ ще да зависатъ отъ благоволения на прокурора, а знаемъ, че у насъ прокуроритѣ сж подъ зависимостта на министерството, което ги назначава. Значи, единъ прокуроръ, който има властъ да даде подъ сждъ кмета и помощника по най-малко побуждение, може сжщиятъ тоя прокуроръ да поиска отстранение на кмета или помощника му и по такъвъ начинъ ние поставяме избрания кметъ и помощника напълно подъ влиянието и зависимостта на прокуроритѣ; той може да ги отстранява всѣкога, когато това поиска, всѣкога, когато той желае. Една община не ще да може да е господарка на своитѣ дѣла, да

си има единъ кметъ само затуй, защото той кметъ е даденъ, правилно или неправилно, съ поводъ или безъ поводъ, подъ съдъ. Това е една противна страна на онова, което се желаше отъ народното прѣдставителство. Съ това се нахвърля въ много отношения независимостта на изборнитѣ учрѣждения, защото знаемъ, че у насъ прокуроритѣ съ тѣй също зависими отъ върховното правителство, както всички други чиновници, и, слѣдователно, единъ прокуроръ, за да угоди на едно правителство, ще да може всекога да отстрани нему негодния кметъ и помощникъ. Заради туй, като внасяме едно подобно либерално измѣнение въ закона за даването подъ съдъ общинскитѣ чиновници, ще трѣбва отъ друга страна да се закриемъ, щото и тѣхното положение да не е въ рѣцѣтъ на единъ прокуроръ; трѣбва да туримъ една друга власт, отъ която да зависи отстранението на изборнитѣ чиновници, защото ще да е възможно, щото единъ кметъ, даденъ подъ съдъ, да нѣма законни основания той да бѣде прѣслѣдванъ и да бѣде държанъ дълго врѣме подъ съдъ, може да бѣде 2 или 3 години подъ съдъ и въ туй врѣме безоснователно да бѣде отстраненъ. Азъ ще моли Народното Събрание, за да гарантираме кметове и помощниците отъ произволитѣ на прокуроритѣ, да прѣдоставимъ на сѣдилищата правото за отстранението имъ. Ако сѣдилищата намѣрятъ дѣйствиеленъ поводъ за отстранение единъ кметъ или помощникъ, то ще дадатъ своето съгласие. Гражданското отдѣление на надлежния окръженъ съдъ ще се произнесе дали единъ кметъ или помощникъ, даденъ подъ съдъ, трѣбва да бѣде отстраненъ, ще да види дали има улики, дали има основания срѣщу тѣхъ и ще да се произнесе за отстранението или не. Съ това се гарантира въ именито кметѣ и помощниците отъ произволното отстранение и по такъвъ начинъ ще да се гарантира и общинското самоуправление. Даде се право да бѣдатъ давани подъ съдъ, но отстранението имъ да не оставяме да става току-тъй безъ всекакви поводи, само по желанието, волята и каприза на единъ прокуроръ, който често може да получава заповѣди отъ повисшето си началство. Въ това отношение азъ правя съответствующето измѣнение на § 8, като се каже въ това измѣнение, че отстранението на кмета или помощника ще да зависи отъ надлежния окръженъ съдъ, гражданското му отдѣление.

Н. Гимиджийски: Слѣдъ бѣлѣжикитѣ, г-да народни прѣдставители, които направи г. Пешевъ по въпроса за отстраняването, азъ се обръщамъ къмъ г. Министра на Вѣтрѣшнитѣ Работи и искамъ да зная какъ тѣлува, като казва, „че се отстранява отъ служба и това повлича прѣкративане възнаграждението му за прѣзъ всичкото врѣме, додѣто трае слѣдствието и сѣденето“. По-нататѣтъ е казано, че „ако се оправдае, връща се на длъжността си, стига да не е изтекълъ срокътъ, за който е избравъ, а, ако се осѣди, уволнява се окончателно“.

При такова положение на работата, ако се оправдае, какво става съ заплатата, защото прѣзрачаването на възнаграждението му се повлича вслѣдствие на отстранението и трае прѣзъ врѣме на слѣдствието и сѣденето. Обаче, ако се оправдае, като се върне на длъжността си, какъ се е разбираемо отъ комисията и отъ г. министра: че ще претендира и има право да претендира прѣди за прѣзъ онова врѣме, прѣзъ което трае слѣдствието и сѣденето, та е билъ лишенъ, а прѣзъ послѣ, като се оправдае, ще има ли право да го вземе, или какъ?

Докладчикъ И. Вобековъ: Нѣма да получи нищо.

Прѣдседателствующъ А. Франга: Г-нъ докладчикътъ, ако иска да говори, е длъженъ да иска думата.

Има думата г. Шивачевъ.

Н. Шивачевъ: Отказвамъ се.

М. Таковъ: Г-да прѣдставители! Азъ не съмъ съгласенъ съ г. Пешева и бихъ желалъ да стане слѣдующата редакция: „отъ момента, когато се повдигне слѣдствено дирене противъ нѣкой кметъ или помощникъ, той се отстранява отъ длъжността“ и т. н. Послѣ: „ако се оправдае, връща се на длъжността си“ и пр. Съ една дума, искамъ да кажа, щомъ като прокурорътъ повдигне слѣдствено дирене—не вече прѣдварително дознание, но формално сѣдебно дирене,—отъ този моментъ кметътъ и помощникътъ трѣбва да се отстранятъ. Защо? Защото вие трѣбва да дадете възможност на прокурорската власт да не ѝ се прѣчи отъ страна на кмета, който стои още на този постъ. Ако искате да дадете пълна възможност на прокурорската власт да го прѣслѣдва, да не може да прикрие улики, непрѣмѣнно трѣбва да бѣде отстраненъ. Вие ще дадете подъ съдъ кмета за злоупотреби, а го държите, той стои на власт и нито служащитѣ ще кажатъ, нито тефтеритъ може да бѣдатъ съвършено неприкосновени и, слѣдствие на това, всичко може да направи, за да прикрие своето прѣстѣпление. Ето защо, ако ние нѣмаме намѣрението да фаворизираме, тѣй да се каже, замолчаването на тия работи, ами желаемъ да се прѣслѣдватъ злоупотребителитѣ, моли г. министра да се съгласи съ тази редакция: щомъ се повдигне слѣдствие, той се отстранява. При това тази фраза послѣ: „но искането на прокурора“, да се зачертае; защото, ще ви кажа примѣръ на лице, че прокурорътъ иска отдаването подъ съдъ, но не иска отстранението. Напр., азъ питахъ г. министра миналата сесия, понеже Пазарджишкиятъ околийски началникъ е даденъ подъ съдъ и утрѣ, на 20-то число, ще се сѣди за прѣстѣпление, което влѣче 5-годишенъ тъмниченъ затворъ, защо той е още околийски началникъ, и г. министърътъ, ако се не лѣжа, каза, че не е искано неговото отстранение. А можете да си прѣдставите тоя случай: околийски началникъ е

даденъ подъ съдъ за злодѣяние, което влѣче 5 години окови, а той стои още околийски началникъ, защо? — Не знаи. Прокурорътъ може да не е искалъ отстранението му по известни съображения; вѣроятно, прокурорътъ да се е намиралъ въ произволнитѣ рѣшѣ на министра и да не иска, както казахъ, по тѣзи или онѣзи съображения отстранението. Но вие мислите ли, че единъ служащъ, когото ще съдятъ за злодѣяние, който още стои на служба и му даватъ възможностъ да прикрие всички улики, че ще получи правосъдие? Не е достолѣпно и нравствено да го изкарате отъ канцеларията и го турите на скамейката на подсѣдимитѣ утрѣ, да го видятъ съ униформа да го съдятъ за злодѣяния. Какъвъ нравственъ урокъ ще дадемъ на тѣзи, които го гледатъ въ съда? Единъ човѣкъ, че ударилъ единъ шамаръ на нѣкого, за което искате да го осѣди мировиятъ съдия на 2 или 5 дена затворъ, моментално го взиматъ подъ гаранция, а, напротивъ, виждаме, че единъ човѣкъ, който е извършилъ злодѣяние, което влѣче 5-годишенъ затворъ въ окови, той стои на мѣстото си и управлява околия. На 20 ноемврий ще го съдятъ и тѣзи свѣдѣтели, които сж посочени по това дѣло, ще бждатъ заставени да не казватъ истината и той ще бжде оправданъ. Азъ цитирамъ факти. На 20 ноемврий ще го видите този прѣстѣпникъ. Значи, оправдавамъ този страхъ, за който азъ одевѣ искахъ да говоря, че ще има прокурори, които нѣма да искатъ отстранението. Тогава какво ще стане? Ще му дадатъ възможностъ да прикрие прѣстѣплението, и тогава вече ще бжде илюзорно правосъдието. А вие знаете, че законодателятъ е вземалъ всички мѣрки да се отстранява подсѣдимиятъ, за да не прикрие прѣстѣплението. Ето защо, понеже всички се въодушевяватъ отъ желанието да се не прикриватъ злодѣянията на тѣзи общински служащи, толкова повече че и вие най-много се възмущавахте, когато четѣхме онова колосално число 940 кметове, въ народняшко врѣме бѣше, дадени подъ съдъ, менѣ ми се чини, че ако искаме да постигнемъ тази цѣль, за която се боримъ, трѣбва да дадемъ всичката възможностъ на съдебната власть да постигне тази цѣль — прѣслѣждането и наказанието на прѣстѣпниците. Прочее, прѣдлагамъ и моля г. министра, прѣди всичко — защото такъвъ е сега порядѣкътъ: ако той не се съгласи, и вие нѣма да се съгласите, — да се съгласи съ мене. Цѣльта е да се направи нѣщо сериозно, което ще бжде и тогава, когато вие нѣма да бждете на власть, защото, ако вие днесъ сте болшинство, утрѣ ще бждете меншинство; да приемемъ законъ, който нѣма да се измѣни утрѣ, защото той ще се прилага и когато вие бждете на тази страна. Ето защо трѣбва да разсѣждаваме обективно, а обективното разсѣждане ще ни докара до слѣдующето заключение. Чл. 28 да се измѣни така: „Кметъ или помощникъ отъ момента, когато ще се повдигне противъ тѣхъ слѣдствие за прѣстѣпно дѣяние по службата имъ, се отстраняватъ веднага отъ служба и това повлича

прѣкратяване възнаграждението имъ за прѣвъ всячкото врѣме“ и т. н. Значи, да се измѣни: „отъ момента на слѣдственото дирене“ и „безусловното имъ отстранение“.

Министъръ А. Людскановъ: Г-да народни прѣдставители! Материята е много деликатна, една отъ най-деликатнитѣ, затова моля да бждете много прѣдпазливи въ тѣзи ваши прѣдложения, които правите. И важното е, че на двѣ противоположни становища се поставятъ двамата почтени г. г. народни прѣдставители. Г-нъ Пешевъ възстава, и може би, много основателно по неговъ възгледъ, противъ принципа, дѣто кметътъ и помощникътъ да бждатъ въ рѣшѣтъ на прокурора, и той казва, да се махне тоя членъ. Г-нъ Такевъ стѣпва на противоположно становище и казва, не само че не трѣбва да се пита прокурорътъ, но иска, щото веднажъ заведено дѣлото, де plano да се отстранятъ, додѣто се свърши дѣлото. Вие виждате какво е положението. Но кое ще бжде критеримътъ, г-нъ Такевъ? Всѣко оплакване до прокурора, водимо отъ партизански характеръ, или други съображения, основателно, или неоснователно, единъ пакъ повдигнато, и кметътъ трѣбва да се отстрани. Това основателно ли е? Докѣдъ ще доведемъ управлението тогава, когато при нашитѣ горещи страсти, ще да се намѣрятъ много недоволни отъ кмета? (П. Пешевъ: Единъ кметъ ни единъ день не може да стои!) Сега, вие виждате, колко е положението деликатно. Азъ го релевирамъ, за да видите какво трѣбва да се прави по тия съображения. Основателно, може би, досега хората сж тѣрсили и гледали да се не даватъ чиновницитѣ и общинскитѣ служители подъ съдъ, безъ разрѣшение на надлежния министъръ. Ако се рѣшихме да дадемъ на надлежния прокуроръ това право, то е защото искаме да направимъ една либерална реформа, изисквана отъ общественото мнѣние. Онова, което прѣдлагамъ, ако се приеме — азъ вѣрвамъ, че ще се приеме, — то е, което се проектира въ углавното сѣдопроизводство. Подвеждането подъ съдъ, обаче, нѣма да бжде тѣй лесно: трѣбва да постѣпи заявление въ окръжния съдъ, което се таки ще бжде една гаранция, като оная chambre d'accusation, за която говори единъ народенъ прѣдставителъ. За да се рѣши даването подъ съдъ, ще трѣбва да сжществуватъ нѣкакви данни, ще станатъ известни процесуални дѣйствия. Тѣ ще се пратятъ на прокурора, и азъ не вѣрвамъ — за честьта на нашитѣ прокурори, — че току-така ще искатъ да отстранятъ едного отъ мѣстото му. Другъ изходъ нѣма. Единъ пакъ приемемъ ли даването подъ съдъ да става безъ разрѣшение на надлежното началство, сѣдилищата и прокурорскитѣ паркости сж най-голѣмата гаранция. Вижете чл. 27, досега какъ е ставало. Чл. 27 казва: (Чете.) „За обвинение въ прѣстѣпления, неподлежащи на примирение и които влѣкатъ наказание повече отъ три мѣсеца затворъ, кметовѣтъ и тѣхнитѣ помощ-

ници се отстраняват от Министра на Вжтръшнитъ Работи по искане от надлежнитъ съдебни власти.“ Кои сж въ случая надлежнитъ съдебни власти? Прокурорътъ — той е, който води слѣдствието. Значи, ние сме го възпроизвели това въ новия законопроектъ, само сме го обяснили, прѣдъ видъ на онова положение, което приехме. Ето защо азъ не мога да отстъпя отъ моята редакция и не мога да приема редакцията на г. Такева и онази на г. Пешева, която противорѣчи на положението, което вотирахме прѣди малко.

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Г-да народни прѣдставители! Дѣйствително прѣдложението на г. Пешева, макаръ то и да прѣдставлява опасности голѣми, ако остане редакцията такава, както е, но ние не можемъ да го приемемъ, защото има една назадничавостъ отъ онова, което искаме по-горѣ да прокараме. А пъкъ ние, ако искаме да прокараме такава една реформа, то правимъ го съ надежда, че реформата, прѣди всичко, благотворно ще повлияе върху прокурора и други; защото, ако се опасявате, че ще имате министри, които ще произволничатъ, или не ще произволничатъ, каквито и закони да правите, тѣ се ще намбрятъ да ги нарушатъ. Но тукъ е въпросътъ за правилния вървежъ както на общинскитъ работи, така и на правосъдието. Послѣ, има и друга причина, по която не може да се приеме прѣдложението на г. Пешева. Прѣдставѣте си, каква бавностъ ще има само за отстранение да се иска отъ съда. Съдътъ не може да приеме мѣрката само съ едно познание, ами ще трѣбва пълно слѣдствие да му прѣдставите, защото ще ти каже: азъ при непълно слѣдствие не мога да се произнеса, и ще го повърне. Прѣдставѣте си, нѣколко нѣти да се прѣлъгва дѣлото. Илюзорно ще стане отстранението, ще се бави работата и ще обръменяваме съдилищата съ една излишна работа. Принципитъ пъкъ на г. Такева не може да се приеме не само по съображенията, които изказа г. Министърътъ на Вжтръшнитъ Работи, ами има още по-високъ принципъ — защитата на личността, макаръ ти въ даденъ моментъ да е кметъ или помощникъ на кметъ; за защита на тази личностъ трѣбва да не се приеме принципътъ на г. Такева, и ето защо. Дѣйствително, либерално можемъ да кажемъ че е, да не се спира никакъ ходътъ на изслѣждането на едно уговоно прѣстѣпление, защото еди-кой си ще бѣде кметъ или помощникъ-кметъ на поста си, та ще възпрѣпятъ. Този принципъ е хубавъ. Ама за какво е хубавъ? За да се мжчимъ да откриемъ едно прѣстѣпление. Но има единъ още по-светъ принципъ и по-голѣмъ отъ него: а именно, прѣди да се открие прѣстѣплението и да се накаже прѣстѣпникътъ, щаденето на личността, която влачимъ по съдилищата. Днесъ въ уговононата процедура гледатъ хората каква реформа да направятъ. И азъ се чужда какъ има хора у насъ противъ тази реформа, когато въ аристархическа Русия има

хора, които да правятъ нечувани реформи, за да защитятъ личността при слѣдствието. Въ каква смисълъ? Въ смисълъ, колкото се може, по-малко лишения материални или морални да правятъ на личността, когато я теглятъ подъ слѣдствие. Бждъ остава индивидуалната свобода, кждъ остава онази презумпция света за уговононото прѣстѣждане, че всеки подсѣдимъ не е виновенъ, докато не влѣзе присѣдата въ законна сила? Защото едно частно лице, по разни съображения, по разни побуждения, каквито ти ви посочи г. Министърътъ на Вжтръшнитъ Работи, даде много хубаво скроени конкретни факти на прокурора и прокурорътъ, волею-неволею, защото му посочватъ добри скроени конкретни факти, трѣбва неврѣмѣно да прѣдприеме прѣдварително дирене и да лини едно лице отъ възможността да бѣде кметъ, да получава жалване и да го лини отъ неговата обществена дѣятелностъ — това не може, г-да. Ако има светъ принципъ за откриване прѣстѣплението, за прѣстѣждане, има по-светъ принципъ за запазването свободата на личността. А свободата на личността не е само това, свободно да ходишъ по улицитъ; свободата на личността е, колкото се може, да се не лишава лицето, индивидуумътъ отъ облаги материални и морални, които законно е могълъ да си набави. Ами тукъ ще имате единъ малъкъ атѣптъ и противъ общинското самоуправление, противъ вота на избирателитъ. Защото на едного скимало да повдигне прѣстѣждане противъ кмета, слѣдующиятъ денъ да може да го деституира съ едно майсторски скроено заявление до прокурора. Тѣзи работи трѣбва да ги запазваме, г-да; свободата на единъ кметъ да я зачитаме дотолкова, доколкото той иска да си я запази като частно лице и като общественъ дѣецъ. Заради това и мнѣнието на г. Такева не е приемливо.

Г-лъ Такевъ знаеъ защо го прави това: защото — за негово похвала ще го кажа — той е човекъ, който се е накарилъ, та и на киеелото мѣтко духа; той се опасна, че отъ стоеенето на властъ на кмета сѣ ще има такива прѣстъпствия за откриване на прѣстѣплението, щото трѣбва неврѣмѣно този кметъ да се прѣмахне. Г-да народни прѣдставители! Ние трѣбва да имаме вѣра въ нагрѣдка на прокуроритъ. Не можемъ да приемемъ нито крайната мѣрка на г. Пешева, нито мѣрката на г. Такева. Въ морализацията на нашитъ чиновници трѣбва да имаме вѣра, да приемемъ срѣдниятъ пътъ, да оставимъ на благоусмотрѣнието на прокуроритъ. Като направятъ дознанието, послѣ слѣдствието, да оставимъ на тѣхната съвѣсть да искатъ отъ министра отстранението на чиновника. И то прѣдставлява известна гаранция. Слава Богу, ако ние имаме известно доврѣне въ съдилищата, не трѣбва въ това отношение да дѣлимъ и прокуроритъ. Има хора прокурори, които сж се подхлъзвали и сж се подавали на нѣкакви външни влияния много нѣти, но тѣ сж изключение у насъ. На прокуроритъ, понеже отъ лична опитностъ

зная това, съвѣстѣта е толкова здраво поставена, колкото е и на съднитѣ. Колкото въ разни режими сѣ се намирали хора податливи въ съднитѣ, толкова процентъ е имало и у прокуроритѣ. Разлика между еднитѣ и другитѣ нѣма, така щото тази разлика е достатѣчна. Отъ името, прочее, на свободата на частнитѣ лица, на тѣхното спокойствие, тѣй да се каже — колкото е възможно отъ по-малко лишения да страда лицето, което се дава подъ съдъ, — трѣбва да не приемемъ прѣдложението на г. Такева.

Сега хората мислятъ да отнематъ най-сѣщественото право на съдебнитѣ слѣдователи, за да не могатъ да стѣсняватъ лицата, които сѣ дадени подъ съдъ, а ние ще дадемъ възможностъ, само защото едно заявление е било дадено отъ едно потърпевше лице, да наложимъ едно такова лишение на кмета, най-чувствително, да го лишимъ отъ жалване, защото, казва г. министърътъ, другъ ще го замѣсти, и, освѣнъ това материално лишение, да го оставимъ, като единъ изпѣденъ кметъ, да се скита изъ улицитѣ на селото съ моралното петно, че е даденъ подъ съдъ. Ще направимъ по-хубаво, да щадимъ интереситѣ на тия хора.

С. Вурмовъ: Г-да! Този принципъ, който се хвърли на сцената отъ г. Пешева, е дѣйствително единъ добъръ, единъ симпатиченъ принципъ, но чини ми се, че не всѣкога добритѣ принципи въ България сѣ давали добри послѣдствия. Азъ мисля, че у насъ, когато ще искаме да туримъ въ нѣкои закони нови нѣкои принципи, трѣбва да бѣдемъ много прѣдпазливи. Сега, страхъ ме е, ако се съгласимъ съ г. Пешева, да не паднемъ въ нѣкаква непослѣдователностъ, слѣдъ като приехме прѣди малко положението, че кметовѣтѣ се даватъ подъ съдъ безъ всѣкакво разрѣшение. Отъ една страна оставяме на прокурора самъ да рѣшава кога трѣбва да възбуди углавно прѣслѣждане противъ кмета, безъ да пита Касационния Съдъ или други съдъ, а отъ друга страна казваме: чакайте, страхъ ни е отъ прокурора; той може да не поиска отстранението на нѣкои дадени подъ съдъ чиновници — това е една непослѣдователностъ. Веднажъ вѣрвате на прокурора и му давате такова голѣмо право да тегли подъ съдъ едно лице, било то кметъ или управителъ, тогава, ако искате да бѣдете послѣдователи, дайте му и по-малкото право: да иска отстранението му отъ длѣжностъ тогава, когато той намѣри за добръ; дайте му право той да съди кога трѣбва да се иска отстраняването на този чиновникъ. Поддържате ли противното сега, то не сте били прави тогава, когато поддържате туй, за което гласи § 7. Ако казвате, че прокуроритѣ сѣ били недобросѣвѣстни и че ще се намѣри единъ прокуроръ, който нѣма да иска отстранението на кмета Z, тогава защо му давате това право да го тегли подъ съдъ? Ами може да се случи и противното; може да се намѣри нѣкой прокуроръ, който ще тегли подъ съдъ всичкитѣ кметове, които

не сѣ напи, които не сѣ угодни на извѣстна партия, които не сѣ били въ нищо провинени. (М. Такевъ: Ако не даде ходъ на едно законно заявление, за него има наказание.) Прокуроритѣ сѣ доста хитри и знаятъ да замаскиратъ туй, което вършатъ. Искамъ да кажа, г-да, че по принципъ и по теория за приемане е това, което поддържатъ г. г. Такевъ и Пешевъ, но ме е страхъ, че на практика нѣма то да ни докара до нѣкои добри резултати.

Пита се едно нѣщо: кой е моментътъ, въ който вие считате, че е възбудено углавно прѣслѣждане противъ едно лице? Слѣдователно, кой е моментътъ, въ който прокурорътъ ще трѣбва да поиска отстранението му отъ длѣжностъ? Едни казватъ, че този моментъ е, когато постѣпи заявлението за углавно прѣслѣждане; други казватъ, че моментътъ е, когато слѣдователътъ направи постановление за привличане на това лице въ качество на обвиняемъ; а трети казватъ, че прѣслѣждането е възбудено тогава, когато съдътъ издаде своето опрѣдѣление, съ което постановява да се даде ходъ на обвинителния актъ. Пита се сега: въ кой моментъ вие ще искате отстранението на кмета? Отъ кога, питамъ? Хайде да речемъ, че не трѣбва да се иска никакво разрѣшение за даването подъ съдъ и виновниятъ кметъ трѣбва веднага да се отстрани, щомъ е постѣпила жалба противъ него. Въ България сѣ толкова много жалбитѣ, които сѣ давали безъ основание, толкова много сѣ и тия, които поддържатъ и свидѣлствуватъ неоснователни жалби, та че не е за чудо да видимъ всичкитѣ добри кметове или чиновници единъ денъ да бѣдатъ дадени подъ съдъ. Сега, ако бѣше другъ случаятъ, ако трѣбваше да искаме отстранението тогазъ, когато се напише обвинителенъ актъ, или когато съдътъ се произнесе за неговата виновностъ, тогава ще бѣде по-друго. Така щото, ако по-рано азъ говорихъ, че не трѣбва ние така бърже да приемаме туй, за което говори г. Такевъ, това правѣхъ, защото, както се забѣлжи отъ друго мѣсто, тия въпроси сѣ много деликатни и мисля, че би трѣбвало да бѣдатъ много добръ изучени.

Азъ ще се спра върху друго нѣщо. Вие искахте да оставите прокурора безъ всѣкакво разрѣшение да възбужда углавно прѣслѣждане противъ едно длѣжносно лице. Сега искаме да се отстраняватъ веднага, задължително, всички чиновници, находини се подъ слѣдствие и съдъ. Позволѣте ми да попитамъ и сега дали тукъ е мѣстото за въпроса, който се повдигна отъ г. Пешева или на друго мѣсто. По-рано ние приехме слѣдующето: че, ако трѣбва този добъръ принципъ да се прилага за чиновницитѣ, трѣбва да се прилага за всички чиновници, а, слѣдователно, трѣбва да се прати въ този законъ, който обгръща всички чиновници. Когато додемъ да говоримъ за измѣняването на чл. 46 отъ углавното съдопроизводство, тогава ще трѣбва да рѣшимъ този въпросъ и, чини ми се, дотогава ще го проучимъ много добръ, но сега да вземемъ да правимъ това разпореждане само за чиновницитѣ,

изброени въ § 7 отъ проекта, нѣма да бждемъ справедливи: прокурорътъ да може да отстрани единъ управителъ, единъ околийски началникъ или другъ нѣкой чиновникъ, а да не може да отстрани единъ помощникъ-кметъ, единъ съвѣтникъ и т. н. Та азъ бихъ поддържалъ, че ще бжде най-добъръ, сега да стане тази редакция, както е прѣдставена отъ г. министра и приета отъ комисията, а по-нататкъ, като се проучи въпросътъ добъръ и когато ще дойдемъ да говоримъ по чл. чл. 44 и 45, тогата ще говоримъ върху тая материя и ще я туримъ тамъ.

Азъ ще обърна внимание само върху една малка дисхармония между този членъ и членоветъ на закона за чиновниците. Чини ми се, че ако трѣбва да направимъ разпореждане въ тая смисълъ за единтъ, трѣбва да направимъ и за другитъ — за всичкитъ еднакво. Споредъ закона за чиновниците... (М. Такевъ: Тѣ не сж чиновници!) Азъ друго нѣщо искамъ да кажа. Споредъ закона за чиновниците, прокурорътъ, който ще иска отстранението, ще го иска само когато се говори за едно прѣстѣпление, което влѣче слѣдъ себе си наказание не по-малко отъ 6 мѣсеца затворъ. И, второ, отстранениятъ чиновникъ, ако се оправдае, получава половината отъ заплатата си, когато въ закона за градскитъ общини, отстранениятъ кметъ не получава никаква заплата, ако се оправдае, нито има нѣкакъвъ прѣдѣлъ, до който прокурорътъ не може да иска, или отъ който прокурорътъ може да иска отстранението. Това азъ само загатвамъ и вѣрвамъ, че уважаемиятъ министъръ може да направи въ тои случай нѣщо, въ смисълъ, че прокурорътъ може да иска отстранение само тогава, когато се говори за прѣстѣпление, което влѣче слѣдъ себе си не по-малко отъ 6-мѣсеченъ затворъ, а не и за простѣпкъ, който може да влѣче слѣдъ себе си 5 л. глоба напр. Прѣдставѣте си, утрѣ че ще се намѣри нѣкой чиновникъ, който да извърши едно дребно прѣстѣпление, което се наказва съ 5 л. глоба, и да се иска отстранението му.

Н. Мушановъ: Нѣма прокуроръ, който да иска за такива работи отстранение.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Мушановъ има думата.

Н. Мушановъ: Г-да народни прѣдставители! Ще бѣда много краткъ. Ще кажа, че § 8, както се поддържа отъ г. Министра на Вътрѣшнитъ Работи и бившия Министъръ на Правосъдието, е единъ параграфъ, който съответствува на приетия § 7. Когато дадохме право на прокуроритъ да даватъ подъ сѣдъ, ще дадете право на прокуроритъ да искатъ и отстранението на лицата. Г-нъ Пешовото прѣдложение има значение само, ако се приемѣне принципътъ, който г. Министърътъ на Правосъдието поддържа — да се иска и даването подъ сѣдъ съ разрѣшение на сѣдилищата; но когато признавате правото на прокурора да

завсегда дѣла, ще трѣбва да му дадете право да иска и отстранението. (Н. Шивачевъ: Тоя въпросъ не е рѣшенъ.) Рѣшенъ е. Безъ разрѣшение е казано въ § 7. (Н. Веневъ: „По реда, указанъ въ углавното сѣдопроизводство“ е казано.) Да, по реда, указанъ въ углавното сѣдопроизводство, но и тамъ ще го измѣнятъ. (Н. Веневъ: Ще видимъ.) Така щото, приемете ли чл. 7, че безъ разрѣшение отъ друго мѣсто, по собствена инициатива прокурорътъ има право да дава подъ сѣдъ извѣстенъ чиновникъ, той ще има право да иска и отстранението му. Но нека да се не плашимъ и да мислимъ кой знае каква е властта на прокурора. Г-да народни прѣдставители! Трѣбва да знаете, че прокурорътъ може да иска отстранението на единъ чиновникъ за прѣстѣпление по службата му. Той може да извърши други прѣстѣпления отъ общъ порядѣкъ, което не е въ неговитъ обязанности. Прокурорътъ не е длъженъ да иска разрѣшение отъ Министра на Вътрѣшнитъ Работи да го отстрани. Изрично е казано въ члена „по служба“. На много мѣста прокуроритъ искатъ да се отстрани единъ чиновникъ и тогава, когато е извършилъ прѣстѣпление отъ общъ порядѣкъ. Тогатъ право е на административния началникъ да го махне, но не е право на прокурора. Прокурорътъ нѣма да отиде да иска отстранението му за нѣкаква обидка, нанесена нѣкому и че ще го даде подъ сѣдъ. (Нѣкой отъ прѣдставителитъ: Служебно.) Макарь да е служебно. Това зависи отъ усмотрѣнието на прокурора, въ когото или трѣбва да вѣрваме, или трѣбва да не вѣрваме. Приемете ли вие принципа, че прокурорътъ е единъ институтъ, който въ България може да гарантира личнитъ права на хората, ще приемете тогatz този човѣкъ да сѣди за опортюността на прѣстѣплението. Азъ мисля, за мене си, че прокурорскитъ институти въ България сж напурѣднали много, отколкото сж били прѣди 10—15 години, на най-много когато самички г. г. министритъ идатъ да ви свидетелствуватъ за зрѣлостта на прокурорския институтъ. (Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Поне колкото зрѣлостта на сѣдилищата!) Азъ даже поддържамъ, че зрѣлостта на сѣдилищата се огрази и върху прокуроритъ. Въ това отношение азъ ще похваля всички г. г. министри, съ малко изключение — иматъ и тѣ нѣкои грѣшки, но трѣбва да ги похваля, — именно г. г. Теодоровъ, Радевъ, Пешевъ, защото всѣки малко или много е способствувалъ да напурѣдне прокурорскитъ надзоръ. Така сложенъ въпросътъ, азъ мисля, че трѣбва да поддържаме § 8 тъй, както е.

Г-нъ Такевъ прави едно прѣдложение, което, ако го приемете, ще ни завлѣче до много лонни послѣдствия, г-да. Въ углавното сѣдопроизводство, въ глава III, дѣто се говори за законния поводъ да се привлѣче подъ слѣдствие единъ човѣкъ, ще намѣрите два повода: заявление на частното лице е поводъ, за да може слѣдователътъ да привлѣче едно частно лице за обвиниетъ, а така сжщо е поводъ за

привличане едно частно лице и съобщението на полицията. Какъ ще оставите вие една такава произволна мърка отъ едно частно лице: „Г-нъ слѣдователю! Моля да привлѣчете г. кмета, или едикого си, за туй и за туй“; и заведнажъ слѣдователъ е далъ заповѣдъ: „Г-нъ кмете! Излѣзте отъ кметството!“ Такава волностъ не можемъ да оставимъ. Който знае какво нѣщо е слѣдствена власть, прокурорска власть и сѣдебна власть, тритѣ отдѣлни института на правосѣдието, ще разбере откога почва моментътъ, че трѣбва да се счита единъ човѣкъ за подсѣдимъ. Прѣдъ слѣдствената власть не е още подсѣдимъ: събиратъ се доказателства и прокурорътъ като намѣри, че има достатъчно доказателства, съставлява обвинителенъ актъ и човѣкътъ е подсѣдимъ. Въ тая фаза именно, когато човѣкътъ е подсѣдимъ, тогава нѣмате сериозна презумция, че човѣкътъ е виновенъ. Докогато слѣдствието не е привършено и докато не е съставенъ обвинителенъ актъ отъ прокурора, има се презумцията, че човѣкътъ не е виновенъ; а единъ пкътъ съставенъ обвинителенъ актъ отъ прокурора, вече сѣществува сериозна презумция, че човѣкътъ е виновенъ, и само тогава прокурорътъ има право да иска отстранението на единъ кметъ. По тия съображения, азъ мисля, че прѣдложението на г. Такева трѣбва да се остави настрана като много опасно не само като за държави като България, не, ами и за държави, които сж най-добри политически възпитани. Ще оставимъ на прокурора, когато съставлява актъ, за да иска даванетоъ подъ сѣдъ на нѣкого, тогава може да иска и отстранението му.

Сега, г-да народни прѣдставители, ако искате една мърка да вземете за личната свобода, не противъ недобросѣвѣстнитѣ прокурори, но противъ добросѣвѣстнитѣ прокурори, които ще искатъ да дадатъ нѣкого подъ сѣдъ, като вѣрватъ, че той е виновенъ, то е да се опрѣдѣли единъ специаленъ срокъ, въ който дѣлата да бѣдатъ свѣршвани въ сѣдилището: въ единъ мѣсець отъ съставянето на обвинителния актъ дѣлата въ окръжния сѣдъ да се свѣршатъ. Ето въ каква смисълъ поправка може да се направи въ § 8 и да се приеме.

К. Мирски: Г-да прѣдставители! Слѣдъ казаното още малко има да кажа. Първо, г. Бурмовъ казва, че не било тукъ мѣстото на материята, която подлежи да узаконимъ. Тя е именно на мѣстото си, сѣщо както е на мѣстото си подобна наредба и въ сега дѣйствующия законъ за градскитѣ общини. Тукъ не се прѣдлага друго нѣщо, освѣнъ нова редакция на чл. 27 отъ закона за градскитѣ общини. (Чете.) „За обвинение въ прѣстѣпления, не подлежащи на примирение и които влѣкатъ наказание повече отъ 3 мѣсеца затворъ, кметовѣтъ и тѣхнитѣ помощници се отстраняватъ отъ Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи по искане отъ надлежнитѣ сѣдебни власти.“ Когато се правѣше този законъ, азъ имахъ честта да бѣда докладчикъ по него, и не помня дали съмъ написалъ въ доклада и дали съмъ ка-

залъ отъ трибуната въ Народното Събрание, въ IV-то Народно Събрание, но въ комисията помня, че стана въпросъ, че подъ думитѣ „сѣдебни власти“ ще се разбира, че надлежнитѣ сѣдъ ще прави опрѣдѣление, това опрѣдѣление ще се изпрати на министра и той да отстрани отъ служба обвиняемия общински служащъ. Г-нъ Такевъ собствено отива въ крайностъ, както се отива въ крайностъ отъ друга страна съ законопроекта. Ние съ законопроекта въ случая не правимъ стѣпка напредъ, а стѣпка назадъ. Ние трѣбва да правимъ разлика между обвинителъ и сѣдии. Тѣй щото, никой не може да ни обвинява въ непослѣдователностъ, ако искаме прокурорътъ да бѣде и за длѣжностнитѣ лица само обвинителъ, а не и сѣдия. Ако приемемъ прѣдложението на г. Такева, както каза г. Мушановъ, ние много ще съберкаме. Азъ знаа, напр., такъвъ случай. Единъ кметъ на единъ малкъ градъ въ бившата Източна-Румелия, защото нѣмало въ общинската каса пари, роднинитѣ на единъ заможенъ покойникъ дали 50 лири, и въпрѣки това, че се прѣдвижда въ закона наказание, кметътъ позволява да се закопае въ черковния дворъ покойникътъ. По този начинъ влѣзли въ общинската каса 50 лири турски, а кметътъ, ако и да не влѣзе въ затвора, той бѣше наказанъ отъ сѣда съ глоба. Азъ мисля, че трѣбва да приемемъ прѣдложението на г. Пешева. Трѣбва прокуроритѣ, като приематъ дѣлото и като виждатъ, че има данни такива, отъ които може да се заключи, че по-хубаво за службата би било да не остане обвиняемиятъ кметъ или помощникъ на служба, да прѣдложи на сѣда въ разпоредително засѣдание и послѣднитѣ да издаде опрѣдѣление, да се прѣпрати прѣписъ отъ това опрѣдѣление на министра и той да отстрани обвиняемия служащъ. А сега, както е въ проекта, азъ се боя, защото прокуроритѣ не сж сѣдебни лица; каквото и да говоримъ, тѣ сж органи на администрацията. При това, моля г. министра да се съгласи да се заличи послѣдната алинея на § 8: (Чете.) „Ако се оправдае обвиняемиятъ кметъ или помощникъ, връща се на длѣжността си, стига да не е изтекълъ мандата му.“ Да се каже: връща се на длѣжността си като общински съвѣтникъ. Защо неврѣмѣнно да е длѣженъ общинскиятъ съвѣтъ да има оправдания отново за кметъ или помощникъ? Не трѣбва да се върне! Какъ тѣй? Може би такъвъ е оправданъ само по недоказаностъ; остава силно съмнѣние въ обществото, че той е виновенъ, но защото нѣма достатъчно доказателства, затуй не е осѣденъ. Затуй азъ моля г. министра да прѣредактира послѣдната алинея.

Министъръ А. Людскановъ: Г-да народни прѣдставители! Забѣлѣжитѣ на г. Бурмова сж доста основателни, но тѣй азъ не ги приемамъ затуй, защото, както знаете, ще има законъ за чиновницѣтъ. Ако се приеме, тамъ има подобна редакция, ще бѣде изпълненъ членътъ.

Относително даванетоъ възнаграждение, това не мога де приема по едно просто съображение, че

нѣма откъдѣ да го вземемъ. Когато се отстрани единъ кметъ, замѣства се отъ друго лице, на което трѣбва да се плаща. Кметътъ като се оправдае, откъдѣ ще му се плати? Справедливо е да му се плати. Защото доста нравствени мъчения и унижения е прѣтърпѣлъ, но откъдѣ да вземемъ тази сума? Въ всѣко министерство има параграфъ за чиновници дадени подъ сѣдъ и оправдани, но тукъ отъдѣ ще вземемъ тия пари? Ето защо азъ, при всичко че намирамъ, че има доста справедливостъ въ бѣлѣжкитѣ му, не мога да ги приема.

Относително бѣлѣжката на г. Мирски, и ти не може да се приеме. Не мога да кажа „да се върне на длъжностъ общински съвѣтникъ“. Той се връща като кметъ, какъвто е билъ по-прѣди, а врѣменно го е замѣствалъ другъ съвѣтникъ. А за колко врѣме? — Доколкото остава отъ мандата му. Ако се върне въ послѣдния день, когато изтича мандатътъ му, какво ще му възстановявате? Ето защо и тази бѣлѣжка не мога да приема.

II. Пешевъ: Г-да народни прѣдставители! Стъ опова, което говорихъ за прокуроритѣ, не съмъ мислилъ да подозирамъ тѣхната добросъвестностъ, но съмъ искалъ да кажа, че като еднолична властъ ти не дава тѣзи гаранции, които дава сѣдътъ. Извѣстно е нѣкъ при това, че условията, при които се назначаватъ прокуроритѣ, се различаватъ съвършено отъ ония, при които се назначаватъ сѣднитѣ. За сѣднитѣ, отъ друга страна, е извѣстно, че за тѣхъ въ нашитѣ закони има несмѣняемостъ и, слѣдователно, като колегиално учрѣждение, като лица, между които има хора независими, защото има несмѣняеми между тѣхъ, има повече гаранция, за да се запази правото на личността, за каквото говори г. Министърътъ на Вжтрѣшнитѣ Работи. Моето прѣдложение бѣше именно да се гарантиратъ тия права на лицата отъ посѣгателства произволи, защото възможно е даването подъ сѣдъ да не почива на никакви законни основания, и това даване подъ сѣдъ да се прави срѣщу извѣстно лице, да не бѣде кметъ на единъ градъ въ продължение на цѣлия изборенъ периодъ, и понеже прокурорътъ може да е съгласенъ съ ония лица, които желаятъ подобно нѣщо, по такъвъ начинъ и лицето, което е избрано за кметъ, се лишава отъ правата, които му дава законътъ, и общината, която има довѣрие въ този кметъ, се лишава отъ услугитѣ на това лице по едно произволно желание на тия, които даватъ подъ сѣдъ кмета, и съ съучастието на единъ прокуроръ, защото и той може да бѣде недобросъвестенъ, защото не сѣ всички безъ грѣшки.

Г-нъ Такевъ намира една прѣчка отъ приемането на туй прѣдложение затуй именно, защото единъ чиновникъ кметски, единъ кметъ или помощникъ, не отстранени отъ длъжностъ, щѣли били да прѣчатъ на сѣдебното слѣдствие. Тая опасностъ се много лесно отстранява, защото ози прокуроръ, който мисли че кметътъ, ако не е отстраненъ, ще прѣчи на слѣдствието, той има винаги право да

се отнесе до сѣда и да иска тутакси неговото отстранение, и това отстранение, ако е законно, ако има поводъ, ще се допусне отъ сѣда, и нѣма да става никаква бавностъ по желанието на прокурора. Азъ мисля, че съ приемането на туй прѣдложение се гарантиратъ правата на кметоветѣ и правата на общинитѣ: да си иматъ за кметъ тогози, когото желаятъ, а не по едни просто партизански гонения да се отстранява единъ кметъ. Така, както е прието въ закона, само по искането на прокурора да се отстранява единъ кметъ, азъ ви увѣрявамъ, че ще се намѣрятъ случаи, дѣто най-добриятъ кметъ може да бѣде отстраненъ и да не бѣде ни единъ день кметъ отъ дени, когато е избранъ. Може сѣщия день, когато се избере за кметъ, да бѣде повдигнато срѣщу него прѣслѣдване и въ сѣщия день прокурорътъ да иска неговото отстранение, дѣлото ще се протака двѣ години докато изтече изборниятъ периодъ и тогава дѣлото ще се внесе въ сѣда за прѣкръпяване по нѣмаше поводъ, или пъкъ дадениятъ подъ сѣдъ ще бѣде оправданъ. По такъвъ начинъ съ мосто прѣдложение се отстраняватъ ония опасности за общината, за нейната състоятелностъ, а сѣщо тѣй за правата, които има едно лице като кметъ.

Н. Шивачевъ: Г-да народни прѣдставители! Менѣ ми се чини, че слѣдъ разискванията, които станаха по § 7, слѣдъ като вие всички приехте, че въпросътъ за начина на возбуждане углавно прѣслѣдване противъ кметоветѣ, помощницитѣ и пр. намѣстници трѣбва да става съгласно углавното сѣдопроизводство, мисля, че и тази частъ отъ § 8, именно измѣнението на § 28, би трѣбвало да прѣтърпи измѣнение и даже, по моето мнѣние, съвършено може да липса. Чл. 46 казва изрично, че прокурорътъ, споредъ важноста на дѣлото, може да поиска отстранение на длъжностното лице отъ административното или друго вѣдомство, а по-надолу сѣщиятъ членъ казва, че иска или отстранението му врѣменно, или сѣщеврѣменно му увольнение. Значи, тази материя, г-да прѣдставители, е вече урегулирана отъ углавното сѣдопроизводство. Защо има пужда ние втори пътъ да се впускате въ нея и отново да я регулираме тукъ, още повече че и по-рано се говори върху въпроса, че този е законъ за градскитѣ общини, слѣдователно, начинътъ за даването подъ сѣдъ и отстранението е работа на углавното сѣдопроизводство? Слѣдователно, когато ще разискваме този въпросъ за измѣнението на тѣзи специални членове 44, 45 и 46, тогава можемъ да урегулираме този въпросъ.

Толкозъ за въпроса дали тази материя трѣбва да сѣществува въ този законъ или не.

Колкото се касае — ако вие приемете, че трѣбва да сѣществува — за самото съдържание, менѣ ми се вижда, г-да прѣдставители, съвършено чудно; тѣзи г. г. прѣдставители, които бѣха най-жарки защитници за даването подъ сѣдъ на кметоветѣ, помощницитѣ и пр. намѣстници, да ги даватъ

подъ съдъ безъ никакво разрѣшение, захвагнаха изведнажъ да оплакватъ положението на тѣзи сжигитѣ кметове, помощници и пр. (Н. Мушановъ: Азъ не съмъ отъ тѣхъ!) Моля Ви се. — Или вие, г-да прѣдставители, имате пълно довѣрие въ прокурорския надзоръ, и тогава нѣма освѣнъ да му дадете пълна властъ, каквато желаеха тѣзи господа, или вие нѣмате довѣрие, и тогава му я отнемѣте. Азъ казахъ — макаръ моитѣ думи да се прѣтълкуваха, — казахъ откровенно моето мнѣние, че когато ще дойде да се измѣнява углавното сждо-производство, тогава ще видимъ какво ще правимъ.

Ето защо азъ мисли и ще моля г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи да се съгласи, щото този § 8 съвършено да не сжществува въ измѣнението.

Д-ръ П. Ношковъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ нѣма да говоря дълго, защото врѣмето е скъпо. Азъ съмъ на мнѣние, че § 8 трѣбва да си остане така, както е въ законопроекта. Нѣма съмнѣние, че прокурорътъ ще иска отстранението на единъ кметъ или на негова помощникъ само тогава, когато отъ диренето се убѣди достатъчно, че кметътъ или помощникътъ е виновенъ. Но азъ искамъ г. министърътъ да даде слѣдующето разяснение. Понеже отстранението ще става съ заповѣдь отъ г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи — по искането на прокурора, — длъженъ ли е г. министърътъ да се подчини на искането на прокурора или не?

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Да.

Министъръ А. Людскановъ: Нѣма съмнѣние, че е длъженъ; но ако министърътъ види нѣщо, неужели не може да обърне вниманието на прокурора?

Д-ръ П. Ношковъ: Азъ съмъ съгласенъ, че министърътъ може да сезира вторично прокурора, но най-сетнѣ, въ края на крапцата, е длъженъ да се подчини на искането на прокурора.

Н. Поповъ: Г-да прѣдставители! Безспорно е, че институтътъ на прокуроритѣ е подобренъ, обаче, когато желаемъ да направимъ нѣщо добро, смѣтаме, че най-разумно ще бжде да приемемъ онази поправка, която желае г. Мирски, и чл. 28 да бжде тъй: „Кметътъ или помощникътъ, даденъ подъ съдъ за прѣстѣпно дѣяние по службата, отстранява се отъ служба по постановлението на сждебната властъ“, и т. н.

Говориха много хубави похвали за прокуроритѣ, но азъ ще ви приведа единъ примѣръ отъ миналата година. Прокурорътъ въ Ломъ поиска отстранението отъ длъжностъ единъ кметъ, който извършилъ политическо прѣстѣпление по врѣме на изборитѣ прѣзъ 1899 г., и г. Министъръ Сарафовъ подписа този приказъ, за да го отстрани. Случаятъ е много простъ. Прѣзъ 1899 г. станаха общински избори. Въ една тѣлна отъ нѣколко души ималъ нещастieto да попадне и този и го обвиняватъ

въ нахлуване въ избирителното мѣсто. Даватъ подъ съдъ този заедно съ другитѣ. Той става въ послѣдствие кметъ. Миналата година, обаче, като наближиха допълнителнитѣ избори, повлиаха на прокурора и той пише писмо до министра, че еди-кой е даденъ подъ съдъ за уголовно прѣстѣпление, и на основание чл. 46, който му дава право да иска отстранението му, при всичко че не е прѣстѣпление по службата, защото не е билъ на служба когато ставаха изборитѣ въ 1899 г., г. министърътъ се съгласява и той биде отстраненъ прѣди изборитѣ. (Н. Мушановъ: Прокурорътъ отстраненъ ли е досега?) Прокурорътъ, нека благодаримъ на г. Радева, че прѣди 2—3 мѣсеца го уволни. Но искамъ да ви кажа, че прокурорътъ е еднолична властъ, на прокурора винаги може да се влияе, стига да има лоши министри, лоша централна властъ. (Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Страхъ ме е, че и на сждинитѣ може да се влие тогава!) Най-хубаво е, ако кажемъ сждебната властъ. Това ще става тъй: възбужда се уголовно дѣло, минава прѣзъ слѣдствената властъ, прокурорътъ, заедно съ внасянето обвинителния актъ въ сжда, ще поиска отъ сжда, понеже се обвинява въ такова и такова прѣстѣпление, да се отстрани отъ заемане извѣстна длъжностъ, и сждътъ, заедно съ даване ходъ на обвинителния актъ, ще уцѣпи даннитѣ по дѣлото и ще издаде своето опрѣделение: да се отстрани отъ занимаемата длъжностъ. Какво лошо, г-да прѣдставители, ще има въ това нѣщо? Най-голѣма гаранция — а това е вѣрно — ще направи настоящата Камара, ако го приеме тъй. Недѣйте вѣрва, г-да прѣдставители, на тѣзи хваления на прокуроритѣ. И най-добросъвѣстниятъ прокуроръ, и най-добросъвѣстниятъ човѣкъ — туй имахъ случай още миналата година да кажа — се влияе; влияе се затова, защото централната властъ има възможностъ всѣкога да го прѣмахне; а когато има задъ себе си сѣмейство и нужди, често ще отстъпи на съвѣстѣта си, за да удовлетвори своитѣ материални нужди. И азъ ви моля да се съгласите, като ви увѣрявамъ, че ни най-малко нѣма да попрѣчи на члена, ако се каже вмѣсто „по искането на прокурора“, да се каже: „по постановлението на сждебната властъ“. И понеже ние даваме тълкувание какъ ще става туй отстранение, то ще бжде отъ голѣма полза. Прочее, като поддържамъ прѣдложението на г. Мирски, азъ вѣрвамъ, че този фактъ, който ви наведохъ, ще ви убѣди. Азъ се чудя, защо г. министърътъ не се съгласява да приеме това нѣщо. Чудно ми е даже, защо и вие, като болшинство, не приемате, когато утрѣ, ако бждете меншинство, ще видите съ вапитѣ кметове какво ще става. Прокурорътъ винаги ще има възможността да отстранява.

Ю. Теодоровъ: Г-да народни прѣдставители! Менъ ми е чудно, защо се промѣняватъ чл. чл. 27 и 28 отъ закона за градскитѣ общини, който е въ сила. Тукъ въ тѣзи членове несравнено е по-хубаво това

съдържание, за което дебатирате от 2 часа. За отстранението на кмета или помощника се прѣдоставя право само на прокурора, а въ този законъ е казано за кое — напр., „за прѣстѣпления не подлежащи на помирение, които влѣкатъ повече отъ 3 мѣсеца затворъ“. Не по волята на прокурора, ами по искането на съда се отстранява. Съдътъ го иска това и се отстранява отъ министъра. Защо? Защото съдътъ го вика на съдъ; защото съдътъ му праща обвинителенъ актъ, праща му призовка; съдътъ явява на министъра, да се разпорежи, че еди-кой кметъ или помощникъ ще се съди. И азъ не знамъ, защо искате да приемете единъ членъ, който не изразява тия термини. Слѣдователно, чл. чл. 27 и 28 отъ сегашния законъ сж несравнено по-хубави.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: На масата на прѣдседателството има сложени двѣ поправки. Първата е отъ г. Пешева, а втората отъ г. Такева.

Прѣдложението на г. Такева е слѣдующето: (Чете.) „Чл. 28 се измѣнява така: Отъ момента, когато се прѣдаде единъ кметъ или неговъ помощникъ подъ съдъ, той се отстранява отъ длъжностъ до окончателното свършване на дѣлото.“ Моли онѣзи г. г. народни прѣдставители, които приематъ поправката на г. Такева тѣй, както се прочете, да си вдигнатъ ржката. (Двама-трима вдигатъ.) Народното Събрание не приема.

Г-нтъ Пешевото прѣдложение изкъ е: (Чете.) „Кметъ или помощникъ, дадени подъ съдъ за прѣстѣпно дѣяние по служба, се отстранява отъ служба по опрѣдѣление на надлежния окръженъ съдъ, гражданско отдѣление, и това повлича прѣкрътиване възнаграждението му за прѣзъ всичкото врѣме, додѣто трае слѣдствието и съденето. Ако се оправдае, връща се на длъжността си, стига да не е изтекълъ срокътъ, за който е избранъ, а ако се осъди, уволнява се окончателно. Отстранението отъ служба става съ заповѣдъ отъ Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи.“ Който приематъ поправката на г. Пешева тѣй, както я прочетохъ,

да си вдигнатъ ржката. (Нѣколцина вдигатъ.) Народното Събрание не приема.

Г-нтъ Мирски слага на масата на прѣдседателството една поправка съ слѣдующето съдържание: (Чете.) „Чл. 8 се измѣнява тѣй: Кметъ или помощникъ, дадени подъ съдъ за прѣстѣпно дѣяние по службата, което влѣче наказание повече отъ 3 мѣсеца затворъ, отстранява се отъ длъжностъ по опрѣдѣление на надлежния окръженъ съдъ, гражданско отдѣление.“ Ония, които приематъ поправката на г. Мирски, да си вдигнатъ ржката. (Множество.) Народното Събрание не приема.

Ония, които приематъ § 8 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Г-да, часътъ е точно 8; ако искате да продължимъ засѣданието. (Гласове: А а а!)

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Прѣдлагамъ утрѣ да има засѣдание, съ сѣщия дневенъ редъ.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Който приематъ прѣдложението на г. Министъръ-Прѣдседателя, утрѣ да има засѣдание, съ сѣщия дневенъ редъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Ще съобща друго. Г-нтъ Министърътъ на Вжтрѣшнитѣ Работи ще отговори на 4 запитвания, които ще се турятъ на дневенъ редъ. Първото е на Вѣлоградчинскитѣ народни прѣдставители г. г. Савчевъ и Влайковъ, второто на Ескиджумайския народенъ прѣдставителъ г. Досевъ, третото на Варненския народенъ прѣдставителъ г. Мирски и четвъртото на Пещерския народенъ прѣдставителъ г. Такевъ. (Н. Цановъ: На пръвъ дневенъ редъ ли?) Ще ги туримъ на дневенъ редъ най-сегнѣ. Искамъ да кажа, че г. г. министритѣ сж готови да удовлетворятъ искането на г. г. народнитѣ прѣдставители.

Вдигамъ засѣданието.

(Вдигнато въ 8 ч. и 5 м.)

Прѣдседателъ: Д. Цанковъ.

Подпрѣдседатели: { А. Франгя.
Д-ръ А. Ходжевъ.

Секретаръ: П. Шоповъ.

Началникъ на Стенографическото бюро: Т. Гълъбовъ.